

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT NYOLCSZOR
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM.
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 425.

TELEFON: AUT. 500—25-NEK 54. SZ. MELLÉKÁLLOMÁSA. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN: AUT. 506—00

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGÁSZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
SZERKESZTŐ BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. ALKÉR SÁNDOR** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Demény és Kolossváry.

Irta: Dr. BÁRÓ SZALAY GÁBOR.

A Kereskedelemügyi Minister Úr április hó 30-ával Demény Károly államtitkárt a m. kir. posta vezérigazgatóját és Kolossváry Endre h. államtitkárt a m. kir. posta helyettes vezérigazgatóját több mint 40 évi kiváló szolgálatuknak szokatlanul meglehangú elismerése mellett, többször megismételt kérésükre végleges nyugalomba helyezte.

Lehetetlen nem őszinte megilletődéssel megemlékezni e legmagasabb elhatározásról, amely a posta történetében is nagyjelentőségű, mert hiszen e két kipróbált vezér távozása egy hatalmas korszakot zár le, amelyre reányomták egyéniségük bélyegét és amelyre a m. kir. posta és annak személyzete is mindenkoron méltán büszke lesz.

Működésüket részletesen méltatni a posta történetírójának feladata lesz, ez egyébként talán felesleges is e lap olvasói előtt, akik tanúi voltunk nem szünő munkásságuknak és munkatársaik voltunk hosszabb-rövidebb ideig. Csak madártávlatból kívánnánk visszatekinteni e fényes pályákra s a legjellemzőbb mozzanatokat belőlük kiragadni.

Demény Károly 1883-ban lépett a posta szolgálatába s már 13 év múlva ott látjuk — előzően a minisztérium postaszakosztályának reform-osztályában szervező munka közepette eltöltött évek után — a legfontosabb postaigazgatóságnak, a budapestinek az élén, ahonnan csak a forradalom távolítja el — rövid időre — hogy aztán tündöklőbb helyet, a vezérigazgatói széket foglalja el.

Mint a budapesti igazgatóság vezetője e hosszú idő alatt kiváló

érzékkel vezette az alárendelt hivatalokat, a személyzetet magyarrá tette nemcsak nyelvben, de szívben-lélekben is; egyben a postatiszt-képző tanfolyamon, mint a postakezelés és üzletszabályzat tanára érdemes nemzedéket nevelt a magyar postának. Különösen jellemezte működését a meleg szociális érzék, a szeretet és kollégialis érzés, amellyel a személyzet iránt viseltetett s amely akkoriban még ritka tulajdon volt a hivatalokban; lelket, kedvet lehelt beléjük, hazafias, kötelességtudó gárdává gyurta át kerülete minden, magas és legkisebb rangú alkalmazottját.

A személyzetről való szüntelen gondoskodása annak társadalmi téren való szervezésében is nyilvánult. Csak gondoljunk az altisztek egyesületére, a kezelési tisztviselők casinójára, a tisztviselők ének- és zeneegyesületére, az altiszti zenekarra és, last but not least, a betegsegélyező egyesületre, amelyből hatalmas betegbiztosító-intézetünk nőtte ki magát áldásdús tevékenységével számtalan kartársat gyógyítva, mentve meg az életnek, — mind oly alakulatok, amelyek bölcsőjénél ott állott tanáccsal, tettel, a felsőbbségénél való közbenjárással.

A világháború hatalmas feladat elé állította. A férfiszemélyzet a fronton vagy a táborig postánál teljesítette szolgálatát a haza iránt s az itthoni roppant módon megnövekedett postai, valamint az igen kényes táviró- és telefonszolgálatot részint kiöregedett, részint szakképesítés nélkül való kisegítő személyzettel kellett ellátnia, ami a mindig rosszabbodó megélhetési viszonyok között mind nehezebb feladat volt. S megoldotta azt és nagyobb bajok nélkül, rendesen működött a posta — hála energiájának, lelkes, példaadó, szünetnélküli munkásságának. De az iránta a személyzet részéről megnyilvánuló tiszteletnek és bizalomnak nem csekély része volt e sikerben.

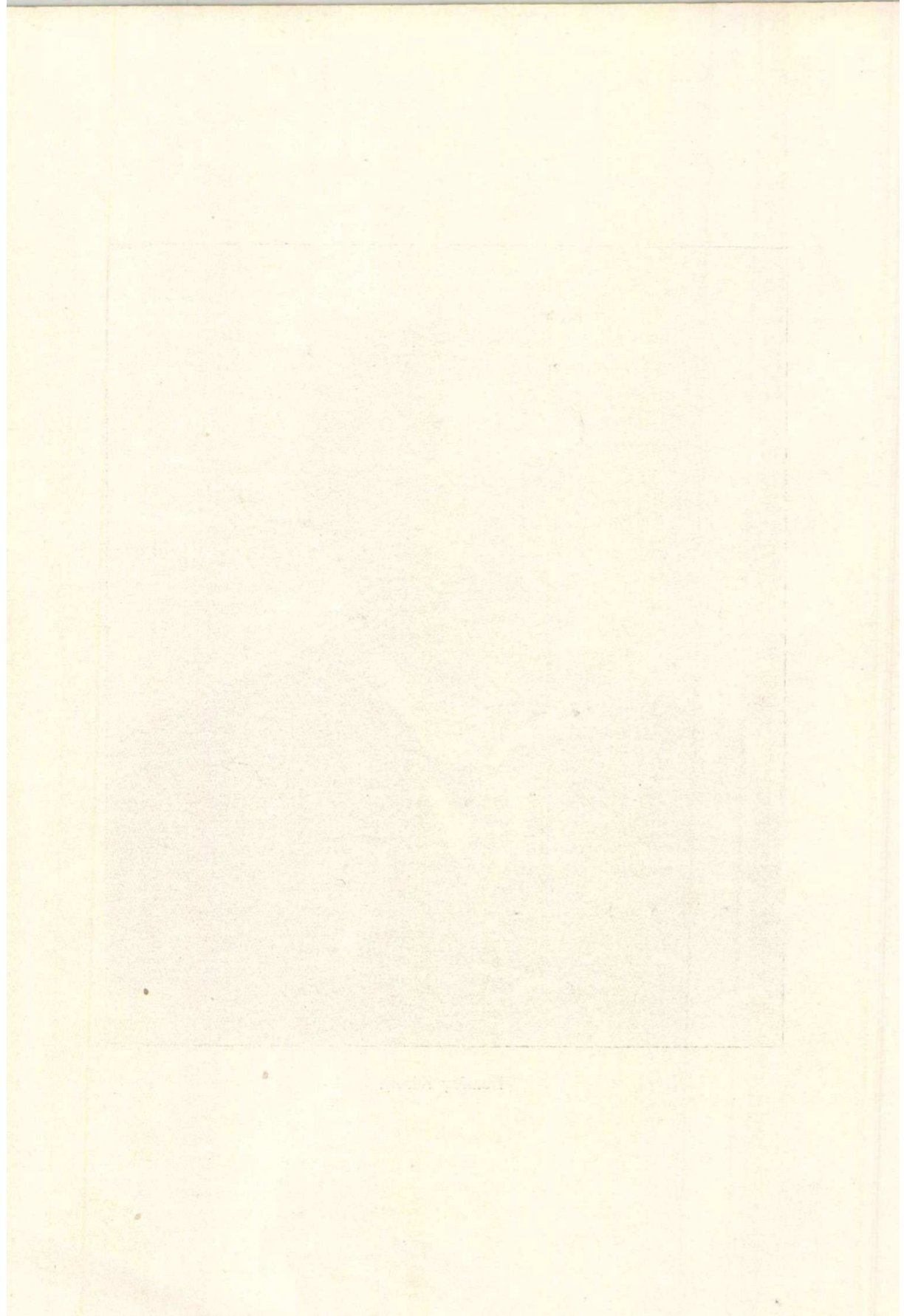
Kolossváry Endre a MÁV szolgálatában, mint mérnök, töltött rövid idő után, 1887-ben került a postához, amikor még csecsemőkorát élte a postának technikai berendezése s még úgyszólván nem volt mérnöki kara. Fiatalon már vezető pozícióban látjuk és örök érdeme, hogy csüggedést nem ismerő akarattal rövid időn belül oly magas színvonalra emelte a magyar távirót és — az állam kezelésébe átvéve — a telefont, hogy e két faktor bátran megállhatta s meg is állta helyét a nemzetek szünetnélküli egymásközi versenyében. Az ő irányítása mellett fejlesztetett ki a táviró és telefon az egész országot immár összekötő hálózattá; e mellett kiváló mérnöki munkatársakat s ezeket segítő műszaki üzemi tisztviselőket és segédszemélyzetet teremtett és nevelt maga köré; ezeknek oly megbecsülést és előnyös helyzetet tudott teremteni, amely képessé tette őket nagy és kényes feladataik sikeres és kitűnő megoldására. A műszaki személyzet

[Demény Károly.

nevelésére különböző szaktanfolyamokat rendszeresített s a rohamosan fejlődő hírszolgálati technika terén való kutatás és továbbképzés szempontjából kiváló fontosságú kísérleti állomás berendezése is neki köszönheti létrejöttét.

E két erősakarátú, kiváló szaktudású lelkes férfi állítatott azután a postaintézet élére a magyar posta legszomorúbb korszakában, amidőn az ország egyharmadára esonkult s a világháború vége és a kommunizmus bukása után az oláh megszállás rablóhadjáratát volt kénytelen elszenvedni, amidőn forgalom nélkül, forgalmi eszközeitől megfosztva, demoralizált személyzettel állott ott az ország romjai között.

Fiatalos hévvel, hazaszeretetüktől hajtva s hosszú szolgálatuk alatt szerzett gazdag és értékes tapasztalatokkal és szaktudással, a személyzet iránt érzett meleg szeretettel, egyesült erővel láttak neki a hatalmas feladatnak, a magyar posta újjáteremtésének és továbbfejlesztésének. Fáradozásukat siker koronázta. A nem kívánatos elemektől megszabadítva a postát, helyreállították a fegyelmet a személyzet között és lépésről lépésre haladva visszaállították a posta biztos, pontos és gyors működését. Az ország szomorú pénzügyi és gazdasági helyzete, körülrzárt állapota e mellett átható kezelési és adminisztratív reformokat kívánt. Ezeket teljes sikerrel oldották meg s ezenfelül egy a személyzet szempontjából igen fájdalmas műtétet: a létszámapasztást, amelyet vérző szívvel bár, de a lehető kímélettel és méltányosság gyakorlásával vittek keresztül.

De emellett, dacára az ország roppant szűkös pénzügyi helyzetének, kitartó, szívós munkával hárítva el a minden oldalról elébük gördülő akadályokat, meg tudták nyitni a fejlődés korszakát is a magyar posta számára. Hosszú idő óta elmaradt építkezések indulnak meg, szerte az országban épülnek vagy vétetnek kincstári s nagyobb forgalmú postamesteri hivatalok részére a postaházak. Budapesten az összpontosított igazgatás és a számvevőség részére nyolcemeletes palota épül, amelyben még az egyik telefonközpont is elhelyezést nyer, új mozgópostakocsik, elektromobilok, motocyklik, autók szereztetnek be, postai autóbusz-járatok rendszeresíttetnek, amivel mind a folyton fejlődő postaforgalom lebonyolításának lehetőségét teremtik meg.

A legmélyrehatóbb alkotások azonban a műszaki téren vannak. A távkábel megépítése és üzembehelyezése által bekapcsolódtunk a nyugateurópai már meglevő nagy hálózatba, fel nem értékelhető szolgálatot téve ezzel a gazdasági életnek, a gyors hírszolgálat lehetőségének. A budapesti leromlott telefonhálózat automatizálása által, amelynek első részlete most legutóbb vált valóvá, a postának egy régi adósságát törlesztették a budapesti közönséggel szemben.

Mint új szolgálatot, meghonosították s kifejlesztették a rádiószolgálatot és a szórakoztató rádiót, amely kultúrmissziót van hivatva teljesíteni különösen a vidéken; az országos telefonhálózatnak az ország összes körjegyzőségi székhelyére való kiterjesztése által, amely munkálat most még folyamatban van, a közigazgatás gyorsaságának és biztonságának lényeges kellékét teremtik meg.

Hogy teljessé tegyük a képet: az üzemi jutalékrendszer kiépítése, a többi állami alkalmazottétól külön életbeléptetett betegbiztosító-intézet, ez utóbbi által a Vöröskereszt-kórháznak 30 évre történt bérbevétele és a budafoki tüdőbeteg-gondozó létesítése, a balatoni és szentendrei üdülőtelepek megszerzése, a Postás-Otthon számára ház biztosítása: mindezek a személyzetért dobogó, megértő nemes szívek gondoskodását tárják elénk.

E két vezető férfi 9 évi együttes működésének eredménye a posta újjáteremtésének és fejlesztésének egy nevezetes korszaka, amelyre mindketten jogos büszkeséggel, a jól végzett munka öntudatával tekinthetnek s amely működésükkel a m. kir. posta jelenlegi, de jövőendő személyzetének is örök hálóját biztosították.

Nagyszabású munkásságukkal, hatalmas és maradandó alkotásaikkal, tiszta és fennkölt gondolkodásukkal követendő példát adtak nemcsak kortársaiknak, hanem az utódoknak is.

Mint két fénylő csillag a posta egén, mutatják az utat, amelyen haladnunk kell, hogy a posta további fejlődése lehető legyen. Ezen az úton haladni legyen mindnyájunk kívánsága és akarata.

Kolossváry Endre.

Dr. báró Szalay Gábor.

A magyar posta parancsnoki hajójára új zászló röppent fel. Új zászló jelenti életerős, vidám lobogással, hogy a magyar posta hajórajza új vezér parancsnoksága alá került.

Az ünneplő hajóegységek közt mi, a „Magyar Posta“ szaklap is mély tisztelettel és szeretettel hajtjuk meg lobogónkat az új színek előtt, melyek a posta életében a mult nemes hagyományainak nemes ápolása mellett új kiindulást, új fejlődési korszak kezdetét is jelentik. Az új idők hozta sok komoly feladat megoldása, a háború utáni aléltságból már erejére kapó, de szervezetében még nem egészséges posta megjavítása vár ez újabb korszakra.

Az új színek új programot is jelentenek, melybe egy nagy-műveltségű, széleslátókörű, érzőszívű, művészi lelkületű egyéniség adja meg a tartalmat.

Az új parancsnok régi munkása a magyar postának. Egész pályáján, eddigi hivatali tevékenysége alatt állandóan a magyar posta különböző igazgatási ágaiban dolgozott. Elsőrendű ismerője, legelső szakértője a posta nemzetközi ügyeinek. Ebben a minőségben a háború utáni külföldi tárgyalásokon, nemzetközi kongresszusokon, mint a magyar posta képviselője állandóan szerepelt és mindig dicsőséget hozott a magyar postára. Mint a kereskedelemügyi minisztérium postaszakosztályában működő postafőosztály vezetője a belföldi posta-ügyek irányításában már eddig is elsőrendű szerepet vitt. A személyzeti ügyeket — az ott jajgató sok-sok panaszt, megoldandó kérdést — kétoldalról is ismeri, egyrészt még abból az időből, mikor mint a postaszakosztály személyi ügyeinek vezetője működött, másrészt abból a tevékenységéből, melyet mint a postaegyesületek központi bizottságának és egyben a KANSz postáscsoportjának elnöke fejtett ki.

A háború utáni kényszerű átszervezések és létszámapasztás már vezetőállásban találták őt és így az azok körül szerepet játszó összes

okok, azok következményei, a lehetőségek és lehetetlenségek világosan állanak előtte.

A hatalom helyes gyakorlása — tudjuk — mindig a legnehezebb feladatok egyike. Százszorosán nehéz, ha a hatalom birtokosa jó szívvel, érzékeny lelkülettel van megáldva, mert a parancsot adónak igen sokszor kell elviselnie a szíve ellenére történő elkerülhetetlen rendelkezések keserű érzését is.

Örömmel köszöntjük az új vezért a parancsnoki hídon, bizalommal és megértő szeretettel várjuk a jeleket az indulásra, az új útra! Feszülő vitorlával, teljes gőzzel, nem lankadó kitartással akarjuk a vezérhajót követni, melynek élénk szellemű, tevékeny parancsnokát eddig is állandóan magunk mellett, magunk előtt tudtuk, lett légyen működésünk szigorúan hivatásunkbeli, társadalmi, irodalmi vagy művészeti, lett légyen annak területe itthon, avagy idegen földön.

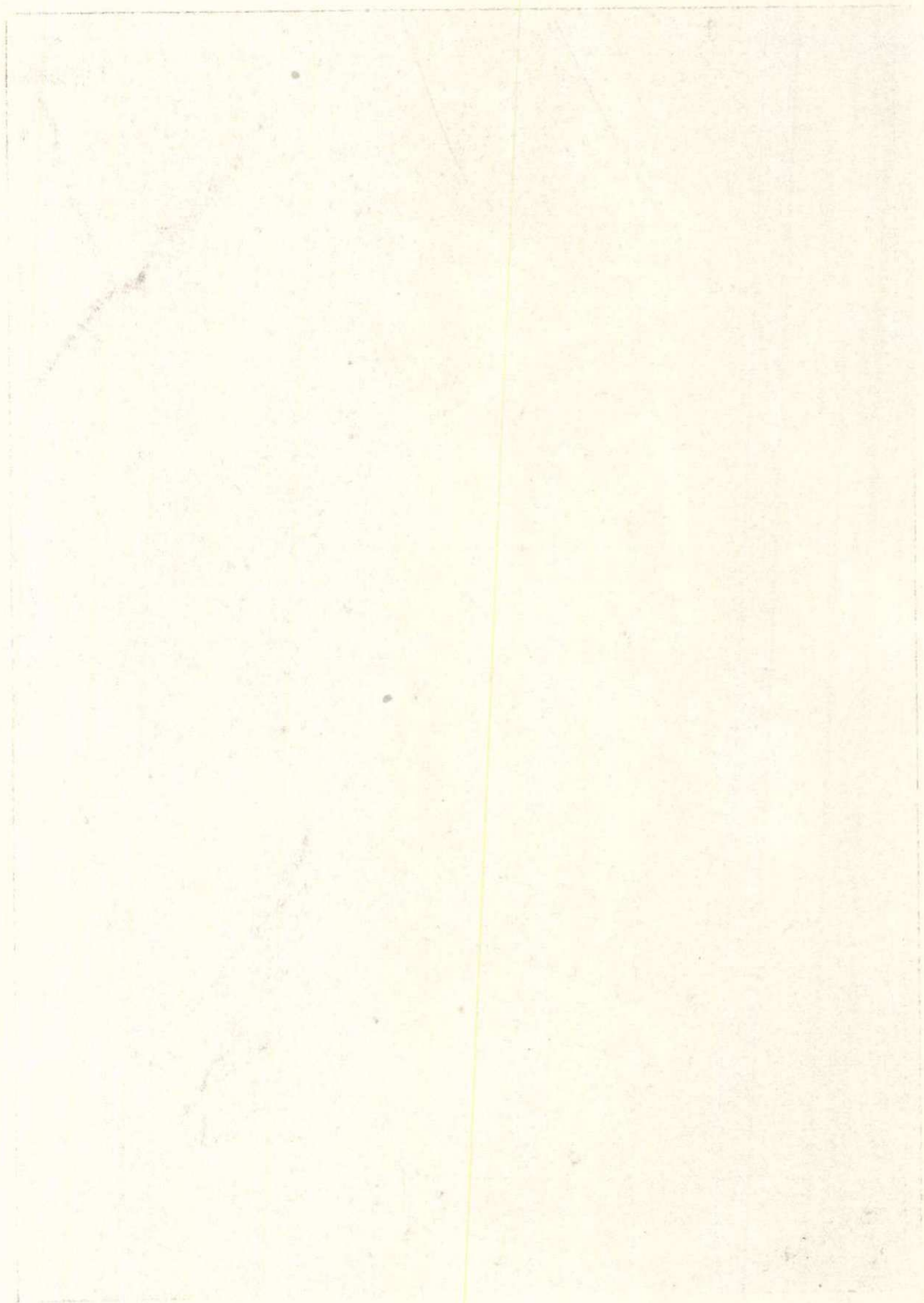
Az „indulj“ jelre, melyet a vezérszászló lobogva közvetít, odaadó lelkesedéssel vesszük fel újra az üdvözlés ünnepi óráira megpihenő munka fonalát azzal a bensőséges kívánsággal, hogy a Mindenható áldja meg kegyelmével azt a kezet, melyre a posta vezetésének felelősségteljes feladata hárult!

Dr. Bárá Szalay Gábor.

A m. kir. posta személyzete által Demény Károly államtitkárnak felajánlott plakett előoldala.

·DEMÉNY·KÁROLY·NAK·
·KÖZEL·FÉLSZÁZADOS·KEMÉNY·
·EREDMÉNYDÚS·ALKOTÓ·
·MUNKÁJÁNAK·EMLÉKEÜL·
·HÁLÁVALÉS·RAGASZKODÁSSAL·
·AJÁNlja·
·A·M·KIR·POSTA·SZEMÉLYZETE·

·SZERETETTEL·ATYAILAG·
·GONDOSKODTÁL·RÓLUNK·
·ROMJAIBÓL·UJJAÉPITETTED·
·A·MAGYAR·POSTÁT·

A m. kir. posta személyzete által Demény Károly államtitkárnak felajánlott plakett hátoldala.

A m. kir. posta személyzete által Kolossváry Endre h. államtitkárnak felajánlott plakett előoldala.

KOLOSSVÁRY ENDRÉNEK

NÉGYÉVTIZEDET MEGHALADÓ EREDMÉNYES

ALKOTÓMUNKÁJÁNAK EMLÉKEÜL

AJÁNLUJA ÖRÖK HALÁVAL

A M. KIR. POSTA SZEMÉLYZETE

A CSECSEMŐ MAGYAR TÁVIRDÁTÉS-TELEFONT

TE NEVELTED BÜSZKE ERŐTELJES FÉRFIUVÁ

A MAGYAR POSTA MŰSZAKI ALKOTÁSAIBAN

ÉRCNÉL SZILÁRDA BB EMLÉKET EMELTÉL

MAGADNAK

A m. kir. posta személyzete által Kolossváry Endre h. államtitkárnak felajánlott plakett hátoldala.

A magyar távkábel.

Irta és a jogász- és mérnökegyesület április 11-én tartott ülésén előadta
AIGNER DEZSŐ m. kir. posta műszaki igazgató.

Alig negyven évvel Magyarország első interurbán vonalának megépítése után országunk valamennyi távbeszélő központja közvetlen összeköttetésbe lépett majdnem valamennyi nyugateurópai nemzet távbeszélő hálózatával. Ezt a rohamos fejlődést a távbeszélés céljait szolgáló távkábel megépítése tette lehetővé.

A távkábel története.

Az európai fővárosok között már háború előtt létesített légvezetékes távbeszélő összeköttetések, amelyek leghosszabbja a budapest-berlini 1000 km-es és a berlin-milanói 1200 km-es áramkör volt, nem feleltek meg minden tekintetben az üzembiztonság és a zavartalan forgalom követelményeinek. Léggöri behatások és mechanikai sérülések néha napokig tartó üzemzavarokat okoztak. A nagyfeszültségű villamos távvezeték-hálózatok rohamos fejlődése következtében nem lehetett elkerülni, hogy a nagy feszültségű vezetékek egyes szakaszokon párhuzamosan haladjanak a távbeszélő légvezeték csoportokkal és hogy induktív hatásukkal zúgást vagy káros feszültségeket vigyenek rá a gyengeáramú vezetésekre. Ezen zavaró hatások miatt hosszabb nemzetközi légvezetékes távbeszélő áramkörök kifogástalan megépítése és fenntartása a távbeszélő technikusokat, rendkívül nehéz, szinte megoldhatatlan problémák elé állította, akiknek főtörekvése odairányult, hogy földbe fektetett távbeszélő kábelekkal az áramköröket a külső zavaró hatásoktól mentesítsék.

De nemcsak az üzembiztonság szempontja, hanem gazdasági előnyök is kábelek alkalmazására utaltak. A kábelben ugyanis a légvezetéknel használt 3—5 mm-es bronzhuzalok helyett 1.3 és 0.9 mm átmérőjű ereket használhatunk, ami rézben 10—20-szoros anyagmegtakarítást jelent. A nemzetközi és a belföldi távbeszélő forgalom rohamos növekedése is szükségessé teszi kábelek építését. Míg a jelenleg használt támszerkezeten legfeljebb 14—28 áramkör helyezhető el, addig a budapest-bécsi távkábelbe 186 áramkör kapcsolható be, amennyit oszlopokra szerelni lehetetlen lenne.

Kábel alkalmazásának azonban az volt a hátránya, hogy beszédátvitelnél a csillapítás és a torzítás jelentékenyen megnövekedett. E hátrányok kiküszöbölését és hosszabb távbeszélő kábelek építését két műszaki újítás tette lehetővé:

1. Pupintekercsek felszerelése.
2. Erősítő lámpák alkalmazása.

A Bánáthól származó M. Pupin amerikai egyetemi tanár 1899-ben szabadalmaztatta találmányát, mely szerint a kábelvezetékben a kapacitás káros hatása szabályos távolságokban (1.8—3 km.) elhelyezett önindukciós tekercsekkel semlegesíthető és ily módon a beszéd kis csillapítással és érthetően továbbítható a hatótávolság többszörösére. E tekercseket a feltaláló után Pupin-csévéknek nevezték el.

Azonban e csévék is csak négyzszeresére emelik a hatótávolságot, ami hosszban kifejezve a 0.9 mm. átmérőjű kábelereknél 75 km-t, az 1.3 mm.

átmérőjüeknél 125 km-t jelent. Ezeket a távolságokat jelentékenyen, elméletileg úgyszólván határtalanul megnövelte az erősítő lámpák alkalmazása.

Az első távbeszélés céljait szolgáló pupinizált, de nem erősített távkábeleket 1912-ben fektették le Angliában London és Birmingham, Németországban pedig Berlin és a Rajna melletti ipartelepek között. E kábeleket, amelyek csak az ország határán belül maradó forgalom lebonyolítására szolgáltak, Nyugateurópa egyéb országaiban is követték hasonló célú kábelfektetések. Egy nemzetközi távbeszélő, illetőleg távkábel hálózat megépítésének szükségességét ugyancsak e két ország mérnökei hangoztatták a háború után 1922-ben, amikor a nagytávolságú kábelbeszélgetés műszaki lehetőségei már meg voltak és Európa államai között a békülékenység szelleme kezdett teret hódítani. Dr. Craemer a német posta egyik vezető mérnöke és Frank Gill az angol elektromérnökök egyesületének elnöke rámutattak arra, hogy a nemzetközi távbeszélő hálózat a nemzetek politikai és gazdasági viszonyára rendkívül kedvező hatással lenne. Frank Gill egy előadás keretében feltárta annak az állapotnak tartathatatlanságát, hogy az Európában levő 40 távbeszélő igazgatás egymástól teljesen függetlenül, különböző elvek szerint építi és tartja üzemben távbeszélő vonalait, miért is a nemzetek közötti távbeszélő forgalom nehézkes és nem tökéletes. Javasolta ezért, hogy a nemzetközi távbeszélő üzem egységesen szerveztesse. Európa nemzetei teljes mértékben átértézték e megoldás időszerűségét és a javaslatot magukévá téve, majdnem valamennyi postaigazgatás részvételével egy állandó nemzetközi bizottság alakult, melynek neve: Comité Consultatif International des Communications Telephoniques à Grande Distance (Nemzetközi tanácsadó bizottság a nagytávolságú távbeszélő összeköttetésekre). E nemzetközi bizottság 19 ország részvételével 1924-ben tartotta első ülését. Azóta évenként ülésezik és nagyon termékenyítőleg hat a nemzetközi távbeszélő hálózat fejlesztésére, egységes szervezésére és a forgalom javítására. A magyar postaigazgatást Kol Ferenc h. államtitkár és dr. Tomits Iván posta műszaki tanácsos képviselik a bizottságban.

Történelmi hűség kedvéért megemlítem, hogy e bizottság eszméje már a háború előtt megszületett, amikor a m. kir. posta mérnöki karának és elsősorban műszaki vezérének, Kolossváry Endre h. államtitkárnak kezdeményezésére Európa postaigazgatásainak mérnökei 1908-ban Budapesten összejöttek, hogy a távirás és a távbeszélés fejlesztését, valamint a nemzetközi forgalom kiterjesztését megbeszéljék. E konferenciát 1910-ben Párisban megismételték, de az 1914 őszen Genfben összehívott harmadik összejövetelt a háború már megakadályozta.

A magyar postaigazgatás 1926-ban rendelte meg a budapest-bécsi, illetőleg budapest-pozsonyi távkábelt, e kábel létesítésére magyar cégekből alakult alkalmi társaságnál, nagy súlyt helyezve arra, hogy e kábel lehetőleg hazai gyárak foglalkoztatásával és magyar munkaerők igénybevételével készíttessék el. A kábelépítő-társaság tagjai: a Felten és Guillaume kábelgyár rt., a Magyar Siemens-Schuckert Művek Villamossági rt. és az Egyesült Izzólámpa és Villamossági rt. A kábeleket teljes egészükben itthon gyártották a Felten és Guillaume, illetőleg Siemens és Schuckert gyárakban, csupán a pupincséve fázekak és az erősítő állomások berendezései rendeltettek meg az International Standard Electric Corp. londoni cégnél, a Western-szabadalmak angliai képviselőjénél, mert gyáraink kö-

zül sajnos, egyik sem volt felkészülve e berendezések gyártására és az idő rövidege, valamint kellő tapasztalat hiányában nem is rendezkedhetett be arra. A kábel és az erősítő állomások szerelését és általában az összes munkát azonban hazai munkaerők végezték. A kábel az amerikai Western-rendszer szerint készült.

A távkábel a budapesti interurbán központból indul ki és a meglévő tömbcsatornáknak nyert elhelyezést a Ferenc József-hídig, ahonnan mint páncélozott kábel a földben van lefektetve az úttest alatt 70 cm. mélységben, az útárok belső szélétől 50 cm.-nyire. A kábel útiránya: Budaörs, Bicske, Bánhida, Nagygimánd, Győr és Magyaróvár. Itt a kábel két vékonyabb ágra oszlik. Az egyik ág Mosonszolnok községen át Albert-Kázmérnél éri el az osztrák határt és a bécsi csatlakozásra szolgál, a másik ág Oroszvárnál csatlakozik a csehszlovák kábelhez és Pozsonyba fut be.

A távkábel szerkezete.

A távbeszélés céljait szolgáló távkábeleknél papír-légszigetelésű ólomkábeleket alkalmazunk. A vezetők 0.9 mm. és 1.3 mm. csupasz vörösrézdrótokból készültek és minden vezető ér csavarmenetben rátekerceselt papirszalaggal van szigetelve. E célra a legjobb minőségű, kémiai anyagoktól mentes, nagy szilárdságú papírt használunk. A papír feltekerése a Siemens-Schuckert művek által és a Felten- és Guillaume rt. által készített kábeleknél különbözőképpen történt. Siemens a vezető eret előbb vékony papírfonállal csavarja körül és arra tekercesli rá a papírt, a Western systema szerint dolgozó Felten és Guillaume gyár tekerceselő gépei előbb összegyűrik, ráncossá teszik a papírt és így viszik a vezető érre. Mindkét eljárás alapelve az, hogy a papír ne fekdjék közvetlenül az érre, hanem közöttük levegő is legyen, a mi nagyobb szigetelés és jobb kapacitás viszonyok elnyerésére szükséges. Az ily módon szigetelt vezetőket párokba és a párokat négyesekbe sodorjuk. A párok és a négyesek szines pamutlall vannak még körülcsavarva. A szigetelő papír szinezése egyes érpároknál különböző, hogy a szerelésnél vagy hibajavításnál a párok megkülönböztethetők legyenek. Szinezés szempontjából kétféle négyes van: piros-fehér és zöld-kék papírral szigetelt érpárokkal. A négyeseket azután oly módon sodorják össze, hogy a koncentrikus rétegekben elhelyezett érkoszorúk egymással ellenkező irányú sodratot kapjanak.

A kábelben levő legkisebb ércsoportegységek nem érpárok, hanem érnégyesek. A négyesbe sodrásnak gyakorlati előnye van, amennyiben lehetővé teszi azt, hogy a kábelben fantomáramkörök is alkottassanak és ily módon a kábel jobban kihasználható legyen. Az érnégyes két érpárja két törzsáramkört alkot és ezeken épül fel a harmadik: a fantomáramkör a távbeszélő duplex módjára.

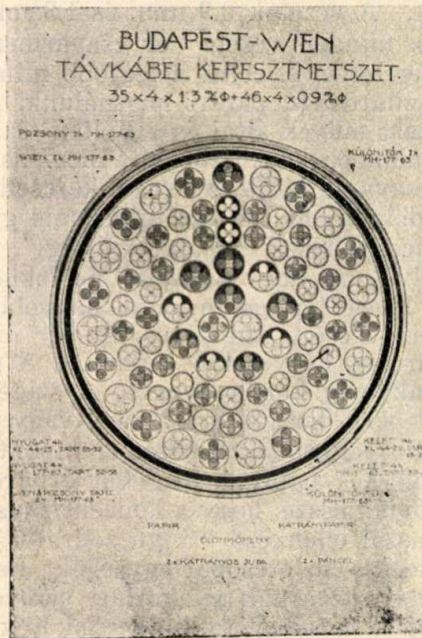
Azokat az áramköröket, a melyeknél egy érpáron azaz két huzalon történik mindkét irányban a beszélgetés *kéthuzalos* áramköröknek és azokat a legnagyobb távolságú áramköröket, melyeknél mindegyik irányú beszélgetésre egy-egy érpár, összesen tehát négy huzal van felhasználva, *négyhuzalos* áramköröknek nevezzük. Két kéthuzalos törzs és egy fantomáramkör tehát egy érnégyesből és két négyhuzalos törzs és egy fantomáramkör két érnégyesből alkotható.

Visszatérve a kábel szerkezetének ismertetéséhez a már vázolt módon összesodort érköteget több réteg papírral csavarják körül, mert annak a

feldelt köpennyel szemben 2000 Volt feszültséget kell kibírnia és kiszáritás után varrat nélküli ólomköpennyel látják el, a melynek összetétele 97 térfogat % tiszta lágy hutaólom és 3% ón. Ilyen ötvözetet azért használunk, mert az ónnal kevert ólom a mechanikai rázás következtében előálló elváltozásoknak jobban ellenáll.

Az ily módon előállított ólomburkolatú kábelt csak tömbcsatornába behúzva alkalmazzuk. Kint a vonalon u. n. páncélozott kábeleket fektetünk. Az ólmot aszfalttal itatott jutaszalaggal vesszük körül és azután a kábelt vasszalaggal csavarjuk körül. A vasszalag átlag 1 mm. vastag és 50 mm. széles. Az ily módon páncélozott kábelt ismét becsavarjuk aszfaltozott jutaréteggel. A páncélozás a kábelt mechanikai sérülések, kémiai behatások és elektromos befolyások ellen van hivatva megvédeni. A kábel gyártási hossza átlag 230 m. E hosszt gyári átvételi mérések megéjtése után kábeldobra felcsavarják és rendeltetési helyére juttatják.

1. ábra. A 162 érpáros kábel keresztmetszete.

A budapest—bécsi, illetőleg pozsonyi távkábeleknél háromféle kábeltypust alkalmaztunk. Budapest és Magyaróvár között a kábel 162 érpárral azaz 81 érnéggyessel készült, a melyek közül 35 négyes 1.3 mm. átmérőjű, 46 négyes 0.9 mm. átmérőjű rézvezetőből áll. Magyaróvárnál a kábel két irányba ágazik el. A Bécs felé menő ág 104 érpáros 24 drb. 1.3 mm-es és 28 drb. 0.9 mm-es érnéggyessel és a Pozsony felé menő ág 64 érpáros 12 drb. 1.3 mm-es és 20 drb. 0.9 mm-es érnéggyessel bír. A 162 érpáros kábel keresztmetszetét az 1. sz. ábra mutatja.

Pupinfazekak és aknák.

Mint már említettem a távkábeleken a beszélgetést pupincsevék beiktatása teszi lehetővé. A légvezetékekkel szemben a kábelerekben jelentékenyen nagyobb a beszéd gyengítése az u. n. csillapítás és a beszéd torzítás, a mi a vezeték kapacitásának káros következménye. A hatás azonban kompenzálható az induktivitás növelésével, a mit oly módon érünk el, hogy szabályos távolságokban (1830 m-nyire) önindukciós tekerceket: pupincsevét szerelünk az egyes kábel érpárokba, azaz önindukcióval terheljük az áramköröket.

A pupincseve egy gyűrű alakú vasmagból áll, a melynek lamellái különleges minőségű, rendkívül finoman őrlött és nagy nyomás alatt összepréselt vasporból készülnek. A vasmagot szigetelő réteggel vonják be és erre szigetelt huzalat tekercselnek. E cséve bizonyos nagyságú önindukciót képvisel, a mi különböző az áramkörök rendeltetése szerint. A csévék megfelelő számban egy erős öntött vasedénybe: a pupin fazékba helyeztetnek be. A fazekakat azután szigetelő anyaggal kiöntik és a csatlakozások létesítésére egy kivezető kábellel látják el. A tekercek előállítására és összeépítésére az elektromos tényezők helyes elérése szempontjából nagy gondot igényel. A mint a kábel szerkezet ismertetésénél jeleztem, egy érnégyes kéthuzalos áramköröknél két törzs és egy fantom áramkör alkotására alkalmas. Egy érnégyeshez tehát e három áramkör részére 3 cséve kell. Az összetartozó 3 csévét cséveegységnek nevezzük. Négyhuzalos áramköröknél kétszerannyi cséveegységre van szükség.

Egy pupinfazékban annyi cséve egységet helyezünk el, a hány érnégyest pupinizálni akarunk. A budapest-magyaróvári kábel szakaszon 35 egységes csévefazekakat, a bécsi ágban 27 egységből és a pozsonyi ágban 14 egységből álló pupinfazekakat helyeztünk el. Az egységek száma kisebb mint az érnégyeseké, mert a kábel csak részben van pupinizálva és pedig az 1.3 mm-es érnégyesek közül 50%, a 0.9 mm-esek közül 37%. A teljes pupinizálás nem lenne gazdaságos, mert a tartalékként beépített drága csévék csak évek múlva lennének kihasználhatók. Viszont részleges terhelésnél, ha a csévék száma már nem elegendő, az újabb pupinizálás a cséveutakban akadálytalanul végrehajtható.

Az egységek nem egyformák, mert a szerint, hogy milyen célra, kisebb vagy nagyobb távolságokra akarjuk az áramköröket használni, közepesen vagy könnyen terheljük azokat. A közepes terhelés törzsre 177, fantomra 63 milihenry, a könnyű terhelés törzsre 44, fantomra 25 milihenry.

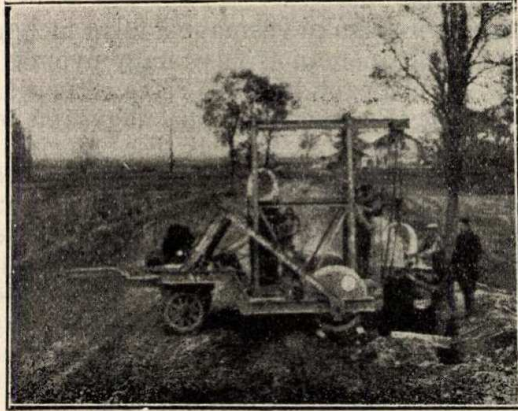
Miután a pupincseve és pupinfazék fogalmával megismerkedtünk, rátérek azok elhelyezési módjának ismertetésére. A pupinfazekak részére az útpadkán, hol a kábel halad, vasbeton aknákat u. n. cséveaknákat vagy kútakat építünk. Ezek az aknák 3-féle típusban készültek, a különböző nagyságú fazekak részére. A legnagyobb akna főbb méretei a következők: mélysége 2.50 m., szélessége 0.90 m., hossza 2.25 m., falvastagsága 0.15 méter. Az akna lefödésére 0.45 m széles vasbeton lapok szolgálnak. Az aknát 0.80 m-es földréteg borítja, illetőleg ennyire van a teteje az út szintjétől. Az akna fedelek teherbírása m²-ként 7.5 tonna, hogy az úton haladó traktorok és hengerelőgépek súlyát is elbírja. Egy ilyen aknába egyelőre egy pupinfazekat helyeztünk el, de az aknák a kábel fokozatos pupinizálására való tekintettel 3 fazék beépítésére elegendők. Aknák alkalmazásának nagy előnye az, hogy a fazekakhoz hibakeresésnél, javításnál, újabb

pupinizálásnál könnyen hozzá lehet férni és az aknában a szerelési munkálatokat könnyen el lehet végezni, viszont költségük aránylag nem nagy. Az aknák helyét az út mentén elhelyezett jelzőkövek mutatják.

Két cséveakna közötti átlag 1830 m. hosszú szakaszt csévemezőnek nevezük. A budapest-bánhidai és a bánhida-győri szakaszon 34—34, a győr-magyaróvári részen 21, a bécsi ágon 12, a pozsonyin 15 (magyar területen) összesen tehát 116 csévekút épült a távkábel vonalán.

A pupinfazéknak a cséveaknába helyezését mutatja a 2. sz. ábra.

2. ábra. A pupinfazéknak a cséveaknába való helyezése.

Külön e célra szerkesztett, csigával felszerelt kocsin szállítják és bocsátják le az aknába.

Erősítő állomások.

A pupinizált távkábel érpárokban a beszéd hatótávolsága korlátolt, a 0.9 mm-es ereknél 75 km. és a 1.3 mm-es ereknél 125 km. Csakhogy figyelembe kell vennünk, hogy a beszédet nemcsak a kábel gyengíti, hanem az áramkörben levő egyéb szerelvények is és pedig az interurbán központ, az összekötő vezeték, a helyi központ, az előfizető vezetéke és készüléke. Fontos tehát, hogy a beérkező beszédáram bizonyos erősséggel bírjon.

A mai, határokat nem ismerő kábeltelefoniát az erősítő lámpának alkalmazása tette lehetővé. Már a háború alatt a németek a Franciaországban levő főhadiszállásról Szófiáig tudtak telefonálni bizonyos távolságokban felszerelt Lieben-typusú erősítő lámpák segítségével. Az erősítő lámpa technika azóta rohamléptekkel fejlődött és lehetővé tette korlátlan távolságok áthidalását.

Az erősítő lámpák elméletére ezen előadás keretében nem terjeszkedhetem ki. A rádió elterjedése e lámpák működését amúgy is általánosan ismertté tette. Csak azt óhajtom megjegyezni, hogy e lámpáknak tulajdonképpen a jelfogókhoz hasonló szerepük van, a midőn a rácsra érkezett gyenge beszédáramot az anód áram segítségével sokszorosára felerősítik. Ha tehát a kábel bizonyos hosszúságú szakaszain erősítő-lámpákat alkalmazunk és az ezekkel felerősített beszédáramot a következő szakaszra tovább küldjük, tetszőleges mértékben tudjuk erősíteni és bármily távolságra továbbítani a beszédáramokat.

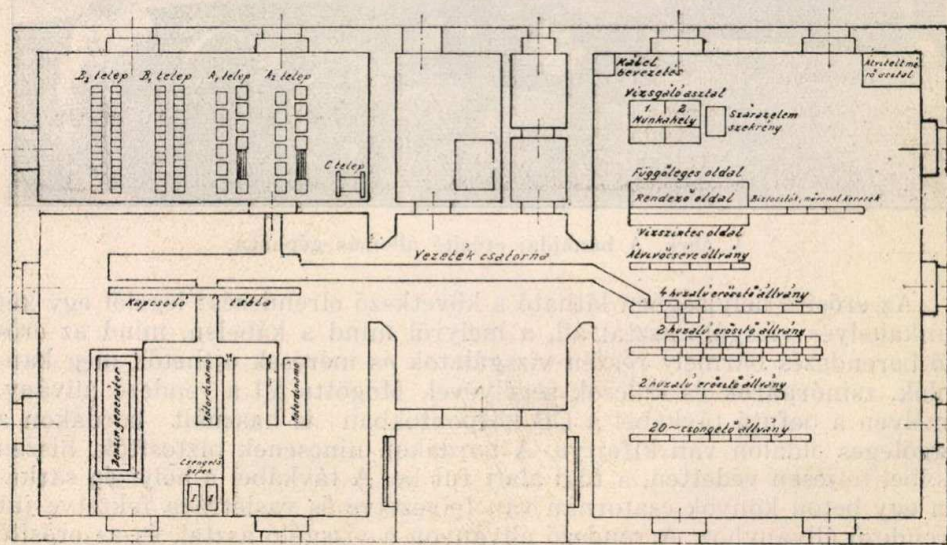

Az erősítő állomások helyét a kábel csillapítása szabja meg. Az 1.3 mm-es kéthuzalos és a közepesen pupinizált négyhuzalos áramköröknél 150 km., a könnyen pupinozott négyhuzalos áramköröknél 75 km. az erősítők átlagos távolsága. Vagyis a fektetendő kábel két végpontja közé eső távolságot olyan szakaszokra osztjuk, melyek hossza kb. 75 km. és az erősítő állomásokat e helyeken építjük meg. Minthogy Budapest és Bécs közötti távolság 250 km., az erősítők hegye egymástól kb. 62—65 km. távolságra esik. A budapest—bécsi távkábelben a következő erősítő állomások épültek: Budapesten és Bécsben végerősítő, Bánhidán, Győrött és osztrák területen Féltoronyban középerősítő állomások. A pozsonyi végerősítő csak ez év nyarán fog elkészülni. Nem minden áramkört erősítünk valamennyi erősítő állomáson. A budapest-wieni áramkörök Bánhidán és Féltoronyban, a budapest-pozsonyiak csak Győrött, a 4 huzalos könnyen pupinizált legnagyobb távolságú áramkörök valamennyi erősítő állomáson vannak erősítve. A budapest-berlini áramköröket 18 állomás erősíti. El lehet képzelni, hogy ezeknek kifogástalan együttműködése milyen pontos kivitel, gondos üzemeltetés és részletekig kidolgozott szervezést igényel. Az erősítő állomások a műszaki üzemek egységesítése szempontjából városokban rendszerint a távbeszélő és táviró központok épületében vannak elhelyezve (Budapest-Győr). Nehezebben oldható meg az elhelyezés kis községekben (Bánhidán), hol különálló erősítő épületet kell építenünk és lakásokat a műszereszek részére, mert az erősítő üzeme állandó nappali és éjjeli készenlétet igényel.

Az erősítő állomások leglényegesebb szerelvényei az erősítő egységek, a melyekben az erősítő lámpák a működésükhöz szükséges alkatrészekkel vannak összeépítve. Kétféle erősítő egységünk van: kéthuzalos és négyhuzalos. A többi szerelvény az erősítő egységek üzemének szolgálatában áll.

A 3. sz. ábra a bánhidai erősítő állomás elrendezését mutatja. Az állomás

A bánhidai erősítő állomás berendezése

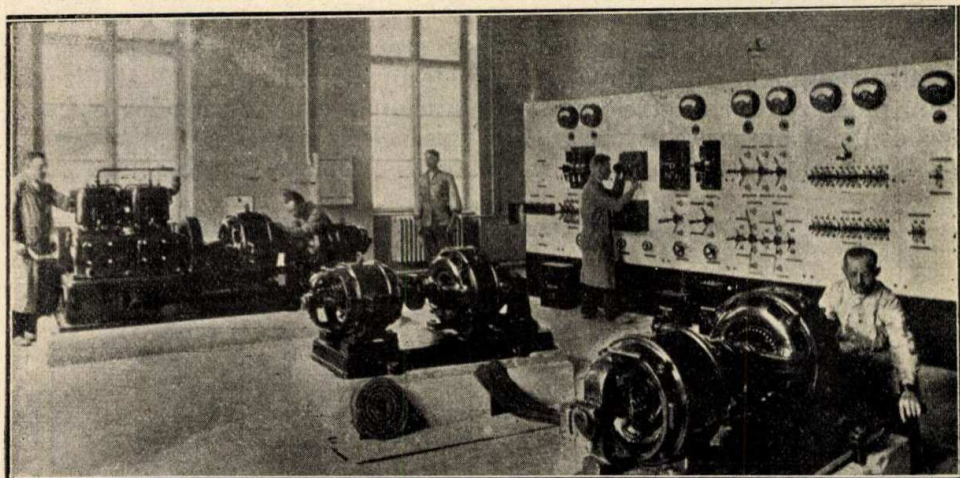

3. ábra.

más fő részei: az akkumulátor helyiség, a gépház és az erősítő terem. A beszédáramok felerősítéséhez mindenekelőtt villamos energia szükséges. E célra 3 akkumulátor telepet alkalmazunk és pedig: 22 voltos fűtő telepet, 132 Voltos anód telepet és 10 Voltos kis telepet a rács előfeszültséghez. Mindegyik telepből két egységet szereltettünk fel, hogy míg az egyik üzemben van, a másik tölthető legyen, illetőleg a javításkor tartalék álljon rendelkezésre. Puffer üzembről is történt gondoskodás. Az akkumulátorokat a rendelkezésre álló hálózati árammal töltjük motordynamók közbeiktatásával, a melyek a váltakozó és nagyobb feszültségű áramot az akkumulátor töltésére alkalmas egyenárammá alakítják át. E gépekből is két egységet szereltünk fel. Az esetre, ha a hálózati áram valamilyen váratlan üzemzavar miatt kimarad, vagy bizonyos időközökben ki van kapcsolva, a villamos áram előállításának lehetőségéről egy benzingenerator felállításával szintén gondoskodás történt. E gép a hálózati árammal azonos áramot szolgáltat és ily módon mind a motordynamók hajtására, mind az épület világítására alkalmas. A gépházban ezenkívül a csengetőgépek foglalnak helyet, amelyek a csengetéshez alkalmas 20 periodusú váltakozó áram termelésére szolgálnak.

A gépekhez és az akkumulátorokhoz tartozó kapcsolók, mérőműszerek, biztosítékok és egyéb szerelvények a kapcsolótáblán foglalnak helyet. A 4. sz. kép a bányahidai erősítő állomás gépházát ábrázolja.

4. ábra. A bányahidai erősítő állomás gépháza.

Az erősítő helyiségben látható a következő elrendezés: legelől egy két munkahelyes vizsgáló asztal áll, a melyről mind a kábelen, mind az erősítő berendezés bármely részén vizsgálatok és mérések ejthetők meg kapcsolók, zsinórpárok és kulcsok segélyével. Mögötte áll a rendező állvány, a melyen a befutó távkábel a CB központokban is használt bordákon a függőleges oldalon van kifejtve. A bordákon nincsenek biztosítók, hiszen a kábel teljesen védetten, a föld alatt fut be. A távkábel a helyiség sarkában egy beton könyök csatornán van felvezetve és vaslétrára fektetve jut a rendező állványhoz. A rendező állványon a vizsgáló asztal, és az erősítő állványok vezetőkei forrasztó csúcsokon végződnek. Az egymáshoz tartozó

részek impregnált huzalokkal vannak összekötve és egymásközt cserélhetőek. A rendező állvánnyal egy sorban áll a művonal és biztosító állvány, míg mögötte az átvivő cséve állvány, a 2 huzalos és 4 huzalos erősítő állványok, végül a csengető állvány foglalnak helyet. A teljes vonallal kihúzott rész a jelenleg felszerelt berendezéseket, míg a szakadozott vonallal ábrázolt rész a végső kiépítéshez még szükséges állványok helyét mutatja. Az 5. számú képen a budapesti erősítő állomás vizsgáló asztala és rendező állványa látható.

5. ábra. A budapesti erősítő állomás vizsgáló asztala és rendező állványa.

Kábelfektetés és kiegyenlítés.

A kábelfektetéshez szükséges 70 cm mély és 40 cm széles árok az útpadkán az útároktól 50 cm-nyire készült. Az árokásást a munkanélküliség enyhítése végett kézi erővel végeztettük. A kiásott árokba a dobra feltekerített 230 cm. hosszú kábelt különleges szerkezetű kábelkocsikról fektették. A kábel lefejtését és elhelyezését a 6. sz. kép mutatja. A kábelkocsi, melyet a traktor húz, az árok mellett halad lassú ütemben és a segédkező munkások a dobról a kábelt óvatosan az árokba helyezik. Egy csévemezőben (1830 m) 8 gyártási hosszú fektettek, a melyek egymást végeiknél kb. 1 m-nyire átlapolták, hogy a mérésekhez és kötözéshez elegendő hossz álljon rendelkezésre. A lefektetés után kezdődik a mérnökök és szerelők munkája, a kik a lefektetett kábelek ereit összekötés előtt úgy válogatják össze, hogy a két—két ponton történő összekötés után a csévemezőben a kábel elektromos szempontokból a lehető legjobban legyen kiegyensúlyozott.

lyozva. Ezt a műveletet „kiegyenlítés”-nek nevezzük. A kiegyenlítés az induktív és kapacitív hatások következtében fellépő áthallás kiküszöbölése céljából szükséges.

6. ábra. A kábel lefejtése és elhelyezése.

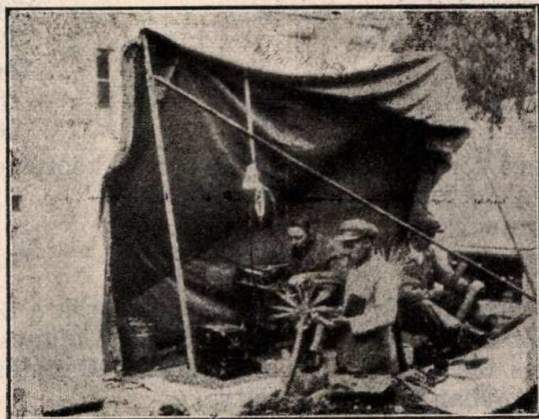
Egymás mellett hosszabb távolságban párhuzamosan haladó vezetékek egymásra elektromosan indukálólag hatnak. A beszédáramok egyik áramkőről a másikra átvitlenek: a beszélgetés áthallatszik. A kábelben az áthallás veszélye nagy, mert az erek néha több ezer kilométer hosszban haladnak egymástól néhány centiméternyire, a mely távolság maximuma a kábel átmérője. Ezt az indukció okozta káros tünetet az érpárok, érnégyesek és érkoszorúk megfelelő sodrásával, valamint az egyes irányokba menő érnégyes csoportok célszerű elhelyezésével már a kábelek gyártása során igyekeznek kiküszöbölni.

Minthogy az érpárok nem fekszenek egymáshoz szimmetrikusan, az egyes erekben kapacitás egyenlőtlenségek vannak. A kapacitás káros hatását csévemezőnkint a minimumra csökkenthetjük le azáltal, hogy a lefektetett gyártási hosszakban levő ereket kapacitás szempontjából kiegyenlítjük. Egy csévemezőben 8 gyártási hossz, tehát 7 kötési pont van. E pontoknál a kábelerek kapacitás egyenlőtlenségeit megméri és számítás útján megállapítják, hogy egyes ércsoportok keretén belül melyik eret kell a másikhoz kötni a legkisebb kapacitás egyenlőtlenség elérése végett. Ezenkívül az áthallás megakadályozása végett a nagytávolságú áramkörök oda és visszamenő érpárjait lehetőleg diagonálisban fekvő csoportokban helyezik el. A kiegyenlítés a kábel fektetés legnagyobb gondot, figyelmet és hozzáértést igénylő munkája, a melynek kifogástalan eivégzésén múlik a kábel jósága. A 7. sz. kép a kiegyenlítési méréseket mutatja.

Az ily módon kiegyenlített kábelek kötési helyeit vasvédővel ellátott

és parafinnal kiöntött összekötő hüvelyekkel borítjuk be, azután csévemézónkint 48 óráig tartó 4 atm. légnyomás próbának vetik alá, majd bekötik azokat az előírt rendszer szerint a pupinfazekakba. A terheletlen erek simán átkötődnek. Az erősítő mező közepén levő pupinfazéknál végeznek még egy utolsó, mindkét oldal felé történő kiegyenlítést.

7. ábra. A kiegyenlítési mérések.

A kábeleket a Győr és Bánhida közötti szakaszra a Magyar Siemens Schuckert művek villamossági rt., a többi szakasz részére a Felten és Guillaume kábelgyár rt. gyártotta és szállította. Az erősítő állomásokat az Egyesült Izzólámpa és Villamossági rt. szerelte. A kábel fektetését, kiegyenlítését és szerelését, valamint a pupinfazekak elhelyezését és bekötését a Felten és Guillaume kábelgyár rt. végezte, eleinte a londoni Standard Electric Corp. angol szakembereinek vezetése mellett, később csak hazai munkaerőkkel.

A legnagyobb nehézségek a kábelfektetésnél és a pupincsevékutak építésénél merültek fel. A Bicske és Bánhida, de különösen Bánhida és Kócs közötti elhanyagolt és esőben járhatatlan utak nagyon sokszor elháríthatatlan akadályokat gördítettek a kábelfektetés elé. A cséve kútaknál pedig gyakran a rendkívül erős talajvizek miatt (a melyek néhol keserűvíz tartalmúak) csak külön szívókutakkal, éjjel-nappali szivattyúzással, szádfalazással és erős kötőanyagok hozzáadásával lehetett a munkát elvégezni.

A kábelépítő társaság munkáját a posta állandóan a helyszínen tartózkodó építési ellenőrrel ellenőrizte. A gyárakban megvizsgálta a már kész hosszakat, a melyek csak e vizsgálat megejtése után szállítottak a helyszínre. A lefektetett és elkészült csévemézők elektromos viszonyait időnként ellenőrizte és végül az elkészült kábelt erősítő szakaszonként átvette. E végmérések kiváló eredménnyel jártak. Meggyőződünk arról és külföldi szakértők e meggyőződésünket megerősítették, hogy dacára a rövid szállítási határidőnek és a munka újszerűségének a magyar ipar, a magyar mérnökök és munkások ismét, európai viszonylatban is, elsőrangú munkát végeztek.

A kábelépítő társaság 1926. évi augusztus hóban kezdte meg a kábelfektetést és 1927. július hóban a kábelekkal, szeptember hóban az erősítő

állomások szerelésével elkészült, 14 hónap alatt végezve el a nagy munkát. Hogy ennek méreteiről fogalmat alkothassunk, egy-két tájékoztató adatot közlök. A kábelfektetéshez szükséges 70 cm. mély és 40 cm. széles árokból, valamint a pupincséve aknák elhelyezésekor kiemelt föld mennyisége kb. 90.000 tonna vagy 10 tonnás vagon tételekben számítva 9000 vagon.

A lefektetett kábelmennyiség	278 vagon
ebből réz	59 „
ólom	146 „
szigetelő papír	13 „
páncélozás	56 „

A kábelben levő vörösréz ereket egy hosszban képzelve el, a huzalhossz 60.500 km., tehát az egyenlítő másfélszerese.

Az áramkörök felosztása:

A kábelben tervezett négyféle típusú áramkörök a következők:

1. 700 km. távolságig elégséges kéthuzalos, 1.3 mm-es erekből alkotott áramkörök közepes terheléssel, a bécsi irányban Bánhidán és Féltoronyban, a pozsonyi irányban Győrött erősítve.

2. Nagyobb távolságú áramkör 1000 km-ig, a melyek 0.9 mm-es erekből alkotott négyhuzalos áramkörök közepes terheléssel, Budapesten és Győrött erősítve.

3. Igen nagy távolságokra, 1000 km-en felül 0.9 mm-es erekből alkotott négyhuzalos áramkörök könnyű terheléssel, valamennyi erősítő állomáson erősítve.

4. Végül a belföldi forgalomra szolgáló áramkörök részben 0.9 mm-es, részben 1.3 mm-es erekből, erősítéssel vagy anélkül, normális terheléssel.

A bécsi kábelágban levő áramkörök az alábbi összeköttetések részére terveztettek:

1. típus szerint:

Budapest-bécsi viszonylat részére 63 áramkör, 36 áramkör pupinizálva. Ezekből egy érnégyes azaz 3 áramkör a nagyigmándi postahivatalba van bevezetve és a budapest-komáromi, illetőleg a komárom-bécsi viszonylatban kapcsolható.

Budapest-osztrák (Bécsen túli: Linz, Salzburg stb.) összeköttetésekhez 6 áramkör, 3 áramkör pupinizálva.

2. típus szerint:

A hosszabb osztrák és a rövidebb német összeköttetések (Innsbruck, Nürnberg stb.) részére 18 áramkör, 6 pupinizálva.

3. típus szerint:

A leghosszabb viszonylatokhoz (Berlin, Frankfurt, Páris, London) 15 áramkör, 6 pupinizálva.

A pozsonyi kábelágban:

1. típus szerint:

Budapest-pozsonyi és a Pozsonyon túli (Märisch-Ostrau, Brünn, Prága stb.) összeköttetéshez 33 áramkör, 12 pupinizálva. Ezekből egy érnégyes azaz 3 áramkör a nagyigmándi postahivatalba van leágaztatva a budapest-komáromi, illetőleg komárom-pozsonyi viszonylathoz.

2. típus szerint:

A hosszabb cseh-szlovák és a rövidebb német viszonylatokhoz (Drezda, Breslau stb.) 6 áramkör, 3 pupinizálva.

3. típus szerint:

A leghosszabb összeköttetésekhez (Berlin, Lengyelország, Csehszlovákia-Balkán stb.) 18 áramkör, 6 pupinizálva.

(A felsorolt pupinizált áramkörök erősítve is vannak.)

A leghosszabb 3. típusú áramkörök nagyrésze nem Budapesten fog végződni, hanem a megépülő szegedi kábelén keresztül a nyugat és kelet közötti összeköttetések részére fog szolgálni. Az áramkörök a nyugati államok igazgatásai által közölt szükséglet alapján terveztettek, kelet felé Törökországgal (Konstantinápoly) bezárólag.

Jelenleg üzemben levő külföldi közvetlen áramkörök száma:

- 18 Budapest—Bécs (249.6 km.)
- 2 Győr—Bécs (124.8 km.)
- 2 Budapest—Pozsony (200.5 km.)
- 1 Győr—Pozsony (75.7 km.)
- 1 Budapest—Linz (436.7 km.)
- 2 Budapest—Berlin (1198.6 km)
- 1 Budapest—Frankfurt (967.3 km)
- 1 Budapest—Nürnberg (751.4 km.)
- 1 Budapest—Páris előkészítés alatt
- 1 Budapest—Zürich előkészítés alatt

A kábelnek belföldi viszonylatban való kihasználása céljából Nagyigmádon, mint Komáromhoz legközelebb eső helyen 7×4 eres és Magyaróvárt 14×4 eres kábeleágazás készült. A leágazó kábelek a postahivatalokba közvetlenül be vannak vezetve. Jelenleg 14 belföldi áramkör van a kábelbe kapcsolva.

Tervezet szerint az erősítő állomások az interurbán hálózatok átépítésénél a légvezetékek gócpontjául szolgálnak. A légvezetékek e helyeken vagy közvetlenül átvívó cséve közbeiktatásával csatlakoznak a rendelkezésre álló kábelerekhez vagy egy nagyobb interurbán központ (Győr) kapcsolja a vonalakat. A távkábel gazdasági előnyei csak akkor fognak teljes mértékben kibontakozni, ha egyrészt a szomszédos államok távkábel hálózatai, illetőleg csatlakozásai megépültek, másrészt légvezetékes távolsági hálózatunk, a központok és a kezelés a modern követelmények színvonalán fognak állani.

A megépült budapest-bécsi távkábel azonban nem felel meg céljának, ha kelet felé nem nyerne folytatást. A magyar postaigazgatás megértve a jövő szavát, meglátva a kábelben rejlő nagy gazdasági és politikai lehetőségeket, nem riadt vissza súlyos pénzáldozatoktól sem és megrendelte már a budapest-szegedi távkábelt is ugyancsak a már említett kábel-építő alkalmi társaságnál Western-típus szerint. E kábelnek Budapesten, Cegléden, Kiskunfélegyházán és Szegeden lesznek erősítő állomásai. Cegléd és Szolnok között leágazást tervezünk a belföldi forgalom részére. E kábel teljes hossza 218 km. és pedig:

- Budapest—Cegléd közt 67 km. 90 érnégyessel
- Cegléd—Szeged közt 120 km. 62 érnégyessel
- Szeged—Szolnok közt 31 km. 30 érnégyessel

Mindhárom kábelben még egy stanióval burkolt rádió érpár is van.

A jugoszláv igazgatással folytatott tárgyalásokon megállapodás történt, hogy a kábel Horgosnál fog a jugoszláv kábelhez csatlakozni.

A magyar távkábel nagy jelentőségű láncszeme a nemzetközi távkábelhálózatnak. Nemcsak országunkat köti össze Nyugateurópa valamennyi központjával és városával, hanem a legrövidebb kapcsolatot létesíti nyugat és kelet között, miért is a szomszédos országok kábelhálózatának megépítése után nagy tranzitforgalomra számíthat. A távolabbi jövő egy transzkontinentális távbeszélés lehetőségét tárja eléink, Angliából Indiába futó áramkörökkel, amelyek a magyar kábelen mennek át.

Hogy a kábeltelefónia a beszélgetések tömeges, gyors és biztos lebonyolításával a gazdasági élet, kereskedelem, politika és hírszolgáltatás szempontjából milyen óriási előnyöket biztosít, azt talán felesleges hangsúlyoznom. Ez az egész Európát, később talán az egész világot átfogó érhálózat az emberiség kultúráját és gazdasági jólétét eddig el nem képzelt mértékben fel fogja lendíteni. Ebből a nagy munkából a mi kis országunk becsülettel kiveszi a részét, ezzel is megmutatva életképességét és élniakarását.

A m. kir. posta felelőssége postautalványra (postatakarékpénztári csekk számlára) befizetett összegért.*

Irta: Dr. FORSTER KAROLY m. kir. postatanácsos.

Lapunk hasábjain folyó postajogi vitának befejezéséül álláspontomat a felhozott érvekkel szemben még a következőkben óhajtom megvilágítani.

Az ellenvélemény elsősorban és főként az ellen a másodrendű fontosságú tétellem ellen foglalt állást, hogy a nemzetközi postaszerveződések bizonyos esetekben belföldi postaügyek magyarozatára is felhasználhatók, Okfejtésében azonban nemcsak ezt az általam felállított és mint cikkemben elismertem, új és szokatlannak tűnő tételt utasítja vissza, hanem tovább megy és arra a megállapításra is jut, hogy a P. Ü. Sz. és a nemzetközi szerződések „két egymástól teljesen elkülönítetten kezelendő, teljesen egyenrangú jogforrások, amelyeknek egyike a belföldi, a másika pedig a külföldi postaforgalomra nézve irányadó”. A nemzetközi postaforgalomban tehát — szerinte — a P. Ü. Sz. nem is jogforrás, annak nem is kelene e forgalomra vonatkozóan intézkednie, mert a nemzetközi forgalomból eredő kérdéseket egyedül a nemzetközi szerződések alapján kell elbírálni.

Azt hiszem e tétel tévedésen alapul. Hogy a nemzetközi szerződések szerepét a magyar postajogban tisztázassuk, vizsgáljuk meg ezt a kérdést közelebbről. A nemzetközi forgalomban a nemzetközi szerződések jogforrások ugyan, de csak az államok, illetőleg postaigazgatások egymással

*) Minthogy lapunkban ebben a tárgyban mindkét szerzőtől már 2—2 cikket közöltünk, a vitát bezárjuk. A kérdés rendezésével a vezérigazgatóság foglalkozik. (Szerk.)

való tárgyalásainál. Amikor pl. egy Magyarországból Franciaországba vagy a megfordított irányba szóló csomagért igényelt kártérítést tárgyalják a postaigazgatások, magától értetődően a nemzetközi postacsomag-egyezmény szakaszai alapján fogják eldönteni, hogy van-e kártérítésnek helye vagy nincs. De még itt az államok között való tárgyalásoknál is bizonyos kérdésekre kizárólagos jogforrás a magyar, illetőleg francia postauzeti szabályzat, mert pl. azt, hogy a kézbesítés mikor tekinthető szabályosnak, a nemzetközi egyezmény nem határozza meg, hanem e kérdésben az államok belső szabályai nyerne alkalmazást. De tovább megyek: a közönség és a postahivatalok részére a nemzetközi forgalomban nem a nemzetközi szerződések, illetőleg egyezmények a jogforrások, hanem az eme szerződéseket és egyezményeket végrehajtó kormányrendeletek, így pl. a stockholmi szerződést és egyezményeket életbeléptető és a P. R. T. 1925. évi 43. számában közzétett végrehajtási rendelet, amelynek intézkedéseit az azóta megjelent P. Ü. Sz. természetesen alkalmazta. Ezt az elvet találjuk meg egyébként a P. Ü. Sz.-t életbeléptető 25.171/1925. sz. miniszteri rendelet 2. bekezdésében is, amely szerint „a P. Ü. Sz. határozatai a m. kir. posta és az ezt igénybevevő felek között fennálló jogviszonyra *egyedül* mérvadók.” Nem egy olyan nemzetközi egyezményünk van, a mit a postaigazgatás nem is tett közzé szószerint, hanem csak az egyezményt végrehajtó kormányrendelet jelent meg a hivatalos lapban. Ilyen pl. a portorosei egyezmény az utódállamok közt. Hogy lehetne tehát ez az egyezmény a közönségre és a hivatalokra nézve jogforrás? Elképzelhetetlen is volna, hogy a magyar közönségre a nemzetközi forgalomban ne a magyar posta által kiadott díjszabások és üzletszabályok, hanem a nemzetközi szerződések és egyezmények legyenek a jogforrások. Aki a nemzetközi szerződéseket csak átlapozza, már láthatja, hogy igen sok rendelkezés csak feltételes, tehát „ellenkező megegyezés hiányában” érvényes; az intézkedések sokszor csak a keretet adják meg pl. a levél díja 20—40 centime között állapítható meg; értéksomag csak azon igazgatások közt váltható, amelyek eziránt megegyeznek stb. stb. Honnan tudhatná tehát a hivatal és a közönség, hogy a nemzetközi szerződésnek melyik szabálya érvényes, melyik nem, esetleg melyik szabályt helyettesített egy kisebb területen érvényes nemzetközi egyezmény (pl. a magyar-osztrák postaegyezmény)?

Mindeme nemzetközi szerződéseknek és egyezményeknek végrehajtása a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által kiadott díjszabások és üzletszabályok útján történik. Ezért tehát a magyar feladónak a nemzetközi forgalomban feladott postaküldeményeiért való felszólalására nem a stockholmi, illetőleg egyéb postai egyezmények, hanem a m. kir. posta üzletszabályai azaz a P. Ü. Sz. alapján adjuk meg a határozatot és a határozatban a P. Ü. Sz. szakaszait idézzük.

A nemzetközi szerződések a fentiek szerint jogforrásul szolgálnak a posta igazgatásnak a többi postaigazgatással való érintkezésében és a magyar postauzletszabályok nemzetközi részének megalkotásánál, úgyszintén azok későbbi *postahatósági*, tehát belső magyarozatánál, ellenben a közönségre és a hivatalokra nézve még a nemzetközi forgalomban sem alkotnak jogforrást. Mi tehát a nemzetközi szerződéseknek az a szerepe, amire cikkemben céloztam és amit az ellenvélemény nem fogadott el? Az alábbiakban megkísérlem e tételmet, a melyet előbbi cikkemben csak melleslegesen említettem meg, egészen kézenfekvővé tenni.

A P. Ü. Sz., mint láttuk, a belföldi és a nemzetközi postaforgalomban érvényes szabályokat közli. Hogy a nemzetközi postaforgalmat a nemzetközi szerződéseknek megfelelően *köteles* szabályozni, aziránt nem foroghat fenn kétség. (Ebben az értelemben vettem én a kifogásolt *magasabb* jogforrási jelleget.) A belföldi forgalmat illetően természetesen módjában áll a nemzetközi szerződésektől teljesen eltérő elveket felállítani. Tévedés volna azt hinni, hogy én az állam szuverénitását e kérdésben tagadásba veszem. Hiszen még a nemzetközi rész szabályozásánál sincs szuverénitás-sérelem, mert a legfelsőbb állami akarat megnyilatkozása volt a szerződés aláírása. Aki azonban a külföldi államok belföldi postaszabályait tanulmányozza, láthatja, hogy ezek mindinkább hozzásimulnak a nemzetközi szabályokhoz, mert a postai forgalom lehetőleg az egységes szabályokat kívánja és a kivételeket — ha csak lehet — kerüli. A mi belföldi forgalmunkra érvényes üzletszabályok is, különösen azoknak a felvett és a felelősséget szabályozó részei, mondhatni túlnyomóan megegyeznek a nemzetközi forgalmora érvényes elvekkel. Kivételek azonban vannak. A P. Ü. Sz. ilyen esetben gondosan ügyel arra, hogy amikor a belföldi forgalomra mégis külön szabályokat akar felállítani, ezt külön hangsúlyozza, ami legtöbbször úgy történik, hogy először megállapítja a belföldi forgalomra érvényes szabályokat, majd pedig külön pontokban feltünteti a nemzetközi forgalomban alkalmazandó rendelkezéseket. Így pl. belföldön tágabb keretet ad a nyomtatvány fogalmának, mint a nemzetközi szabályok alapján adhat a nemzetközi forgalomban. Már most ahol nincs ilyen megkülönböztetés, vagy pedig — mint a vita tárgyát képező utalványfelelősségi részben — a P. Ü. Sz. kifejezetten kimondja (137. §. 36. pontja), hogy a belföldi és a nemzetközi forgalomra egységesek a szabályok, itt nyerhet alkalmazást az általam felállított elv. Fentebb megállapítottuk ugyanis, hogy a nemzetközi szerződések a *postai hatóságokra nézve* a P. Ü. Sz. nemzetközi részének magyarázatánál jogforrásul szolgálnak. Nyilvánvaló tehát, hogy amikor a postai jogalkotó és végrehajtó hatóság a P. Ü. Sz. szóbanforgó és a *belföldi s nemzetközi forgalomra egyaránt érvényes* helyére nézve a nemzetközi forgalomra vonatkozóan a nemzetközi szerződéseket magyarázatul veszi, az egységes szövegnek ilyen hiteles magyarázata irányadó a szóbanforgó szöveg belföldi alkalmazásánál is, mindaddig, amíg a jogalkotó hatóság esetleg nem hoz a belföldre más jogszabályt. (Ne feledjük ugyanis el, hogy az esetek túlnyomó többségében a P. Ü. Sz. vette át az illető szabályt a nemzetközi szerződésből és nem megfordítva.) Vagy talán el lehetne képzelni azt az esetet, hogy a P. Ü. Sz. valamely kérdésben kifejezetten egységes szabályt állapítana meg a bel- és külföldi forgalomra és ezt a kifejezetten egységes szabályt a postai legfelsőbb hatóság a gyakorlatban kétféleképpen magyarázná, t. i. egyiket a belföldi, másikat pedig a nemzetközi forgalomra kiterjedő érvénnyel? Szabad akkora következtelenséget feltételeznünk a m. kir. postáról, hogy ilyen esetben nem a rendelkezésére álló rövidebb és logikusabb úthoz, t. i. a belföldi *külön szabály* felállításához folyamodnánk?

Mindezek alapján tehát fenn kell tartanom azt az elvet, hogy a nemzetközi szerződések a P. Ü. Sz. ama rendelkezéseinek magyarázatánál, amelyek kifejezetten egységesek a belföldi és nemzetközi forgalomra, magyarázatul szolgálhatnak a belföldi ügyekre vonatkozóan is, de természetesen csak a postai hatóságra nézve.

A multkori kritikámban azonban a fősúlyt nem erre a mellékesen

felemlített tételre, hanem az *elméleti postajogból* levont következtetésekre fordítottam. Azt akartam bizonyítani, hogy a postaigazgatásnak jogi és erkölcsi kötelessége a bármely okból ki nem fizetett utalvány összegét a feladónak visszafizetni legalább is addig, amíg az okmányokat megőrzi. Kimutattam, hogy így jár el minden állam, sőt van olyan is, amelyik erre az esetre az általános magánjogi elévülési határidőt állapítja meg. Nemcsak az elemi méltányosság és az államnak magasabb etikai lényéből folyó kötelezettségei követelik, hogy az állam ilyen kérdésekben tegye félre a rideg pénzügyi szempontokat, hanem a jogszabályok emelkedettebb, az eszmei igazságokat és a közönség érdekeit is kereső magyarázata hasonlóképen erre kell, hogy készteszen minden jogászt.

A jelen ügyben a postajogi vizsgálódásaimnak az volt a kiinduló pontja, hogy az utalványnál történt jogos felszólalás esetében nem lehet szó kártérítésről, hanem csak az utalványszerződés utólagos teljesítéséről. Az ellenvélemény ezt ismételten tagadja és négy új érvet hoz fel állításának igazolására. Lássuk ezeket egyenkint.

A feladó amikor az utalványért felszólal — az ellenvélemény szerint — arra alapítja igényét, hogy őt károsodás érte és így ő kárának megtérítését kéri. Szerintem éppen itt van a tévedés. A csomagnál, értéklevélnél és értékdoboznál a feladó tényleg az őt ért károsodás miatt szólal fel és a posta a küldemény elveszése esetén elsősorban azt vizsgálja, mennyi kár érte a feladót. Hiába nyilvánított tehát a feladó akármilyen értéket, a posta csak a tényleges kárát téríti meg. Jellemző példája ennek az, amikor a névre szóló részvények elveszésekor a posta csak a megsemmisítési költségeket téríti meg. Ennek ellenében az utalványnál a posta sohasem vizsgálja, érte-e a feladót kár és mennyi ez a kár, hanem a kártérítési kérdés minden vizsgálata nélkül mindig az utalvány összegét fizeti ki, azaz az eredetileg vállalt szolgáltatást végzi. Azt lehetne ez ellen felhozni, hogy az ajánlott levélnél sem vizsgáljuk, vajjon érte-e a feladót kár vagy nem, hanem kifizetjük a kártérítést. Az ajánlott levél történeti fejlődésére kell visszamennem, hogy eme esetleges ellenvetésre válaszolhassak. Az ajánlott — a németek és angolok szerint beírt, eingeschrieben, registered — levélnek eleinte csak az volt a jelentősége, hogy azt a feladástól a kézbesítésig állandóan beírva, rovatolva kezelték. Ezért külön díjat kellett a feladónak fizetnie, akinek azonban még akkor az ajánlott levél esetleges elveszése esetén nem volt igénye kártérítésre. Csak később fejlődött ki az az elv, hogy elveszés esetén az ilyen levélért kártérítést adjanak. Minthogy pedig annak megállapítása, hogy a feladó kára mennyi volt, nehézségekbe ütközött volna, a posta általánycártérítési összeget állapított meg. Ezt az összeget kifizették bármily csekély volt a kára, illetőleg ha semmi kára sem volt is, de viszont többet nem kapott a feladó bármily nagy kár érte az ajánlott levél elveszése esetén. Ezért nevezhetjük ezt általánycártérítésnek, vagy a hogy a régi magyar postajog nevezte, kárpótlásnak. Mindenesetre kétségtelen azonban, hogy ez az általánycártérítés, illetőleg kárpótlás *nem az eredetileg vállalat szolgáltatás (levélszállítás) teljesítése, mint az utalványnál.*

Az ellenvélemény második érve az, hogy a posta nyilvánvalóan nem az eredeti utalványszerződést teljesíti az esetleges felszólalásnál, mert hiszen az összeget nem a címzettnek fizeti ki, hanem a feladónak utalja azt vissza. Tudott dolog, hogy a magyar postajog a feladó utólagos rendelkezését elfogadja mindaddig, míg a küldemény nincs a címzettnél.

Amennyiben tehát a feladó felszólal, ezt a posta ellenkező akarátnyilvánítás hiányában olybá veszi, hogy az utalvány összegét a feladó visszakéri. Nincs azonban semmi akadálya annak, hogy a feladó a felszólaláskor az utalvány összegének a címzett részére való kifizetését kérje, ami gyakran meg is történik és amit a posta természetesen mindig teljesít is. Nem áll tehát meg az az állítás, hogy „a posta a szerződés teljesítésére lévén kötelezve, az utalványösszeget a helytelen kézbesítés megállapítása után, a címzettnek kellene, hogy kézbesítse, a nélkül, hogy e tekintetben a feladó kívánsága figyelembe jöhetne”. Boncoljuk fel ezt az u. n. téves kézbesítés esetét. Ha a posta hivatalból állapítja meg a téves kézbesítést, tartozik az összeget visszavenni és azt a *jogos címzettnek* kifizetni. (L. a P. Ü. Sz. 79. §-át, a mely kifejezetten így rendelkezik.) Ha ellenben a feladó felszólalása folytán derült ki a téves kézbesítés, akkor a posta — minthogy a feladó rendelkezési joga a szabályszerű kézbesítésig fennáll — azt a jogi véleményt állítja fel, hogy a feladó az összeget visszakéri és így az összeget neki adja vissza, hacsak feladó kifejezetten nem kéri az összegnek a címzett részére való kifizetését. Itt nyilván a feladó utólagos rendelkezési jogát hagyta teljesen figyelmen kívül az ellenvélemény, amely pedig a magyar postajog szerint az egész utalványszerződés tartama alatt teljes épségben fennáll, illetőleg az utalványszerződésnek lényeges részét alkotja.

A harmadik érv az, hogy ha a posta csak hónapok múltán fizeti ki az utalványösszeget, ez nem lehet szerződésteljesítés, mert a posta a szerződést megszegte azáltal, hogy nem teljesített kellő időben; a fizetés itt tehát kártérítés címén történik. Ezt az érvet sem tudom elfogadni. A magyar posta nem fogad el szállítási határidőkikötést; de egyébként is nem az dönti el a kérdést, hogy mikor, hanem az, hogy mit teljesíték. Kártérítésről az utalványnál csak akkor lehetne szó, ha a posta a késedelemért felelősséget vállalna és az e címen előállott kárt megtérítené. A posta azonban a késedelemért nem vállal felelősséget és csak arra vállalkozik, hogy az utalványösszegét ki- vagy visszafizeti. Ha a késedelem, illetőleg a szerződés teljesítésének ideje a teljesítés jogi minőségét megváltoztatná, akkor mikép kellene eldönteni a következő esetet? Valaki csomagot ad fel, amely nem érkezik meg a címzethez. Feladó felszólal. A vizsgálat folyamán — esetleg pár hónap múlva — a csomag sértetlenül és ép tartalommal előkerül, amit a posta kézbesít a címzettnek, illetőleg visszaad a feladónak. Ez az elkésett teljesítés talán szintén kártérítés?

Utolsó érvül maradt az, hogy a felek az utalvány ügyekre vonatkozó kereseti kérelemben általában nem a szerződés teljesítését, hanem a kártérítés kifizetését kérik. Erre csak az a megjegyzésem, hogy nem egy olyan beadvány volt már a kezemben — ügyvédektől is — amely „a postahivatali főigazgatóságnak” volt címezve és amelyben az ügyfél a feladott *ajánlott levélért* milliókra menő kártérítést és a felszólító levél költségeinek 8 nap alatt való kifizetését kérte különbeni perindítás terhe mellett. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a postajog a laikusok, de még az egyéb jogászok előtt is eléggé ismeretlen jogi terület. Mégis ezeknek a véleményét fogadjuk el döntő jogi szakvéleménynek, nem pedig a világ postajogászainak, tehát az evvel foglalkozó szakjogászoknak egyöntetű nézetét? A felelet azt hiszem, nem lehet kétséges.

A felhozott egyik érv sem dönti meg tehát a postajogi irodalomban egyébként vitán felül álló azt a tényt, hogy az utalványnál jogilag nem lehet szó kártérítésről, hanem a felszólalás a szerződés teljesítésére irányul.

Az ellenvélemény ragaszkodván a kártérítési meghatározáshoz, azt teszi még ahhoz hozzá ezuttal, hogy mivel egy éven túl nem lehet szó kártérítésről, a posta az egy és három év közti időben *önként* fizeti vissza a postautalványra befizetett, de a címzettnek ki nem fizetett összeget. Mi az az önként való teljesítés? Az, amire jogilag nem vagyok kötelezve és *aminek teljesítése bírói úton nem kényszeríthető ki*. Ha a fenti tétel helytállna és a posta az 1 és 3 év között nem a szerződésből kifolyóan, hanem *önként* teljesítene, a postának elvileg jogában volna a feladók személye között válogatni és az egyiknek az összeget visszafizetni, a másikat pedig kérelmével elutasítani és ha ez utóbbi a bírósághoz fordulna, ez a postát nem kötelezhetné az utalványösszeg ki- vagy visszafizetésére, mert hiszen az önkéntes teljesítés bírói úton nem kényszeríthető ki. Hogy pedig ez nem állhat meg, nem szükséges bővebben indokolnom. Nem is önkéntes teljesítésről van itt szó, hanem az állami legfelsőbb akarat végrehajtásáról. Az államnak joga van az elévülési időt meghatározni. Joga volna pl. kimondani, hogy a posta bármely küldeményért — ideértve az utalványt is — csak a 6 hónapon belül történt felszólalást fogadja el. Joga van kimondani, hogy egyes küldeményekért nem vállal felelősséget. Így az utalványnál ez az állami legfelsőbb akarat kétféle határidőt állapított meg, egy évet arra az esetre, ha az utalványt tévesen fizették ki, három évet pedig, ha az utalványt egyáltalában nem fizette ki a posta. Nemcsak „önként” fizeti azonban vissza a posta a ki nem fizetett utalvány összegét a három évi határidő lejárta előtt, hanem mert az állami legfőbb akarat — törvény, illetőleg törvénytörő kormányrendelet — úgy intézkedett, tehát a feladó és a posta között kötött utalványszerződést ily tartalommal látta el.

Cikkíró fejtegetései további során nemcsak az önkéntes teljesítés fogalmához ragaszkodik, hanem azt is állítja ismételtén, hogy a három évi határidő csak a tértialtalyvanyokra vonatkozik és egyuttal azt is kijelenti, hogy a térti szónak általam adott magyarázata nemcsak a nyelvtani, hanem a logikai megengedhető magyarázat határát is átlépi. Mindjárt példát is hoz fel ennek az állításának igazolására. Azt kérdi, lehet-e tértialtalyvanynak tekinteni azt a szabályszerűen bevételben elszámolt és kiadásba helyezett utalványt, amelyről később kiderül, hogy a kézbesítő alkalmazott sikkasztotta el az összegét és hamisította rá a címzett aláírását. Erre azt felelhetem, hogy természetesen nem tértialtalyvanyról van ez esetben szó, hanem tévesen, azaz nem a jogosítottnak kifizetett utalványról. Itt rá kell mutatnom ugyanis arra, hogy a régi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat, továbbá a feladóvévény hátlapján ma is meglevő rövid üzletszabályzat kivonat a „téves kifizetés” alatt nyilvánvalóan azt értette, hogy a szóbanforgó utalványt *nem a „jogos átvevőnek”* fizették ki; hogy ez a téves, szabatosabban helytelen kifizetés gondatlanság vagy bűncselekmény következménye, az — e szempontból — teljesen mellékes. (Ennek csak a feladó által az egy évi határidő letelte után a bűncselekményt elkövető postaalkalmazott ellen indítható perben van jelentősége.) Így magyarázza ezt különben a postajogi irodalom is. A stockholmi postautalványegyezmény multkori cikkemben is idézett 21. cikkének 2. pontja szintén így értelmezi ezt a tételt, a mikor a következőket mondja: „Valamely postautalványnak *egy arra nem jogosított egyén részére történt kifizetése miatt* felszólalni csak az összeg feladását követő naptól számított egy évi határidőn belül lehet. De lege lata mindenesetre ez a helyzet. Kétségtelen, hogy de lege ferenda lehetne arról szó, hogy az állam, mivel saját

alkalmazottja volt a bűnös, hosszabb ideig tartó felelősséget vállaljon. A postajog azonban itt nyilvánvalóan ahhoz az általános elvhez ragaszkodik, hogy a kézbesítés helyessége ellen csak egy éven belül lehet felszólalni.

Minden ilyen félreértés kikerülése végett szükségesnek tartanám, hogy a P. Ü. Sz. általam javasolt módosításában és az utalvány feladó-vevényén a „téves kifizetés helyett” „helytelen” vagy „szabálytalan kifizetés” szavakat használjunk.

A fentieket figyelembe véve nyilvánvaló, hogy a felhozott példa nem a tértiltalványok, hanem a szabályellenesen kifizetett utalványok csoportjába tartozik, amelyért a felelősség csak egy évig áll fenn. Ez a példa tehát épen ezért nem dönti meg azt az elvet, hogy a postai vizsgálat valamely postautalványért történt jogos felszólalás esetén csak két eredményt állapíthat meg: az utalványt szabályellenesen, tehát nem az arra jogosítottnak vagy pedig egyáltalában nem fizették ki.

A legutóbbi cikk helyteleníti ugyan a tértiltalványnak általam erre az esetre adott magyarázatát, de nem mondja meg, hogy minő értelemben kell magyarázni a „tértil” kifejezést. Kérdés tehát, hogy a tértil szó csak a *postakezelési szabályok szerint* tértilnek kezelt utalványokra vonatkozik-e? Ugylátszik az ellenvélemény erre gondolt, mert ezt mondja: „nem lehet tértil postautalványokká deklarálni olyan postautalványokat, amelyeknek postakezelési értelemben vett tértil jellege nem állhat fenn”. Már pedig, ha ez a tétel megállna, akkor az elveszett utalványt — ami *kezelési szempontból* mindenestre nem tértil utalvány — kénytelenek volnánk a három éves felelősség alól kivenni. Ez pedig nyilvánvalóan lehetetlen.

Nem is a tértiltalvány magyarázatán van a kérdés súlypontja, azt csak mellékes érveként említettem megelőző cikkemben is, hanem abban, hogy a P. Ü. Sz. szóbanforgó szakaszát a postajog szerint *csakis* úgy lehet értelmezni, hogy a posta *az egyáltalában ki nem fizetett utalványért* épen úgy, mint a postakezelési értelemben vett tértil utalványokért a három évig tartó felelősséget vállalja.

Fenntartván ugyan teljes egészében azt az állításomat, hogy minden valamilyen okból egyáltalában ki nem fizetett utalvány a *posta felelőssége szempontjából* a tértiltalványok fogalma alá tartozik, mégis szükségte-
lennek tartom a „tértil” szóval tovább operálni, mert az utóbbi cikkben a három évre vonatkozó felelősségről olyan meghatározást találtam, amely szerintem a kérdést teljesen eldönti. Ez a meghatározás így szól: „A P. Ü. Sz. a postautalványra befizetett összeget a feladónak visszafizetni rendeli abban az esetben, ha a feladott postautalvány rendelkezésre álló összege a címzettnek kifizethető nem volt és az a feladónak sem volt visszaadható”. Amint látjuk a meghatározásban már nincs benn a „tértil” szó és ez a meghatározás így az elveszett utalványokat feltétlenül magában foglalja. Mi értendő azonban „a rendelkezésre álló összeg” alatt? A mult-
kori cikkemben kifejtettem, hogy a szóbanforgó elsikkasztott utalvány összege a postapénztárba befolytnak tekintendő. Ezt az ellenvélemény nyilvánvalóan elfogadta, mert nem tesz róla említést. Jogi érvekkel bizonyítottam azt is, hogy ez az utalvány az utalványszerződés szempontjából teljesen szabályszerűen feladott utalvány, mert a naplózás és a pénzdaraboknak a kézipénztárban való elhelyezése az üzletszabályok szerint nem érvényességi kelleke az utalványszerződésnek. Kimutattam továbbá azt, hogy a pénzdarabok elsikkasztása dacára az utalvány összege a posta vagyonában megvan, t. i. mint követelés a bűnös alkalmazott ellen. Eze-

ket nem cáfolták meg, tehát feltételezem, hogy azokat elfogadottnak tekinthetjük. Ilyen körülmények között nem áll-e ennek az elsikkasztott utalványnak az összege is jogilag „a posta rendelkezésére?” Még egy példát hozok fel. Tegyük fel, hogy az illető pénzdarabokat nem postaalkalmazott sikkasztotta el, hanem rabló vitte el a posta pénztárából rövid idővel azután, hogy a feladó eltávozott. Talán ez a pénz sem állna többé a posta rendelkezésére? Nyilvánvaló, hogy mindkét esetben megvan a postautalvány összege a posta vagyonában, mint követelés a bűncselekményt elkövető ellen, sőt az általam most felhozott példában a pénz visszaszerzésének lehetősége még kevésbé látszik valószínűnek, mint amikor postaalkalmazott sikkasztotta el azt. A fent idézett meghatározás alapján is oda kell tehát jutnunk következtetésünkben, hogy a posta a felvevő alkalmazott által elsikkasztott utalványért nem egy, hanem három évig felelős, ami a vitánk tárgya volt.

Kritikámban még néhány érvet hoztam fel álláspontom igazolására, amelyeket egyáltalában nem tettek ellenbírálatt tárgyává és így — a jogi viták szabályai szerint — azokat elfogadottnak kellene tekintenem. Ez azonban szükségtelen, mert a fentieket egymagukban elégségesnek tartom álláspontom igazolására.

A vita befejezéséül az ellenkező álláspont egy kérdést tett fel. Lehet-e elfogadható módon indokolni azt, hogy az a feladó, akinek utalványát tévesen fizette ki a posta, csak egy évig vonhatja a postát felelősségre, míg az, akinek a posta az utalványát egyáltalában nem fizette ki, három évig élvezi ezt a jogot; azonos jogsérelem esetén hogyan lehet tehát kétféle felelősség? Mielőtt erre érdemben válaszolnék, csak arra mutatok rá, hogy ha ez az állapot tényleg az anyagi igazsággal ellenkeznék, akkor még a „kézbéíthetetlen”, tehát a cikk szerint is térínek tekintett utalványt sem kellene visszafizetni az egy évi határidő lejárta után, mert a feladójának „jogséremla azonos a tévesen kifizetett utalvány feladójával”, akivel szemben pedig a posta csak egy évig felel. Érdemi válaszom pedig a következő: kétoldalú jogügyleteknél nemcsak az egyik fél, hanem mindkét fél jogi helyzete és cselekményei kihatnak a jogügyletből származó jogokra. Példa erre az új valorizációs törvényünk is, amely a készpénztartozásokat részben a szerint bírálja el, fennforog-e az adós részéről vétke mulasztás, vagy sem? A mi esetünkben is a posta, tehát a másik ügyfél tényleg kétféleképpen cselekedett, t. i. az egyik esetben az utalvány összegét egyáltalában nem fizette ki senkinek, ezért a postajog őt hosszabb ideig teszi felelőssé, mint a másik esetben, amikor a pénz nincs többé nála, mert az utalvány összegét — bár helytelenül — de kifizette. Az anyagi igazsággal tehát egyáltalában nem jövünk ellentétbe e mellett a felfogás mellett.

A már hosszúra nyúló vitánkat én is egy kérdéssel, mindenesetre azt hiszem szónoki kérdéssel, amelyre a felelet nyilvánvalóan adva van, óhajtom befejezni. Vajjon a Páris almájaként szereplő „mondatszerkesztési hiba” mögött a P. Ü. Sz.-nek egy új, tudatosan az egész világ postajogával ellentétes és csak a legridegebb pénzügyi szempontokat szem előtt tartó álláspontja van-e, vagy pedig az csak fogalmazási tévedés, amelyet értelmi magyarázattal úgy kell helyesbíteni, hogy megfeleljen a méltányosságnak és a P. Ü. Sz. ama, egy másik helyen kifejezetten kimondott álláspontjának, hogy ez a kérdés a belföldi és külföldi forgalomra egyöntetűen bírálendő el?

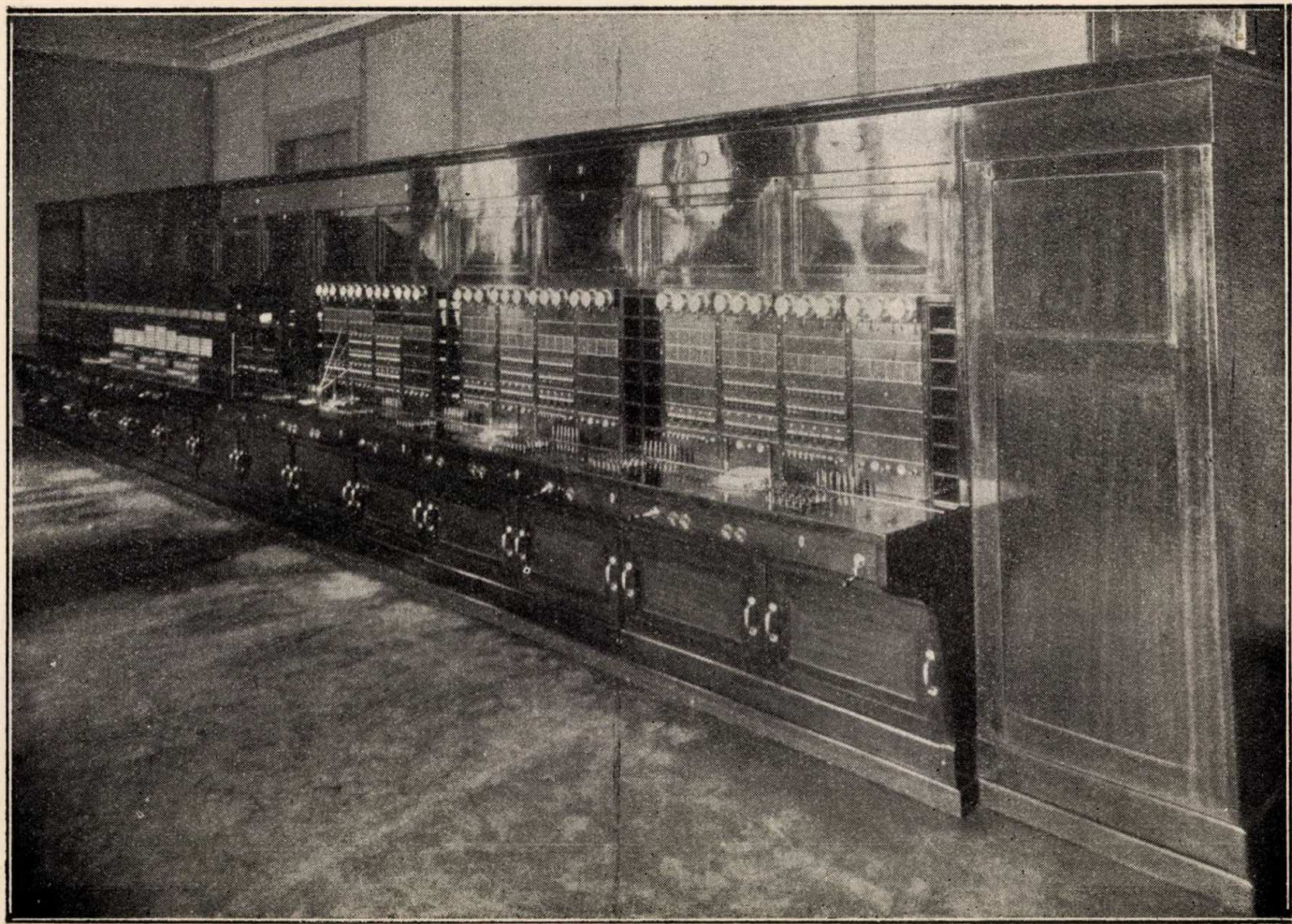
A békéscsabai távbeszélőközpont.

Irta: LÉDECZY SÁNDOR m. kir. posta műszaki igazgató.

A békéscsabai új postapalotában épített CB. távbeszélő központot március hó 24-én helyeztük üzembe. Bekapcsolása, amellett hogy egy igen élénk kereskedelmi életű városunk jutott modern távbeszélő szolgálathoz, különösen azért figyelemreméltó, mert építésében néhány olyan műszaki kérdés nyert tökéletes megoldást, a mely hálózatunk jövő fejlődésében is éreztetni fogja hatását. Műszaki szempontból ugyanis vitás volt az a kérdés, hogy vajjon a már elöregedett távbeszélő központnak anyagait lehet-e még egyáltalában regenerálni és újból felhasználni vagy pedig nem volna-e helyesebb, egészen új anyagból készült központot építeni. Üzleti szempontból ugyanis igen fontos az a kérdés, hogy a központ amortizációja hány évre terjedhet. Ha a használt anyagból épített váltó amortizációját, az elfogadott 15 éves élettartamon alul, csak 8—10 évre lehet kalkulálni, akkor a törlesztési százalék 80—90%-kal emelkedik. Az évi kiadás ebben az esetben nagyobb lesz, mintha a központ új anyagból épült volna. Egyenként kellett tehát az összes szerelési alkatrészeket a várható élettartam szempontjából vizsgálat tárgyává tenni. A vizsgálat eredménye azt mutatta, hogy az eredetileg igen szolidan gyártott jelfogók, translatorok, ellenállások, szekrényalkatrészek és forrasztó csúcsok még egyáltalán nem avultak el, sőt a kábelek nagyrésze is olyan sértetlen, hogy kellő gyári felülvizsgálat és tisztítás után ismét alkalmazhatók. Ezzel szemben a kulcsdeszkák, figyelőkulcsok, multiplikációs és hívó sávok, a hosszú használat alatt annyira tönkrementek, hogy ezeknek újból való felhasználása csak az élettartam és üzem rovására eshetne. A szerzett tapasztalatok alapján a tervezett új központok a régi szekrény és jelfogó anyaggal, de teljesen új figyelőkulcs, multiplikáció és hívóberendezéssel rendeltettek meg. Különös előnyt jelentett a József-központ egyik emeleti csoportjában annak idején tartalékul megrendelt szekrénysor teljes multiplikációs mezejének felhasználása. Ez a szekrénysor ugyanis annak idején abból a célból készült, hogy az általánydíjszabás okozta nagy forgalomnak az a többlete, melyet a helyi munkahelyeken már lebonyolítani nem tudnak, külön leterhelő szekrénysorra legyen átdobható. Erre a leterhelésre azonban a beszélgetések számszerint való díjazási rendszerének életbeléptetése után már nem volt szükség, mert az előfizetőkre eső azelőtti 16—18 napi beszélgetés eleinte napi 4—5-re, tehát körülbelül a 25%-ára csökkent. A tartalék szekrénysor tehát multiplikációs sávjaival együtt, úgy szólván teljesen érintetlen állapotban maradt úgy, hogy amikor az automatikus szerelési munkák érdekében a szekrénysort lebontottuk, kb. 7000 drb. teljesen érintetlen hüvelysáv került ki belőlük. Vidéki távbeszélő hálózataink mai viszonyai mellett távbeszélő központok fejlesztése szempontjából komolyabban szóba jöhető kb. 50 városunk várható előfizetői létszáma a közeli 10 évben központonként alig tehető többre átlagosan 400 előfizetőnél. Ez központonként 60 drb-al, összesen 3000 sávot jelent. Elég hosszú időre el vagyunk látva tehát még multiplikációs anyaggal is.

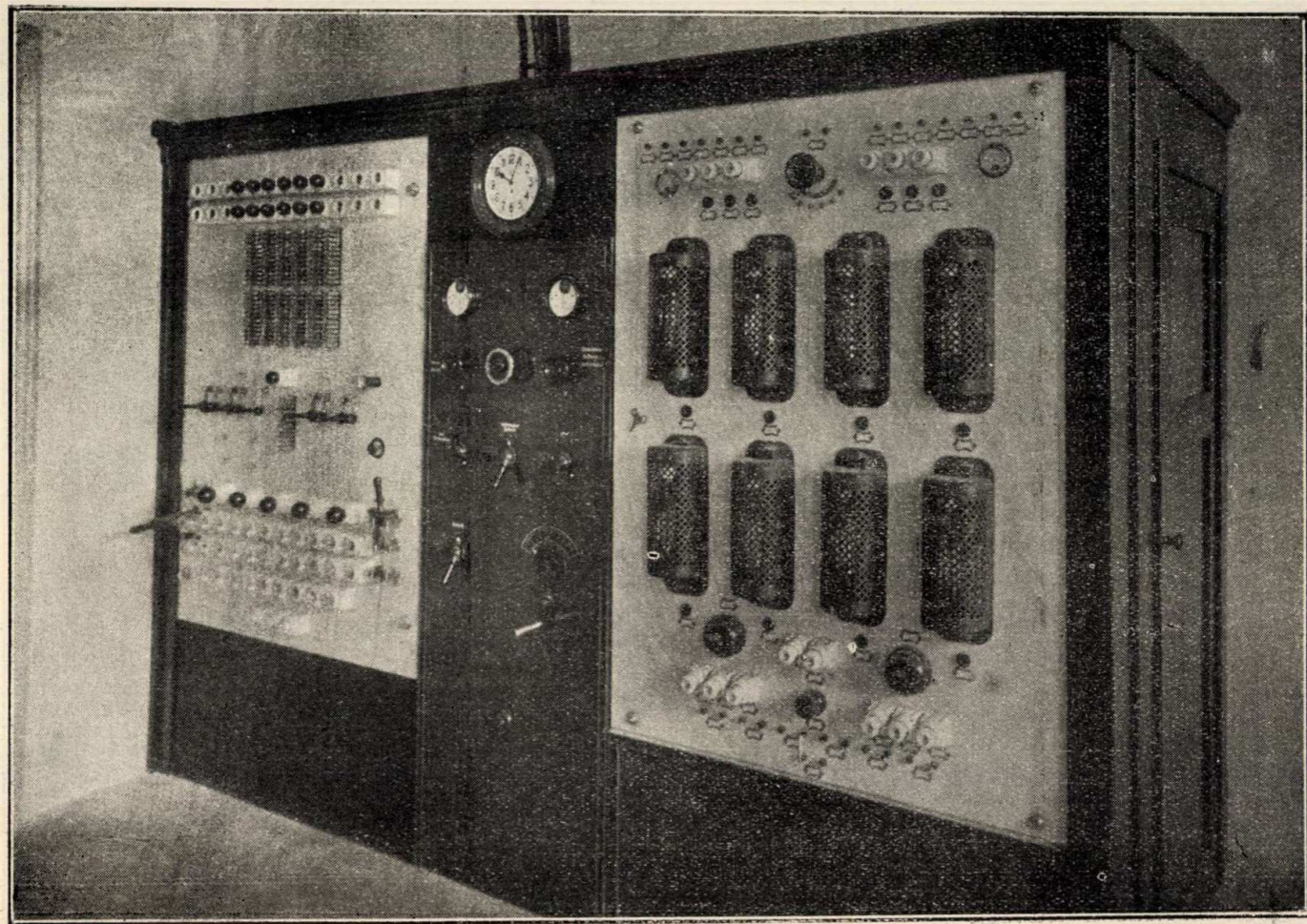
A váltók építésénél a budapesti arányokra szabott magas szekrény-méreteket megengedték, hogy a zsinórokhoz tartozó berendezés teljesen magában a szekrényekben legyen felszerelve, a mivel tetemes kábelanyagot lehetett megtakarítani.

1. ábra. A békéscsabai távbeszélőközpont.

2. ábra. Távbeszélő és táviró áramtermelő berendezés.

Az alkatrészek gyári előkészítése teljesen igazolta az elavult anyagok újbóli felhasználhatóságára vonatkozó előzetes feltevéseket, mert a műhelyből kikerült anyagok tényleg teljesen egyenértékűek voltak az újakkal. Kiderült azonban az is, hogy új alkatrészek gyártására berendezett gyáraink a javítási munkálatokat lassan és nagy költséggel végezték, mert ilyfajta munkát csak akkor tudnak olcsón végezni, ha egyfolytában nagy mennyiségeket dolgozhatnak fel. Jövőben tehát, bár a veszteség ezáltal sem bennünket ért, mégis takarékosági okokból arra kell törekednünk, hogy a leszerelésre kerülő központok újból felhasználható alkatrészeit egy tömegben adjuk át javításra.

Az 1. ábra a békéscsabai kapcsoló termet tünteti fel: Jobboldalán hat interurbán, közepén egy bejelentő és tudakozó, baloldalán pedig hat helyi munkahelye! A helyi munkahelyek közül egyelőre csak három van felszerelve: a két szélső egyenként 150, a középső pedig 200 előfizető befogadására. A középső munkahelyen 18, a szélsőkön pedig 15—15 zsinórpár van felszerelve 18-ra való bővítési lehetőséggel. A multiplikáció egyelőre 600-ra van építve, de 1600-ig lehet bővíteni. A felszerelt 6 munkahelyre az egyes előfizetőkre eső mai napi forgalom állandósulása esetén összesen 1100 előfizetőt lehet bekapcsolni. A bejelentő zsinór nélküli és szélesebb is, mint a többi munkahely; egyrészt azért, hogy a kábeleket hátul könnyebben lehessen elosztani, másrészt azért, hogy a bejelentő kezelője az írásbeli munkákat is elvégezhesse. Ilymódon a kezelő, a bejelentő, tudakozó és számadástételi szolgálatot egyidejűleg kényelmesen elláthatja. A munkahely az utóbbi munka érdekében bőven el van látva kisebb-nagyobb fiókokkal is.

Az interurbán munkahelyek mindegyikére 5—5 interurbán végállomás, azonkívül minden két munkahelyre 5—5 középállomás kapcsolható be. Munkahelyenként 7 zsinórpár van felszerelve és mindegyik el van látva a következő felszereléssel: beszélő és csengető kulcs, külön a külső, külön a belső zsinór számára, figyelő billentyű az áramkör kihallgatására és külön billentyű az átvívó (translator) bekapcsolására. A kezelő az idegen központtal és a helyi előfizetővel ugyanazon zsinórpáron tud külön-külön értekezni, mert a zsinórpár áramkörét a megfelelő zsinórhoz tartozó kulcs megszakítja. A megfigyelésre szolgáló külön billentyűvel a kezelő a beszélgetést megfigyelheti, de a kihallgatás alkalmával nagy ellenállású tekercsek kapcsolódnak a hallgatójára, úgy hogy a megfigyelés a beszélgetés jóságát nem rontja. A külön translator kulcs az átmenő beszélgetések erősítésére szolgál s akkor kell bekapcsolni, ha az egyik áramkör esetleges zúgását nem akarjuk a másik hosszabb áramkörre átengedni.

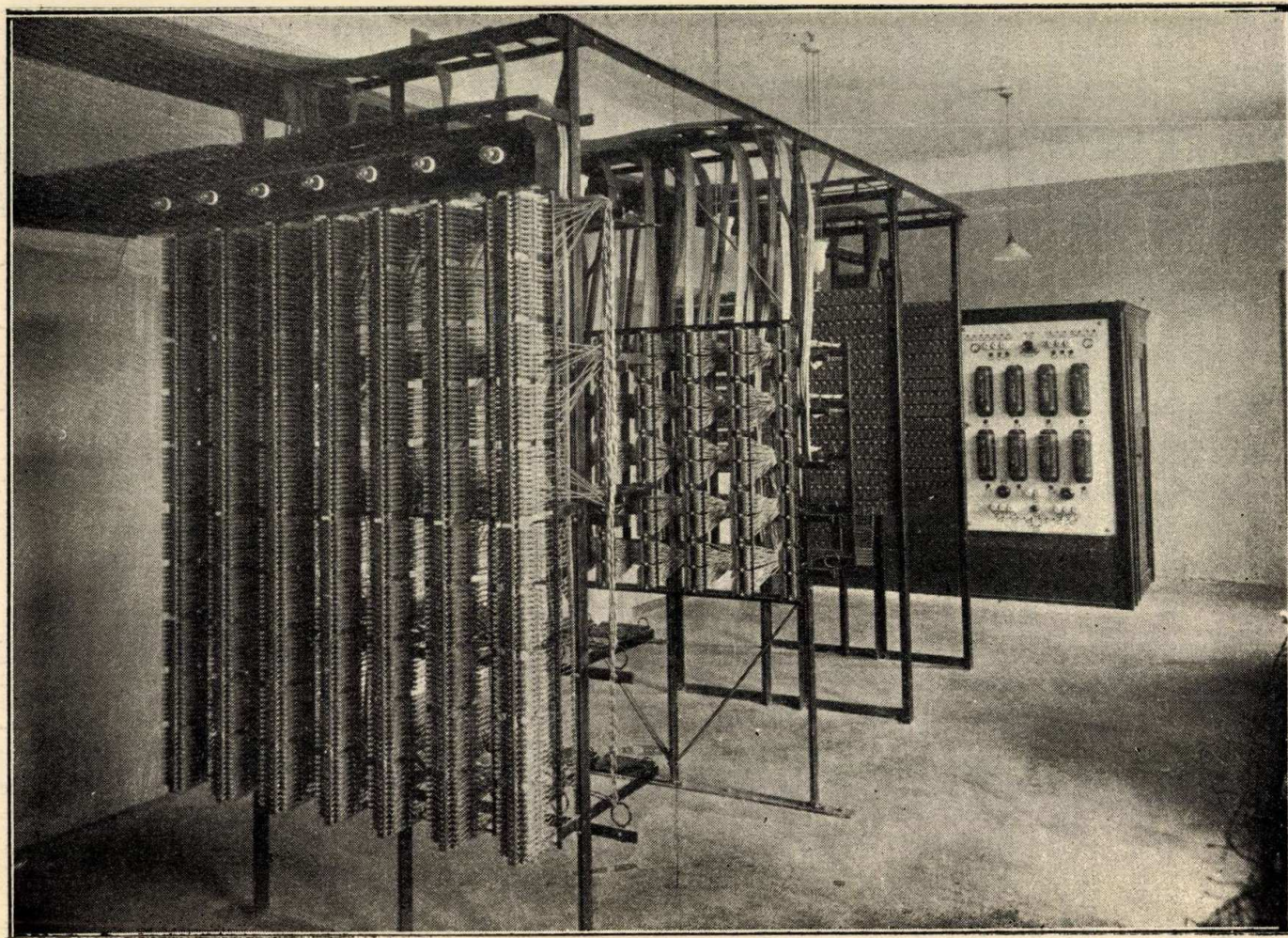
A 2. számú ábra a központ accumulator-töltő berendezését és közös biztosítéktábláját ábrázolja. Baloldalon van elhelyezve a biztosítéktábla, a biztosítékok kiegészét jelző lámpákkal, középen a higanygőz áramátalakító és jobboldalon a pufferüzemű parázsfény távirótöltő tábla.

Az áramellátás úgy van megtervezve, hogy a töltőgép az akkumulátorteleppel párhuzamosan tud egyidejűleg működni, miáltal a töltés és az áramfogyasztás határfoka javítható.

Ugy a távbeszélő, mint a táviró töltőberendezés egyébként teljesen új rendszer és szerkezeti valamint működési részleteit külön cikkben szándékozom ismertetni.

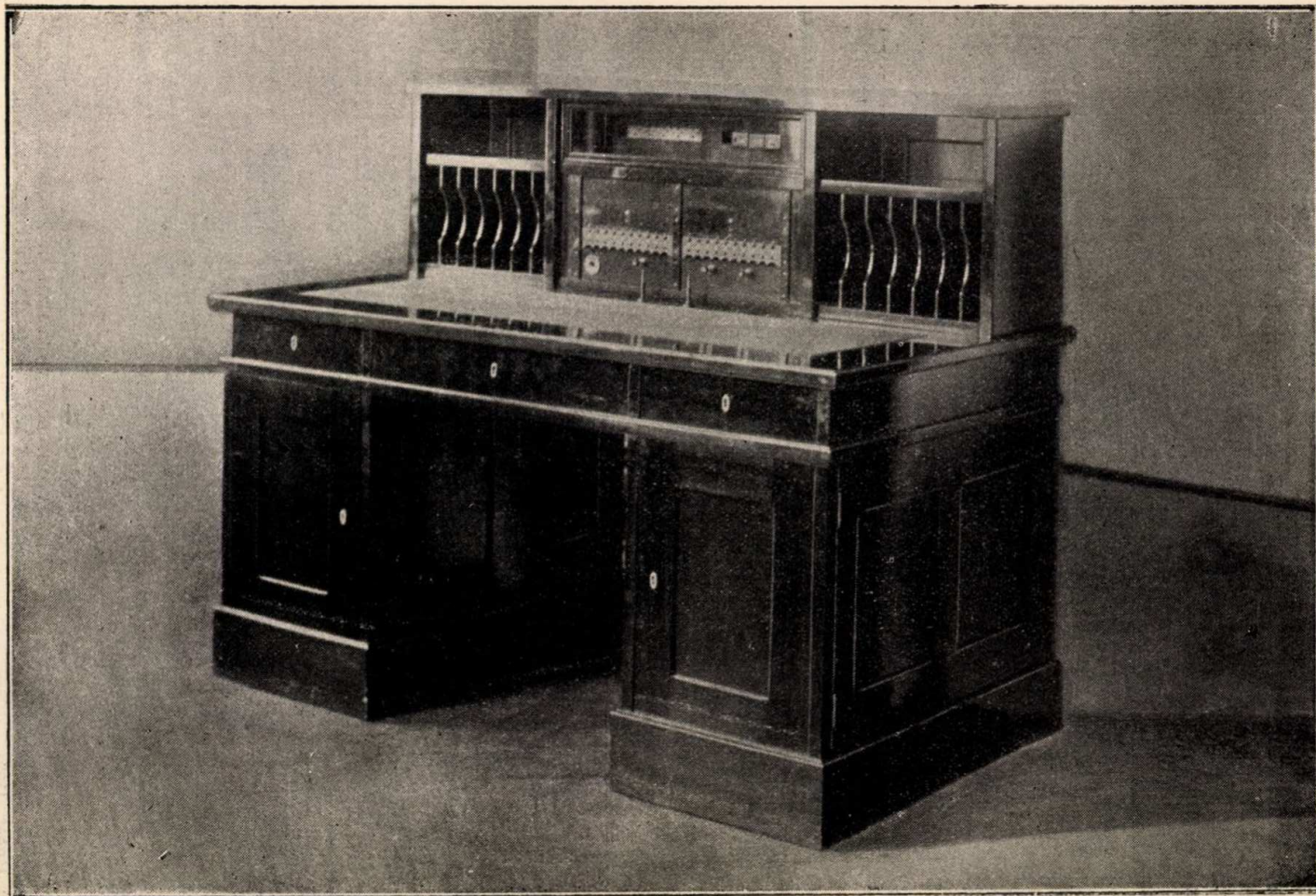
A 3. számú ábra a kábelrendező helyiséget mutatja be. Elöl a biztosíték állvánnyal, középen a teherelosztóval és hátul két állványon a hívó

3. ábra Kábelrendező és jelfogó állványok.

4. ábra. Ellenőri asztal,

és választó jelfogó sávokkal. A hálózati földalatti kábelek a pincében átmeneti kötéseken végződnek és innen a falba szerelt csövekbe behúzott 2×52 eres ólom-switchkábelekkel vannak a rendezőhelyiséggel összekötve és vaslétrán keresztül a biztosítékállványra reávezetve. A bevezető kábelek a váltóba az állványok magasságában, felül vannak vezetve és csinos facsatornán keresztül futnak be a váltó pótszekrényébe.

A 4. számú ábra az ellenőri asztalt tünteti fel. Az ellenőr az asztalról minden munkahely kezelőjének munkáját meg tudja hallgatni, az asztal homlokára felszerelt számláló jelfogókkal a forgalom mérvét, a hívások gyors lebonyolítása érdekében pedig az ellenőrző lámpák működését tudja saját lámpáinak kigyulladásával ellenőrizni. Az ellenőrző asztalra két központi vonal van bekapcsolva, hogy az ellenőrt kérő hívásokat, azonkívül saját kimenő hívásait is le tudja bonyolítani. Beszélőkészülékének bekapcsolására a baloldalon alul látható konnektor és a váltakozva felhasználható két egyes zsinór szolgál.

A modernül berendezett központ mintaszerű személyzeti öltöző és pihenő helyiségeivel együtt úgy elhelyezésével, mint beosztásával mintája lehet a közepes nagyságú vidéki magyar városok távbeszélő központjainak.

Debrecen postája a XVI—XVII-dik században.

Irta: Dr. MONUS FERENC m. kir. postatitkár.

Debrecen város levéltárában a város életére vonatkozó feljegyzéseket az 1547. évtől kezdve őriznek. A mohácsi vést megelőző és azt közvetlenül követő időkből, a város mozgalmas életét elénk táró írott emlékek s ezek között postai vonatkozásúak, sajnos alig vannak. Pedig Debrecen a XVI. század elején már igen jelentékeny város volt, fejlett kereskedelmi és ipari élete messze földön ismertté tették nevét. Mint ilyennek, bizonyos postaszerű szervekre szüksége volt, azokat nem nélkülözhetette. De a mohácsi vész előtt állandóbb jellegű, hivatalosan szervezett postáról, amelyet később a Habsburg királyok létesítettek hazánkban s amely szervezet mai postaszervezetünk alapját képezi, nem tudunk,¹ ilyennek nyomait Debrecenben sem kereshetjük.

A király leveleinek szállításáról a központilag igazgatott „futárintézmény” gondoskodott. Lovas futárok „gyorsposták” indultak az ország fővárosából adott, meghatározott esetekben vagy nagyobb veszély esetén. Ismeretes, hogy II. Lajos kincstartója, a mohácsi ütközet előtt, a szerencsétlen pénzügyi viszonyok kényszerítő hatása alatt is, „gyorspostásokat” küldött szét az országba, a megajánlott subsidiumok (segítség) szorgalmazására, beszedésére.²

¹) Dr. Hennyey szerint II. Lajos uralkodása alatt 1526-ig Bécs—Buda között, már volt ilyenféle postaszervezet; majd a mohácsi vész alatt, a király seregét hadipostaszerű szervezet követte. Dr. Hennyey: A magyar posta története 18. old. (Jegyzet.) Bpest. 1926.

²) Dr. Fogel József II-ik Lajos udvartartása (1516—1526) 18. oldal. Budapest 1917.

Ilyen gyorsposta érkezett az 1526. évben, a Zápolya János földesúri hatósága alatt álló Debrecen városához is.

E hivatalos jellegű futárintézmény mellett szüksége volt a városnak egyéb postaszzerű szervekre (magánhírközvetítők), amelyek között, mint már előző cikkünkben említettük, legnagyobb jelentőségre emelkedtek s legismertebbek voltak a mészáros céh postái.¹

A Habsburg királyok magyarországi postájával a XVI. század derekán találkozunk először Debrecenben. Az I. Ferdinánd utasítására szervezett felsőmagyarországi királyi postavonal — (melynek eleinte Kassa város volt a végállomása) egyik szárnya Kassától kiindulólág — ha mint látni fogjuk rövid ideig is — Debrecenen át vonult Várad felé. Ugyanis Buda eleste (1541.) s ezzel kapcsolatosan a török hódító politikája arra készítette Ferdinánd királyt, hogy a birtokában lévő országrészeket a központi kormányzat munkájának megkönnyítése céljából, továbbá állampolitikai okokból állandóbb vagy, ha annak szükségszerűsége csak rövid időre merült fel, ideiglenes postavonalakkal kösse össze. A XVI. század közepéig ugyanis első Ferdinánd királyt, a területi egységesítés munkája állandóan foglalkoztatta s ez idő alatt a bécsi udvar és Erdély közötti nagyjelentőségű tárgyalások Debrecen és Várad falai közt folytak le, ami miatt szükséges volt, hogy a Bécs-Pozsony-Kassai vonalon működő szervezett Habsburg postavonalba, a fontos szerepet játszó Debrecen és Várad városok is bekapcsolóssanak. Így jött létre az úgynevezett Kassa-Várad postavonal, melynek egyik állomása volt Debrecen is. Ez a postavonal eleinte épúgy, mint a Bécs-Pozsony-Kassai, a pozsonyi kamara fennhatósága alatt állott s postamesterei kamarai tisztviselők voltak, akik javadalma-zásaikat a kincstártól várták.²

Mivel azonban az akkori zilált pénzügyi viszonyok és a folytonos területi változások miatt, e vonal postamesterei fizetést nem kaptak s emiatt állomásaikat ott akarták hagyni, egy 1556. évi május hó 9-én kelt királyi leirat úgy intézkedik, hogy a Kassa-Várad postavonal postamesterei ezután a szepességi kincstári jövedelmekből fizetessenek.³ Ez a Kassa-Várad postavonal, melynek főbb állomásai minden valószínűség szerint: Kassa, Tokaj, Nánás, Bőszörmény, Debrecen, Várad voltak, hogy mely évben létesült, pontos adatok hiányában nem állapítható meg. Nem tudjuk azt sem, hogy ezen a vonalon rendes királyi posták működtek-e; (mert hiszen ideiglenes vonal volt, pár évig állott csak fenn) hogy e vonal az Erdéllyel való tárgyalások alatt alkalmi futár vonal volt-e vagy a magánforgalomnak volt egyik útja? Az a körülmény azonban, hogy az 1556. évi királyi leirat intézkedése szerint a szepesi kamara tartozik fizetni e vonal postamestereit, azt látszik igazolni, hogy mindaddig, míg Erdély és a Részek I. Ferdinánd uralma alá tartozott, sőt még az időben is, amikor már Debrecen városa, mint hódolt város (1555),⁴ a töröknek fizetett adót, e vonal fennállott. Ez utóbbi állítás hihetetlenül hangzik, pedig mint látni fogjuk, a város sajtáságos helyzete azt igazolni fogja. Debrecen város ugyanis a török hódításnak egyenesen útjában állott. Minden irány-

¹) Lásd a Magyar Posta 1928. évi 3-ik számában megjelent: A debreceni „mészárosposta” története című cikket.

²) Acsády Ignác: Magyarország pénzügyei I. Ferdinánd uralkodása alatt. Bpest. 1888. — 188. lap.

³) Munkás László: A kir. m. posta története 1528—1715. Bpest. 1911 — 17. l.

⁴) Dr. Szabó István: Debrecen c. munkája. (Jegyzet. 42. oldal.) 1928.

ból nyitva állott az ellenséges támadásnak. Vezetőinek éber, körültekintő és megfontolt politikája tette lehetővé az életét, különben a császári udvar, Erdély és a török hatalmi politika között felmorzsolódott volna. Debrecen város, amikor hosszas elhatározás után behódolt a töröknek (1555), ugyanakkor óvatos politikával pénzügyi kapcsolatot tartott fenn a bécsi udvarral: adót fizettetett titokban Ferdinándnak és hűségesen fizette az adót az erdélyi fejedelemnek is. A török, ha rendesen kézhez kapta a városra kivetett évi adót és ajándékot, a hódoltsági Debrecen mindennapi életét nem zavarta.¹

Így került ki Debrecen gazdagsága és ügyes politikája folytán a török hódoltság alól, mint jelentékenyen fejlett ipari és kereskedelmi város.²

A már említett különleges helyzet magyarázza, hogy Debrecen város területén ez időben, a császári ház lovasfutárai, az erdélyi fejedelmek ezüst címerrel ellátott lovas postalegényei, a török csauszok (levélvivők) egyaránt jártak-keltek, akiket a lakosság szállással, élelemmel tartozott ellátni. A hódoltság alatt Ferdinánd Erdélyre és a hozzákapcsolt részekre, így Debrecenre is, igényt tartott s határozott szándéka volt a területeket a török uralom alól mentesíteni. Várad városa ez időben fontos megerősített védelmi pont volt, a Debrecen felé irányuló török támadásnak részben útjában állott s csak az 1662. évben volt kénytelen a töröknek kaput nyitni.

A Kassa-Debrecen-Várad postavonalat, minden valószínűség szerint Taxis József Bernát (Obrister Postmaisteramts Verwaiter in Siebenbürgen) rendezte be a Kassa-Nagyszeben-Dévai postavonallal egyidőben. Ez a vonal Izabella és János Zsigmond Erdélybe való visszatérése után, az akkori zavaros viszonyok miatt megszűnt.³

Ez időben s a következő évtizedek alatt Debrecenben szervezett posta többé nem működött, a hírszolgálatot magánosok és a debreceni mészárosok látták el. A mészáros postákon és egyéb alkalmi „postákon” kívül sem a XVI., sem a XVII. század közepéig nem találunk semmi feljegyzést a város annalesaiban.

Debrecen városa a hódoltság éveitől kezdve, a nemsokára beállott politikai változások következtében teljesen kikapcsolódott a felsőmagyarországi postaszervezetből. De mert a török szuverénitás alatt, a debreceni ipar és kereskedelem határozott lendületet vett, (a debreceni magyar és török sokadalmaakra még királyi területről is érkeztek kereskedők és iparosok) a város gazdasági élete erős hiányát érezte a rendszeres postának. Polgárainak gazdagsága és jóléte azonban lehetővé tette hamarosan a kérdés megfelelő megoldását: az 1656. évben ú. n. „városi postát” létesített és saját költségén tartotta fenn. A feljegyzések szerint 1656. évi Boldogasszony havának első napján „Lugasi András postamester beállott tiszttibe. Fizetése 460 forint, 6 szekér fa, 6 szekér széna, 60 félnegyed árpa”.⁴

Lugasi András postamester, mint a város fizetett postamestere bonyolította le Debrecen város jelentékeny számú és sokszor igen fontos tartalmú hivatalos leveleinek szállítását. Lovasküldöncöt tartott állandóan készenlétben és a fontos és sürgős levelezések elszállításáról késede-

¹) Zoltai Lajos: Debrecen a török uralom végén. Budapest. 1905.

²) Dr. Szabó István m. i. munkája 6—7 oldal.

³) Dr. Hencz Lajos közlése.

⁴) Városi tanácsjegyzőkönyv 1656 év 5. oldal.

lem nélkül gondoskodnia kellett. Az 1658. és 1660. évi feljegyzések még említést tesznek a nehéz idők postamesteréről,¹ a későbbi idők azonban már nem. Nagyon valószínű, hogy a „városi posta” 1660 után rendszeres működést már nem fejtett ki, mert hiszen elképzelhető, milyen veszéllyel járt ez időben a postálkodás. A török-magyar állandó portyázások miatt rendkívül fáradsággal kellett Lugasi postamester lovaspostásainak a reájuk bízott feladatokat teljesíteni. Néhai való jó Lugasi András lovait, embereit a portyázók gyakran megzavarták, kifosztották s előfordult az is, hogy sokszor hetek mulva, nagy kerülő utakon került vissza, letörve, kiéhezve, agyonfáradva ló és lovas.

De megtörtént az is, hogy a törökök a lovaspostástól elvették a lovat, a levélvivőt pedig elverték. A portyázások miatt sok veszéllyel járt a postálkodás, a város is megúnta az ezzel járó sok kellemetlenséget és mert biztonságosabbnak látta leveleit a társaságba verődve járó-kelő mészárosok kezeiben, a városi posta hamarosan megszűnt s átvette a rendszeres postálkodást újból a „mészárosposta”. Azonkívül a városi tanács tagjai, főbíró és tanácsstagok sűrű egymásutánban jártak a váradra, szolnoki, egri, budai basákhoz, az erdélyi fejedelmekhez, császári csapatok parancsnokaihoz, sőt többször az udvarhoz is. Vitték a város leveleit, hozták a basák parancsait, a fejedelem üzeneteit, meghagyásait s a bécsi udvar oltalomleveleit. Ez időben elég gyakori volt a levélközvetítés e módja, mert az akkori feljegyzésekből megállapíthatólag a tanácsnak amúgy is kötelessége volt minden fontosabb eseményről, minden irányban azonnal értesítést küldeni. E hírközvetítő szerepre rendszerint tanácsbelit alkalmaztak.² A város egyik főbíróját Vigkedvű Mihályt ilyen levélvivői minőségben fojtatta meg a váradra 1662. évben.

Debrecen városa sok és hosszú keserves évek után a XVII. század utolsó éveiben szabadult föl a török járom alól, abban az időben (1690 körül) amikor a felsőmagyarországi postavonalat a Habsburgház újból helyreállította. Debrecen városa aránylag elég rövid idő alatt, szervezett királyi postaállomáshoz jutott volna, azonban a törökök elvonulása után még mindég állandó és folytonos zaklatásoknak volt a város kitéve,³ ami miatt a bécsi udvar a postaállomás felállítását néhány évre elodázta, illetőleg a városnak felajánlott postaállomást Váradon létesítette. Ezt az 1735. évi fogalmazási jegyzőkönyvbe bevezetett latinnyelvű levél következő részéből látjuk: „... midőn a postahivatal a török veszély után ide helyeztetett, az a városnak ajánlatott fel, de akkor a török közeli szomszédsága miatt Váradon állíttatott fel. Félték ugyanis, hogy emiatt a városnak veszedelme lesz . . .”⁴)

Az 1699. évben azonban már rendes királyi postaállomás működött Debrecenben is, ezt bizonyítja az említett évi tanácsjegyzőkönyv következő érdekes bejegyzése: „Olyan panasz érkezett, hogy az Hortobágyi Postamester szabadságunk sérelmére bort és égett bort árultat. Deliberatum est: mivel az inhibitio (tilalom) ellenére tselekedett, vágattassék

¹) Városi tanácsjegyzőkönyv 1658 év 7. oldal. „Az kántort és postamestert marasztalni kell.” 1660. évi tanácsjegyzőkönyv 1-ső oldal: „Az Postamestert marasztalni kell.”

²) Zoltai Lajos: Debrecen a török uralom végén. Budapest. 1905.

³) Szücs István: Debrecen város története. Debrecen. 1871. II. kötet.

⁴) Debrecen város tanácsa: Kunz Jakab bécsi ágenshez intézett latinnyelvű levél másolata. Fog. jk. 1735. évről. (Bejegyezve 1736. évi fog. jk. 840. old.)

ki az Hordója feneké”.¹ Ha tehát az 1699. évben a Hortobágyon már postamester állomásozott, úgy kétségtelen, hogy az a Debrecen városon áthaladó Debrecen-Budai, vagy Debrecen-Tokaj-Kassai postavonal egyik lóváltóállomása volt s hogy ugyanakkor Debrecen városában is szervezett királyi posta működött. Erre vonatkozó közelebbi adatokat azonban nem sikerült eddig megállapítani.

Tény, hogy ez időben már hatalmas erővel megindult a török uralom alól felszabadult ország postavonalainak szervezése, kiépítése és Debrecen a Buda—Hatvan—Poroszló—Tiszacsege—Hortobágy--Debreceni, valamint Debrecen—Tokaj—Kassai postavonal egyik igen fontos állomása lett. A postaszervezet német volt, a Paar család igazgatta Pozsonyból, de mint majd látni fogjuk a debreceni postamesterek magyar emberek voltak mindvégig. Debrecen város nyakára osztrák postamestert, a postaigazgatás terén mindenható Paar család, mint az ország főpostamesterei még ha akartak volna sem tudtak volna küldeni, mert a város vezetősége az ily irányú törekvéseket kellő időben tudta ellensúlyozni.

A császári udvar részéről főcél volt az osztrák örökös tartományokba bekebelezett Magyarországot és Erdélyt kiterjedt postavonalakkal behálózni, ezt a szervezési munkát azonban teljesen megzavarta a nagyarányú kuruc szabadságharc, melynek hadi szempontból felette fontos és nagyjelentőségű központja lett Debrecen városa is.

A jelenlegi távbeszélő tudakozó és felvilágosítást adó szolgálat átszervezése és kibővítése.

Irták: GYARMATHY BÉLA és RIMÓTZY MIHÁLY
m. kir. posta műszaki tanácsosok.

Az automata központok üzembehelyezésével kapcsolatosan szükségessé válik, hogy Budapesten a távbeszélő tudakozó szolgálatot is új alapokra fektessük.

Szükséges az átszervezés, mert egyrészt a jelenlegi tudakozó szolgálat egy megszűnő manuális központban van, másrészt pedig, mert az új automata központok új technikai berendezései (ellenőrző és felügyelő asztalok) új eljárásokat tesznek szükségessé.

A tudakozó és felvilágosítást adó szolgálatot ezidőszereint részben az ú. n. dugasznyilvántartó munkahelyeken, részben pedig a Teréz központban működő tudakozónál bonyolítják le.

A tudakozó szolgálat problémáját ennek átszervezésével kapcsolatban tanulmány tárgyává tettük és ennek megoldására az alább ismertetett, célszerűnek látszó megoldást dolgoztuk ki. Megoldásunknál külföldön már jól bevált rendszereket vettünk mintakul és ez alapon ennek a szolgálati ágának széleskörű kibővítését is programmunkba vettük. Indokolják ezt a javaslatunkat, hogy ennek a szolgálatnak kibővítését már az előfize-

---

¹) Városi tanács jegyzőkönyv 1699—523. old.

tők egyes kategóriája (orvosok) is sürgeti, másrészt pedig a postaintézetnek is érdeke, hogy a manuális központok fokozatos megszűnésével felszabaduló személyzet kihasználásával a távbeszélő forgalom növelését elősegítse és az előfizetőknek foglalkozásuk gyakorlásánál fellépő, valamint egyéb kényelmi igényeit kielégítve, a távbeszélőt számukra szinte nélkülözhetetlenné tegye s így annak elterjedéséhez hozzájáruljon.

A távbeszélő információs szolgálat — mely gyűjtőfogalom alá soroztuk úgy az üzem, mint az azt igénybevevő közönség érdekében, illetőleg kérelmére történő minden szolgáltatást — annyira szétágazó, hogy ennek áttekinthetése végett szükségesnek látszik, hogy rendszerbe foglalva, lényegük szerint csoportosítva, felsoroljuk mindazon szolgáltatásokat, amelyek részben eddig is nyújtottunk, részben pedig ujonnan kívánunk rendszeresíteni.

I. csoport.

Szolgálati (kényszer) felvilágosítások.

Ebben az esetben az előfizető nem kér információt, nem ad megbízást, ellenben a központ az illető hívó előfizetőt valami kényszerítő ok miatt a felvilágosítást megadó felügyeleti vagy ellenőrző asztalhoz kapcsolja.

Tehát:

- a) kölcsönös számcseré alkalmával, ha az még a névsorban nincs átvezetve,
- b) a névsorban sajtóhibával szereplő állomások hívásánál,
- c) oly állomások hívásánál, melyeknek időközben számváltozásuk volt s amely változások a névsorban még nincsenek átvezetve.
- d) áthelyezés és javítás alatt álló állomások hívásánál, melyek éppen a fenti okok miatt a hívónak nem jelentkezhetnek,
- e) megsűnt és üres számok hívásánál s végül
- f) helytelen tárcsázások alkalmával mindig a távbeszélőközpont jelentkezik és a hívó előfizetőnek a szükséges felvilágosítást megadja.

II. csoport.

1. Egyéni természetű információk.

a) Név és lakás bemondása a helyi forgalomban a tudakozó előfizető által bemondott hívószám után.

b) Hívószám bemondása a tudakozó előfizető által bemondott név és lakás után.

c) A központ a hívószámot és nevet megmondja, ha a tudakozó előfizető az illető lakhelyét és foglalkozását megnevezi.

d) Választási eredmények, esetleg nagyobb tűz- és balesetekről információ adás.

e) Színházak műsora és kezdete, hangversenyek, ünnepélyek stb.

f) Sporteredmények.

g) Hajók és vonatok érkezése, indulása, késése, utolsó villamos stb.

h) orvosi, klinikai, betegszállítási ügyek.

h 1) A központ felhívásra bemondja a tudakozó lakhelye közelében lévő egyetemes vagy szakorvosnak a nevét, címét, lakását, rendelési idejét, esetleg egyéb adatokat.

h 2) A hívott orvos nem jelentkezése esetén a központ a hozzáforduló tudakozó előfizetőnek felvilágosítást ad, milyen más telefonhívószámon, vagy bármely más helyen hol és mikor található meg a keresett orvos.

h 3) A központ megbízást vállal az orvos előfizetőktől és az orvost kívánó előfizetőktől. (Pl. központ közvetítse, X orvos ekkor és ekkor jő-jön el Y-hoz, vagy az illetőt bárhonnán hívja fel azonnal, vagy X orvos bejelenti a központnak, hogy rendelőjét 6 órakor elhagyja és 7 órától 10-ig X kávéházban vagy színházban található.

h 4) Az orvos a központnak megbízást adhat, hogy pl. távolléte alatt kik keresték, jegyezze elő. Az orvos távolléte alatt a központ megnevezi állandó helyettesét.

h 5) A központ nem előfizető orvosok részére is adhat információt, ha ez az orvos a központot felhívja és részére bármely előfizetőtől megbízás (üzenet) érkezett.

i) Múzeumok, tárlatok, árumintavásárok, könyvtárak, kiállítások, gyógyfürdők, társasutazások, fontosabb társadalmi eseményekről a központ a hozzáforduló előfizetőknak felvilágosítást ad.

j) A képviselő- és főrendiház üléseiről, kormányzó, miniszterek és állami funkcionáriusok fogadási idejéről szintén kérhető információ.

k) Idő- és időjárás-szolgálat.

2. Távbeszélő szolgálati jellegű információk.

a) Interurbán tudakozódások (pl. X-nek van-e Szegeden vagy Berlinben távbeszélő állomása, ha igen, mi a száma? pl. bejelentés esetén mennyi ideig kell várni közönséges, vagy sürgős kapcsolásra X várossal? pl. menyibe kerül a közönséges, vagy sürgős beszélgetés X várossal?)

a 1) A központ interurbán zavar esetén elfogad közvetítő megbízásokat (pl. hívó előfizetőnek jelentse vissza, ha az interurbán zavar megszűnt vagy a hívott vidéki állomás zavara rendbe hozatott vagy ugyanilyen esetben Y hívottnak mondja be, hogy Z városból X kereste.)

b) A távbeszélő központ előfizetőknak vagy előfizetőül jelentkezni akaróknak felvilágosítást ad távbeszélő berendezések létesítésére, felszerelésére, módosítására vagy különleges berendezések létesítésére vonatkozó eljárásokról, esetleg a tudakozót az illetékes, felvilágosítást adni tudó szervhez kapcsolja vagy a felvilágosítás megadására a közvetítést elvállalja. Az érdeklődőt az illetékes szervvel felhívhatja.

c) Névsorügyekben információt ad a központ illetékes szervvel való visszahívás útján.

d) Tarifális és elszámolási ügyekben információt ad szintén visszahívás útján. Díjak befizetésének módjáról, helyéről tájékoztat.

e) A távbeszélő központ előfizetők részéről az azonosság megállapítása után megbízást vállal távbeszélő berendezéseik kisebb módosítására vagy kiegészítésére vonatkozólag. (Pl. éjjeli kikapcsoló, külön csengő, külön hallgató szerelésére, szobavezeték újítására, lakáson belüli készülék áthelyezésére, új konnektor szerelésére, típus cseréire stb.)

f) Külföldiek idegen nyelven való telefonálását elősegíti és idegen nyelven a hozzáfordulóknak felvilágosítást nyújt.

III. csoport.

1. Távbeszélő üzemszerű különleges megbízatások elfogadása.

- a) Interurbán bejelentő.
- b) Ébresztő szolgálat.
- c) Távirat közvetítés.
- d) Rádió közvetítés.
- e) Körözüvényes kapcsolás létesítése időre (3 perces tarifa).

2. Egyéni természetű különleges megbízatások a központ részére.

a) Valamely hívószámot csak a név bemondása után kapcsoljon a központ.

b) Valamely hívószámot csak előzetes engedély után kapcsolhasson.

c) A központ megbízást vállal üzenetközvetítésre előfizetők között helyi és interurbán viszonylatban.

d) Az előfizető távollétében az őt telefonon keresők hívószámait és nevét megbízásból bemondja.

e) A hívott előfizetők megbízásából a hívóknak rövid felvilágosítást ad. (Pl. üzlet 2 napig haláleset miatt zárva, vagy a hívott csak este 6 óra után lesz otthon.)

f) A hívott előfizető megbízást adhat, hogy az ő hívószáma helyett egy bizonyos időben az őt keresőknek más hívószám kapcsoltsék. (Esetleg az őt keresőknek mondja be a központ, hogy a hívott X hívószám alatt található.)

g) A központ elfogad üzenetközvetítést nyilvános állomásról is előfizetők részére.

h) A központ elfogad megbízást, hogy előfizető kívánságára az állomását bizonyos időre zárja ki a forgalomból.

A rendszer egyes csoportjának egyes alpontjaihoz távbeszélő üzemi, tarifális és jogi szempontból a következő megjegyzéseket fűzzük:

ad „I.” csoport.

Ebben a csoportban felsoroltak mind olyan szolgáltatások, melyek nyújtására az üzem úgy a saját szolgálati okaiból, mint pedig az előfizetőkkel szemben való méltányosságból kötelezve van. Pl. Olyan állomások hívásánál, melyek a névsorban sajtóhibával vannak nyomtatva vagy amelyek időközben számváltozást nyertek stb. a kapcsolást hiba nélkül biztosítaniuk kell. Ugyanígy a többi esetben is, mint pl. helytelen tárcsázás, üres és megszűnt számok hívása esetén stb.

Az üzem szolgálati okai ezekben az esetekben, melyekre fentebb is hivatkoztunk az eredménytelen hívások következményei, melyek a gépek felesleges működtetését, ismételt és hosszadalmas lefoglalását okozzák.

Ezek a szolgáltatások a mi Western-rendszerű automatikus központjainkban műszaki okokból az ú. n. ellenőrző és felügyeleti asztalokon nyerne lebonnyoltást.

A dolog természetes rendje szerint tehát az ebben a szakaszban említett szolgáltatások külön díjazásáról szó sem lehet és úgy, miként ezideig is a manuális központok dugasznyilvántartó munkahelyein, a jövőben ezek a beszélgetések sem számlálандók.

ad „II.” csoport.

Üzemi szempontból a szolgálat számára külön két PBX számmal (egyik az orvosi természetű információk és megbízatások részére) külön munkahelyekkel, külön adminisztráció volna szervezendő. A szolgálat ellátására természetesen segédkönyvek, térképek, kartotékok, nyilvántartások elkészítése szükséges.

Tarifális szempontból reámutatunk arra, hogy igaz ugyan, hogy ez a szolgálat elsősorban az előfizetők, illetőleg a távbeszélőt igénybevevő közönség kényelmét szolgálja, de másodsorban a távbeszélő üzem gazdasági érdekeit is szem előtt tartja, amennyiben ebből a forgalom lényeges megnövekedése és a távbeszélő állomások számának szaporodása is várható. Éppen ezért, mivel ennek az ellátása lényeges munkát és személyzetet igényel, nem volna díjmentesen eszközrendelendő. Viszont mivel csak rövid ideig veszik igénybe a távbeszélő adminisztrációt, a számláló jelfogó egy-szeri működtetésével — egy beszélgetés díjával — volnának csak megterhelendők.

Jogi szempontból felemlítjük, hogy egyrészt a T. Ü. Sz. 27. és 43. §-ai alapján pl. titkos állomásokra vonatkozó felvilágosítások nem adhatók, másrészt pedig gondoskodnunk kell a különféle felhívásoknál a tudakozást kérő felek állomásainak pontos azonosításáról.

Az ebben a csoportban felhozott orvosi ügyekre vonatkozó szolgálatnál a dolog lényegénél fogva az információ adását, a megbízatások vételét és teljesítését külön elhatárolni nem volt célszerű. Reméljük, hogy ezzel a megoldásunkkal az orvosszövetség kívánságának, amely külön orvospont felállítására vonatkozott, eleget tettünk.

ad II/2. Szolgálati természetű információk.

Üzemi szempontból külön sorozatos (PBX) szám volna adandó az interurbánnaul kapcsolatos összes tudakozódásokra. Tervezetünk szerint ennek a szolgálatnak adminisztrációja az interurbán központ felügyelő helyiségében helyzetetnék el..

Ugyanazt a számsorozatot, melyet az ad II/1. alatt kijelöltünk, adnánk a szolgálati természetű információk adására, megbízatások vételére és teljesítésére is. Ezt a munkahelyet, melynek kezelője a tudakozó előfizetőktől megtudná az előfizető kívánságát, szolgálati vonalakkal kellene ellátni. Ezek a szolgálati vonalak az információt adni vagy a megbízatást venni és intézkedni hivatott szervekhez volnának kapcsolandók. Az azonosítás vagy ezen a munkahelyen vagy a kapcsolt szerveknél történne (esetleg visszahívással).

Külföldi tapasztalataink azt bizonyítják, hogy idegen városokban még szakemberek is csak bizonyos nehézséggel tudnak telefonálni, mert az illető távbeszélő üzem tagozódását, központok elnevezésének rövidített jelöléseit, esetleg a nyelvet sem ismerik. Budapesten e hiányok kiküszöbölésére az információs szolgálatnak megfelelő ágát javasoljuk bevezetni. Német, olasz, angol és francia nyelven mindenkinek, aki az információs számot névvel hívja vagy feltárcaazza, a megfelelő nyelvet beszélő tisztviselők segítségével információkat adunk és a hívó fél számára a kívánt kapcsolást létesítjük. Különös okaink ezen szolgálat bevezetésére, hogy Budapestet az illetékes tényezők fürdővárossá akarják kifejleszteni és ezzel kapcsolatban az idegenforgalmat növelni. Ehhez a törekvéshez a

m. kir. posta az így nyújtott szolgáltatokkal a külföldet is megelőzve határozatosan hozzájárulna.

Miként a II/1. alcsoportnál, a díjazást hasonló elvek alapján, egy-szeri beszélgetés díjának felszámításával kellene megoldani. Kivételt képez természetesen az az eset, midőn interurbán tudakozódást helyközi vezeték útján tudunk csak elintézni, amikor is az erre megszabott díjazás mérvadó.

Jogi szempontból megvitatandók mindkét alcsoportban azok az esetek, amikor a posta nem távbeszélő előfizetőkkel áll szemben. Természetesen azonban, hogy bármely esetben bárkinek nyújtott esetleges téves felvilágosításért felelősséget a posta semmi tekintetben nem vállal.

ad „III.” csoport.

Különleges szolgáltatások.

Ezeket a szolgáltatásokat ugyancsak két alcsoportra osztottuk be és pedig: távbeszélő üzemszerű különleges és egyéb egyéni különleges megbízatásokra.

Az első csoportba vettük fel az interurbán bejelentő szolgálatot is, mert üzemi szempontból ez szintén nem egyéb, mint a központnak adott megbízatás. Ez a szolgálat eddig is díjtalan volt és ez jövőre is díjmentes maradna. Ennek a szolgáltatnak külön száma (kétjegyű) lesz és elhelyezése az interurbán központ teljes átépítése után is a jelenlegi marad.

Ugyancsak ebben a csoportban van felvéve az ébresztő-szolgálat is, amely a T. Ü. Sz. 54. §-ában részletesen üzleti, üzemi és tarifális szempontból is szabályozva van.

Megoldásunkba felvettük és rendszeresítésre célszerűnek tartjuk az ú. n. „rádió közvetítést” is, egyrészt a rádióknak népszerűsítése és elterjesztése, másrészt a távbeszélő állomások minél több irányú kihasználása érdekében. Ez külföldi mintára volna megoldandó oly módon, hogy az előfizető a távbeszélő készüléke mellé még egy külön kis készüléket kapna, amelybe azután a rádió fejhallgatót kapcsolhatnánk be. Természetesen a távbeszélő szolgálat a rádióvétel alkalmával sincs a forgalomból kikapcsolva és így az előfizetői állomást a rádióvétel alatt is felhívhatjuk. Ennek tarifája a beruházási költségek alapján külön volna megállapítandó.

Ennek a szolgáltatnak még további kifejlesztése volna elérhető, ha vidéki távbeszélő előfizetőink részére a budapesti vagy más rádió adóállomás műsorát interurbán áramkörökön közvetítenénk. Indokoljuk ezt azzal a körülménnyel, hogy kábelhálózatunk fejlesztésével, különösen a gyenge forgalmú időben, amikor az ilyen rádióközvetítés szóba jöhet, tartalék interurbán áramkörök mindig rendelkezésre fognak állani. Ezzel a szolgálattal interurbán áramköreink jobb kihasználásának problémáját is érintettük.

A második csoportban felvett egyéb szolgáltatások közül rendszerezítve van ma már az üzenetközvetítés is, szabályozott tarifával, valamint az előzetes engedély alapján és a névbemondásra való kapcsolás, ezidő-szerint díjmentesen, amelyek azonban, mint különleges teljesítmények, a jövőben díjazandók volnának.

Az itt felsorolt egyéb természetű megbízatásokra külön PBX sorszám-sorozat volna adandó, mely — az interurbán bejelentő számait kivéve —

egy, a várható forgalomnak megfelelően méretezett dobáló munkahelyen végződnek, ahonnan a hívó felek a megbízatás természete szerint az azt felvevő és teljesítő szervekhez kapcsolatnának át.

A rendszer miatt idesorolt és eddig jóformán igénybe sem vett helyközi üzenetközvetítés a II/2. alcsoportban megemlített interurbán információs hívószám útján lenne elérhető és elhelyezést is az interurbán központ helyiségében nyerne és ugyancsak elkerülne tervezetünk szerint a helyi üzenetközvetítés is a jelenlegi helyéről a Távirat-közvetítőről.

Jogi szempontból itt is ugyancsak meg kell jegyeznünk, hogy a megbízatások elvégzésekor, akár a megbízónak adunk a végrehajtásról értesítést, akár pedig a megbízatást fogadni-venni hivatott személlyel tárgyalunk, fontos az állomás azonosságának megállapítása. Minthogy közönségünk fegyelmezettsége még bizonyos tekintetben kívánni valót hagy hátra, személyek azonosságának a megállapítását nem vállalhatjuk. Vonatkozik ez a nem előfizető orvos megbízatásai esetére, amikor is esetleg jelzavas bementést kellene rendszeresíteni vagy a megbízatást személyazonosság megállapítása nélkül vállalni.

Nézetünk szerint egy ilyen széleskörű információs és megbízatásokat végző szolgálat csakis fokozatosan valósítható meg és a gazdaságos személyzet kihasználás céljából csak egy helyen központosítva működhet. Éppen ezért elhelyezésére a József központ volna alkalmas, ahol az interurbán központ miatt az automatizálás befejezése után is marad személyzet.

Azokat a szolgáltatásokat azonban, melyeket a manuális központokban a dugasznyilvántartó munkahelyeken, automatikus központokban pedig a felügyeleti és ellenőrző asztalokon intézünk el, műszaki okokból a jövőben sem leszünk képesek központosítani.

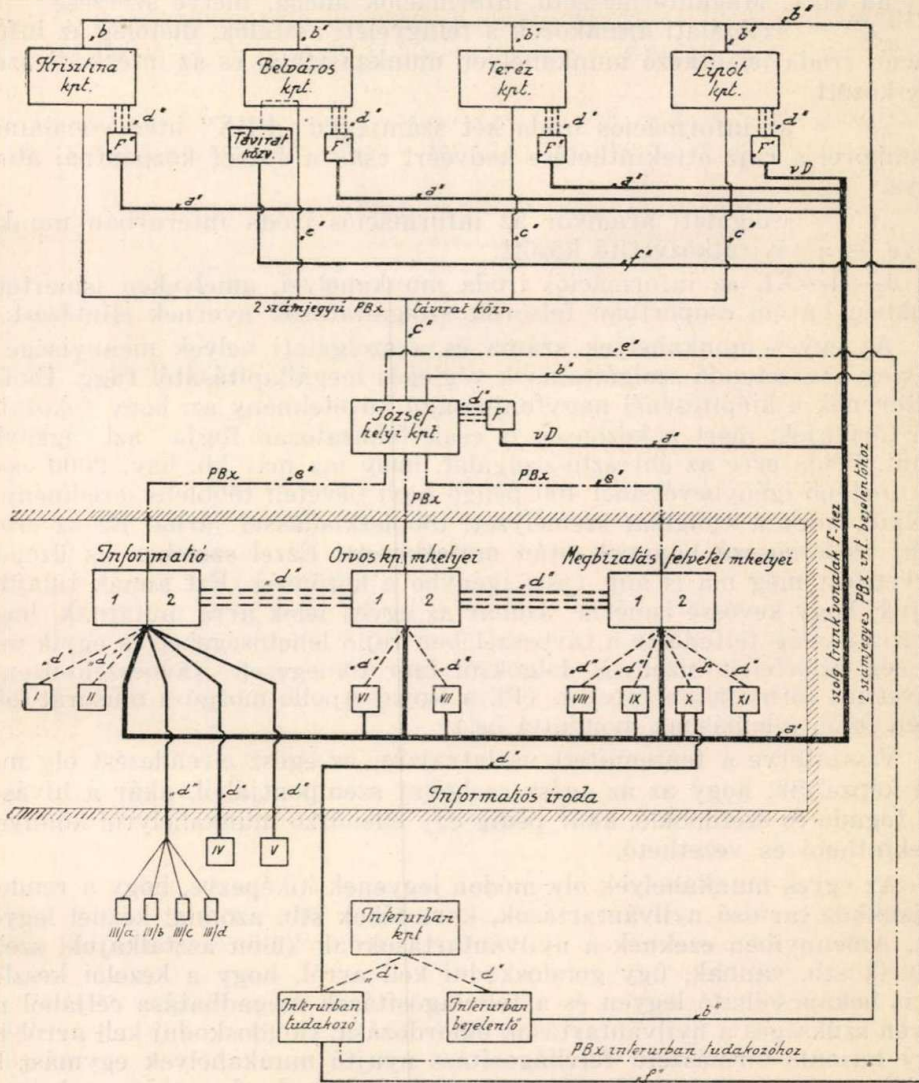
További indokolása az információs szolgálatnak a központosítására az, hogy a tervezett szolgálatok sok különféle nyilvántartásnak, kartoték-rendszernek stb. a rendszeresítését és állandó helyes vezetését teszik szükségessé, amit különféle helyekre széttagolni nem lehet. Ez az álláspont igazolva van a külföldi példákkal. (Stockholm, Rotterdam, Zürich stb.)

Természetes azonban, hogy a központosított tudakozónak az egyes központokkal és a felügyelő asztalokkal szolgálati vonalakkal kell összekötve lenni az üzem elláthatása érdekében, mert pl. azt, hogy egy állomást mely más állomások kerestek, csak oly módon tudjuk megállapítani, hogy a megfigyelést a megfigyelő asztalokon biztosítjuk és az itt eszközölt megfigyelések a tudakozóhoz továbbítatnak. Egy másik példánál, amikor a hívott szám nem jelentkezésekor rövid felvilágosítást kell adni a hívó részére, akkor is a felügyeleti asztal kezelője lép be először a vonalba és az információhoz szolgálati úton kapcsolja át a hívó felet. Amint látható tehát, biztosítanunk kell az egyes központokban felszerelt felügyeleti asztalok és a központos tudakozó iroda szerves összefüggését és együttműködését.

Itt meg kell említenünk még, hogy a központosított tudakozó nem ad maga minden esetben felvilágosítást, így pl. a névsorral kapcsolatos kérdések, távbeszélő tarifális ügyek, távbeszélő berendezések módosítására vonatkozó kérelmek stb. külön-külön az illetékes szervekhez jutnak. Biztosítanunk kell azonban a tudakozónak ezekkel a szervekkel való gyors, pontos és megbízható együttműködését.

Különösen kiemeljük itt megoldásunk azon pontjait, amely szerint távbeszélő műszaki ügyekben is elfogadhatónak tartjuk megbízatások átvételét és teljesítését, mert ezáltal is kifejezésre igyekezünk juttatni azt, hogy a távbeszélő intézmény a távbeszélő útján nemcsak módot ad üzletek, megrendelések stb. gyors és pontos közvetíthetésére, de ezt a módot maga is követi és ezáltal a távbeszélő megbízhatóságát bizonyítani igyekszik.

A tudakozó és felvilágosítást adó szolgálat elrendezési terve.

A technikai kivitelre vonatkozólag csatolunk egy vázrajzot, melyen az információs iroda összes munkahelyeit rendeltetésük szerint összekötő áramköreikkel együtt feltüntetjük.

A rajzon látható jelzések magyarázata a következő:

„F” = az automatikus központokban felszerelt felügyeleti asztalok.

„a” = szolgálati áramkörök az egyes központok felügyeleti asztalai és az információs iroda között.

„b” = összekötő áramkörök a két számjegyű hívó „PBX” vonalak számára központok és az interurbán bejelentő között.

„c” = összekötő áramkörök a két számjegyű hívó „PBX” vonalak számára központok és a táviratközvetítő között.

ad II/1. Magántermészetű információk adása, illetve szerzése.

„d” = szolgálati áramkörök a felügyeleti asztalok, illetőleg az információs iroda jelentkező munkahelyei, munkaasztalai és az intézkedő szervek között.

„e” = az információs iroda két számjegyű „PBX” hívó vonalainak áramkörei a rajz áttekinthetése kedvéért csak a József központnál ábrázolva.

„f” = szolgálati áramkör az információs iroda interurbán munkahelye és a táviratközvetítő között.

I—II—XI. az információs iroda munkahelyei, amelyeken ismertetésünkben három csoportban felsorolt szolgáltatások nyernek elintézését.

Az egyes munkahelyek száma és a szolgálati helyek mennyisége a tényleg bevezetendő szolgáltatások végleges megállapításától függ. Ennek a szervnek a kiépítésénél nagyfontosságú követelmény az, hogy fokozatosan történjék, mert a közönség is csak fokozatosan fogja azt igénybe venni. Példa erre az ébresztő-szolgálat, mely ma már kb. havi 2000 esetben történő igénybevételnél 400 pengő havi bevételi többletet eredményez anélkül, hogy a szolgálat személyzeti többletkiadással járna. Ez az eredmény csak hosszú hónapok után mutatkozott. Ezzel szemben az üzenetközvetítést még ma is alig veszi igénybe a közönség. Ezt annak tulajdonítjuk, hogy kevésbé ismerik. Ámbár az egyes jelek arra mutatnak, hogy az üzleti világ felfedezte a távbeszélőben rejlő lehetőségeket és egyik-másik cég üzlelfeleit bizonyos dolgokról már tömegesen távbeszélő-üzenet közvetítés formájában értesíti. (Pl. a Royal Apollo mozgó a műsorát kétezren felüli állomásnak mondatta be.)

Visszatérve a fentemlített vázlatrajzra, az egész elrendezést oly módon képzeljük, hogy az az egész szolgálat szempontjából, akár a hívásokat fogadó és szétdobáló, akár pedig egy ellenőrző munkahelyről könnyen áttekinthető és vezethető.

Az egyes munkahelyek oly módon legyenek kiképezve, hogy a rendeltetésükhöz tartozó nyilvántartások, kartotékek stb. azonnal kéznél legyenek. Amennyiben ezeknek a nyilvántartásoknak külön asztalkájuk, szekrényeik stb. vannak, úgy gondoskodni kell arról, hogy a kezelői készlet ott is bekapcsolható legyen és a felvilágosítások megadhatása céljából ne legyen szükséges a nyilvántartások elhordozása. Gondoskodni kell arról is, hogy hasonló természetű felvilágosítást nyújtó munkahelyek egymást ki tudják segíteni. Éppenezért az egyes munkahelyek oly módon volnának kiépítendőek, hogy a hívások több munkahelyen is átvihetők legyenek vagy pedig ugyanazon a munkahelyen más kezelő is átvehesse a hívást. Pl. a hívólámpára érkező hívást a dobáló munkahely kezelője megfelelő munkahelyre összekötő és kérdőzsinóral átkapcsolja. Ennek a munkaasztalnak kezelője ezt a hívást kulcs segítségével az egyik hüvelybe dugaszolt kezelő készletével leveszi. Ha erre a munkahelyre még egy hívást kapcsolna a dobáló munkahely, a kiegészítő kezelőnek készletének egy második hüvelybe

való dugaszolásával és egy második kulcs segítségével szintén át tudja venni.

Ezeket a munkahelyeken kívül még ugyancsak itt helyezendők el a nyilvántartások állandó vezetésére, az írásbeli üzenetek vételére, az adminisztráció vezetésére stb. szolgáló munkaasztalok a szükséges nyomtatványokkal, segédkönyvekkel, írógépekkel stb.

Külön kell majd egyes szolgálati ágak híryanagának, pl. sporteredményeknek, színházi műsoroknak stb. rendszeres, pontos és megbízható beszerzéséről gondoskodni.

Ami magát az üzemmenetet illeti, véleményünk szerint nagy gond fordítandó arra, hogy a távbeszélő intézménynek ez a szerve gyorsaságával, pontosságával és minden tekintetben érvényesülő szolgálatkészségével, nélkülözhetetlenné tegye magát az előfizető részére. Egyszóval olyan szerv legyen, amely a mindenkori forgalomhoz teljesen símulva végzi teendőit.

Ez csak akkor lehetséges, ha mindenre a lehető legegyszerűbb eljárást alkalmazzuk, ha a szolgálatot a vezetőtől kezdve az összes beosztottakig gyors és kiváló munkaerők látják el, ha ezek gyors felfogóképességek és lehető legnagyobb mértékig udvariasak és szolgálatkészek.

Éppenezért, miként a külföldön is történt, a személyzet kiválasztásakor a manuális központokból felszabaduló legintelligensebb, esetleg több nyelvet beszélő kezelőnők volnának ide beosztandók.

A személyzet létszáma ugyancsak a létesített szolgálatok és a forgalom függvénye és éppen ezért pontos létszámadatokat még nincs is módunkban megállapítani. A manuális központokból felszabaduló személyzet létszámának megállapításakor azonban az automatikus központokhoz (felügyeleti asztal) 57 kezelőnő és a Teréz központ tudakozójához cca 20 kezelőnő (főnöki irodával együtt 25) van felvéve és így a létszám biztosítottnak látszik.

Ez a szolgálat a posta intézetre gazdaságosan és kitűzött célunknak, amely a forgalom növelése és a távbeszélő elterjesztése, megfelelően csak akkor fog működni, ha a nagyközönség azt tömegesen veszi igénybe.

Az eddigi gyakorlat tapasztalati adatait figyelembe véve, a közönség ezt a szolgálatot csak akkor fogja tömegesen igénybe venni, ha mi ezt vele minden ágazatában tökéletesen megismertetjük.

Ez a megismertetés történhetik a távbeszélő névsor útján, a havi számlákkal küldendő nyomtatványokon, ujságokban, ezenkívül vasúti kocsikban, pályaudvarokon, szállodák előcsarnokaiban és egyéb a közönség által sűrűn látogatott helyeken elhelyezett, eleven, ötletes, felvilágosító hirdetések útján.

Amennyiben ismertetett megoldásunk megírásánál irányelveinket helyesen tűztük ki és ezek a megvalósításnál figyelembevételnek, célunkat, amely szolgálatunk minden ágának modern színvonalra való emelése és mindenkor a tökéletesebb felé való törekvés, elértük.

A távirda, távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888 : XXXI. t. c. módosításának és kiegészítésének szüksége.

írta: Dr. KRAJCSIK GÉZA m. kir. postatanácsos.

A távirda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888 : XXXI. t. c. alapvető rendelkezése, hogy az állam fenntartott jogának nyilvánítja a távirda, távbeszélő és villamos jelző berendezéseknek a felállítását, berendezését és üzemben tartását s ez alapon távirdának, távbeszélőnek vagy villamos jelzőnek az államon kívül bárki más által létesítését, berendezését és üzemben tartását, a meghatározott kivételtől eltekintve, előzetes engedélyhez köti.

A törvénynek ez a nagy horderejű rendelkezése azokkal a rendkívüli fontossággal bíró érdekekkel van összefüggésben, amelyek az említett berendezésekhez állami szempontból és közérdekből fűződnek. Ezeknek szem előtt tartása mellett a törvényhozó olyan rendelkezésekről is gondoskodott, amelyek az államnak biztosított jog akadálytalan érvényesítése szempontjából szükségesnek mutatkoztak. Ezek között rendkívüli fontosságú a ház- és földtulajdonosoknak a törvény által arra való kötelezése, hogy a közhasználatú távirdák, távbeszélők és villamos jelzők huzalainak épületeik és földjeik felett a légürben való elvezetését eltérni tartoznak s még ennél is messzebbmenőleg az épület- és földtulajdonosoknak annak tűrésére való kötelezése, hogy a közhasználatú távirdák, távbeszélők és villamos jelzők huzalainak az épületekre vagy azok tetőzetére való felerősítését és bekapcsolását, valamint a föld alatt elvezetését eltérni kötelesek. Mindkét kötelezettség a törvény rendelkezése szerint csak addig terjedhet, ameddig az épület- és földtulajdonos ingatlanának korlátlan használatában akadályozva nincs.

Gondoskodott a törvényhozás arról is, hogy a szóban lévő berendezések üzemé másféle villamosvezetékek üzemének befolyásától mentesítessék s ezért mindennemű villamos berendezés létesítését előzetes jóváhagyáshoz kötötte.

A fentiekben nagy vonásokban vázolt törvényes rendelkezések útján annak idején gondoskodás történt, hogy a távirda, távbeszélő és villamos jelző berendezésekhez fűződő s jelentőségében mindinkább nagyobb méreteket öltő érdekek megóvásának kérdése megfelelő módon rendeztessék.

A törvényhozó akarata azonban nem terjedhetett túl az adott viszonyokon s előrelátásban nem előzhette meg a technikai tudományok haladását. A törvényhozó jogszabályalkotó tevékenységének határt szabott a technikai tudomány akkori fejlettsége, minélfogva az alkotandó jogszabályokat is ahhoz kellett idomítani s csak olyan létesítményekkel számolhatott, amelyek az akkori idők műszaki készségének megfelelőek.

Önmagában véve az idő haladása is már a gyakorlati élet jelentékeny megváltozását idézi elő, aminek természetes következményeként jelentkezik, hogy a gyakorlati élet megnyilvánulásai olyan kérdéseket vetnek felszínre, amelyek a már régebben alkotott törvények vagy egyéb

jogszabályok alapján el nem bírálhatók, azokon túlnőnek, amikor vagy új jogszabályok alkotása, vagy legalább is a régieknek a gyakorlati élet követelte irányban való módosítása vagy kiegészítése válik szükségessé. Hatványozott mértékben áll ez olyan jogszabályok tekintetében, amelyek szerves összefüggésben állanak technikai kérdésekkel, sőt sok esetben egyenesen a technika fejlődésének kényszerítő hatásaként jöttek létre.

Ez utóbbiak közé kell sorolnunk az 1888:XXXI. törvénycikket. Ez a törvény 40 éves multjával a villamosság korszakában nem tud megfelelni eredeti céljának. És ez természetes is, mert míg a technika világraszóló vívmányai, a tudományos kutatások sokszor hihetetlennek látszó felfedezései és a gyakorlati életbe átvitt alkotásai a 40 év előtti állapotot teljesen megváltoztatták, addig a törvény megmaradt abban az eredetiségében, aminőben azt a 40 év előtti állapotnak megfelelően megalkották.

A törvénynek emellett a technikai vonatkozása mellett más szempontból való olyan hiányosságai is észlelhetők, amelyeket a fejlődő élet vet fel, s amelyeknek a megszüntetése kívánatos.

Hogy a fentiekben elmondottaknak helyességét közelebről is megvilágítsam, az alábbiakra kell felhívnom a figyelmet.

Az 1888:XXXI. t. c. szövegében foglalt rendelkezések, a rádió hírszolgálat tökéletesedése és a gyakorlati életben való mind nagyobb térfoglalása folytán nem nyújtottak kellő alapot ahhoz, hogy a törvényben biztosított állami regale a rádió hírszolgálati berendezéseket illetően a szóba jöhető különböző irányokban kellő védelmet biztosítson. Már magának az állam részére fenntartott jognak meghatározását a törvénybeli szövegezés mellett hézagosnak kell tekinteni, minélfogva annak a változott helyzethez képest tüzetesebb körvonalozása szükséges. A rádió hírszolgálat terjedésével kapcsolatosan lényegesebb hiányossága azonban a törvénynek az, hogy a rádió berendezések különleges természeténél fogva több olyan rendelkezésre is szükség van, amelyeknek szükségessége a vezetékes távírda, távbeszélő és villamos jelző berendezéseket illetően a dolog természeténél fogva annak idején nem merült fel s így a törvény idevonatkozó intézkedést nem is tartalmazhatott.

Ennek a cikknek korlátok közé szorított terjedelménél fogva nincs rá mód, hogy a törvénynek ezeket a hiányosságait részleteiben is ismeressem s így csak rámutatok arra, hogy többek között feltétlenül szükséges a törvénynek abban az irányban való kiegészítése, amely a rádió hírszolgálati berendezéseknek vízi, légi vagy egyéb járóműveken való alkalmazását szabályozza, tekintettel az ország területén tartózkodó külföldi ilyen járóművekre is. Kiegészítésre szorul a törvény abban a tekintetben is, hogy a rádióberendezéseknek nemcsak létesítése és újbenn tartása, hanem az üzemhez szükséges készülékek és alkatrészek előállítására stb. is előzetesen kikért engedély alapján lehetséges. Ezenkívül a szabályozást, rendezést igénylő kérdéseknek egész halmaza tolul előtérbe, amelyeknek figyelmen kívül hagyása a legnagyobb zavarnak és jogbizonytalanságnak az előidézését okozhatja.

A fejlődés követelte kényszerű szükség hatása alatt történt is ez irányban megfelelő törvényes intézkedés (1925:IX. t. c. 24. §) amely megszüntette az 1888:XXXI. t.-c.-nek a rádió hírszolgálati berendezésekkel kapcsolatos hiányosságait s amely szem előtt tartva a rádió berendezések egyelőre még állandó fejlődésben és kialakulásban lévő állapotát, igen helyesen, mint kerettörvény nyújt módot arra, hogy a rádióval kapcsó-

latban szabályozást igénylő összes kérdések a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr által rendeleti úton rendeztessenek.

Ezzel a törvényes rendelkezéssel azonban az 1888:XXXI. t. c. hiányosságai még nem szűntek meg teljesen. Vannak kérdések, amelyek az 1888:XXXI. t. c.-kel ma már megnyugtatóan rendezetteknek nem tekinthetők s az ide vonatkozó rendelkezéseknek a változott viszonyokhoz való idomítása, kiegészítése sürgős feladat, mert a gyakorlati élet által felvetett problémák csak ezen a módon küszöbölhetők ki s csak így lehet elejét venni a helyzet esetleges kedvezőtlen kialakulásának.

Ilyen kérdésnek kell tekintenünk, vajjon az 1888:XXXI. t. c. 8. §-ában foglalt rendelkezés, a távbeszélő üzemtechnika mai előrehaladott korában, aminek bekövetkezését évtizedekkel ezelőtt nem is sejtették, megfelelő-e annak a célnak, amelyet a törvényalkotó ennek a rendelkezésnek a törvénybe való felvételével elérni és biztosítani kívánt. A törvény idevonatkozó szövegének nyelvtani magyarázata mellett ugyanis az épület- és földtulajdonosok csak azt kötelesek tűrni, hogy a közhasználatú távirdák, távbeszélők és villamos jelzők *huzalai* az épületekre vagy azok tetőzetére felerősítessenek és bekapcsoltassanak. Nyilvánvaló, hogy a törvényhozó akarata ezzel a rendelkezéssel arra irányult, hogy a huzalok felerősítését és bekapcsolását a magántulajdon korlátozása árán is a köz érdekében biztosítsa. A gyakorlati életben az idők folyamán azonban ennél tovább kellett menni, mert az épületek tetőzete nemcsak a huzalok elvezetése végett vétetett igénybe, hanem a huzalok elvezetésével kapcsolatos egyéb berendezések (kábelelosztó-szekrények) elhelyezése végett is, amely célra a padlástér egy részének igénybevétele is szükségessé vált.

Már itt jelentkezett a távbeszélő berendezések üzemének biztosítása céljából egy olyan szükséglet, amely meghaladta a törvény szó szerinti szövegének értelmét s a magántulajdonnak messzebbmenő korlátozását jelentette azáltal, hogy a padlástér egy részének elfoglalására is kiterjeszkedett. Ennek a szükségletnek a biztosítása céljából az a törvénypótló gyakorlat alakult ki — helyesen-e vagy nem, arra nézve különböző lehet a felfogás — hogy az ingatlantulajdonos az elfoglalt terület tulajdonjogának elismerése címén évenként visszatérőleg egy darab 20 koronás aranyat kapott, illetőleg kap jelenleg is, amelyek szolgáltatása a posta részéről esetről-esetre kiállított nyilatkozatban találja alapját.

A kifejlődött gyakorlat mindenestre arra mutat, hogy akkor, amikor a padlástér elfoglalásának szüksége jelentkezett, a törvény idevonatkozó rendelkezését nem látták elégségesnek arra, hogy azon az alapon a padlástér igénybe vehető lett volna.

A technikai fejlődés azonban nem állott meg s haladása útjában más irányú szükségletek is felmerültek. Ismét előtérbe került az a kérdés, vajjon az 1888:XXXI. t. c. 8. §-ában foglalt rendelkezés ezeknek a szükségleteknek kielégítésére alapot nyújt-e vagy sem?

Nem tartozik ide ennek a kérdésnek részletes fejtegetése s csupán annyit kívánok mégis megjegyezni, hogy teljes bizonyosságról csak akkor lehetne beszélni, ha a törvénynek e részben rendelkező §-a minden vitán felül állana. Ez azonban távolról sem tekinthető ilyennek, mert ebben a kérdésben homlokegyenest ellenkező álláspontok ütköznek össze, amelyeknek kiegyenlítése felmerülő konkrét esetben csak a bíróság törvénymagyarázata útján válnék lehetségessé.

A törvény hiányosságát azonban nemcsak abban mutat, hogy meglévő rendelkezései a mai viszonyok mellett nem teljesen kielégítők, hanem még inkább abban, hogy sok olyan rendelkezés hiányzik belőle, amelyeknek szükségességét az alkotás óta eltelt négy évtized vetette fel.

Ezek közül is csak egy-két fontosabb dologra kívánok rámutatni.

Távíró és távbeszélő jövedéki kihágás mindezeideig statuálva nincs, holott a károsításokra irányuló különböző próbálkozások s a végrehajtott cselekmények követelően lépnek fel az ebben az irányban teendő intézkedést illetően annál is inkább, mert a jövedékcsönkítés meggátlása érdekében ez az egyetlen hatékony eszköz.

A jogtalan szerzésre és a kötelezettségek teljesítése alóli kibúvársra s ezzel az államkincstár megrövidítésére irányuló törekvésnek számos olyan jelenségével találkozunk, amely elkerülhetlenné teszi az ezek ellen való védekezést, mert az ilyen cselekmények elkövetésére irányuló kigondoló technika majdnem gyorsabb lépéssel halad, mint a technikai tudományok fejlődése.

Régóta érzett szükség, hogy az állami táviró és távbeszélő díjak beszedése postai díjakhoz hasonlóan közadók módjára történhessék, aminek megvalósítása törvényes intézkedést tesz szükségessé. A jelenlegi állapot mellett a díjak behajtása iránti perek tömege folyik, megnehezítvén az adminisztrációt s felesleges munkát adván a bíróságnak olyan perek tárgyalásával, amelyek közjogi jellegű díjak behajtására irányulnak.

A távbeszélő előfizetők számának jelentékeny növekedésével természetesen együtt jár a díjhátralékok szaporodása, amely a legszigorúbb rendszabályok életbeléptetése mellett sem kerülhető el. Egyes tételekben aránylag jelentéktelen összegek behajtása miatt rendes peres eljárás folytatása a díjhátralékok nagy száma mellett aránytalan nagy megterhelést jelent a távbeszélő üzem szempontjából, ami mellett ez az állapot más állami szerveknek nagy mértékben való foglalkoztatását is jelenti. Ennek fenntartása teljesen megokolatlan akkor, amikor a távbeszélő díjak közjogi jellege a behajtásnak sokkal egyszerűbb módját, a közadók módjára való behajtást teszi lehetővé, csupán a szükséges törvénybeli intézkedés megtételéről kell gondoskodni.

Számos büntetőjogi rendelkezés is megvalósításra vár, amelyeknek szükségét az elmúlt idők tapasztalati tényei indokolják. Az állami táviró és távbeszélő berendezések ellen irányuló legváltozatosabb cselekmények megtorlást követelnek a berendezések védelme szempontjából, ami pedig csak akkor lesz elérhető, ha az ezirányban szükséges törvényes intézkedések megtörténnek.

Nem kevésbé jelentéktelen annak hiánya sem, hogy a távbeszélő titok védelme mindezeideig tételesen szabályozva nincs s így az ehhez fűződő, bizonyos vonatkozásokban rendkívül jelentékeny érdekek védelme igen bizonytalan alapokon áll. Az erre vonatkozó intézkedés is az 1888:XXXI. t. c. kiegészítésére és módosítására vonatkozó törvénytervezet szövegébe felvehető volna, különös tekintettel arra a körülményre, hogy a büntetkekről és vétségekről szóló 1878:V. t. c. kiegészítéséről és módosításáról szóló törvényjavaslat (büntetőnovella) országgyűlési tárgyalása, amelyben a távbeszélő titok védelméről szóló rendelkezés felvétele tervezetett, egyelőre aligha remélhető.

A fentiekben csak igen nagy vonásokban előadottak, úgy vélem, sürgős szükségét mutatják annak, hogy az 1888:XXXI. t. c. kiegészítése és módosítása mielőbb megtörténjék, mert ez nemcsak jogalkotási, hanem más egyéb szempontokból is fölötte kívánatos.

A budapesti táviró vonalfelügyelet jelenlegi működése és a vonalzavarok.

írta: HARNYAY JÁNOS m. kir. postafőfelügyelő.

A táviróhivatalok egyik legfontosabb ága a vezetékek vizsgálata és felügyelete.

Vezetékeink zöme légvezeték és így az időjárás viszonyosságainak van kitéve. Az eső, hó, szél, zuzmara, köd, mind nagy ellensége a szabadon futó drótoknak. A legtöbb esetben ezek okozzák a levezetést (áramvesztéséget), érintkezést és szakadást. Egy-egy erősebb szélvihar a táviróhálózatot üzemképtelenné teszi s ilyenkor a vonalfelügyeletre hárul az a hatalmas feladat, hogy az üzemzavarok helyét és minőségét megállapítsa s a hibák, illetőleg hiányosságok haladéktalan megszüntetése iránt intézkedjék.

A jó vonalvizsgálónak mindenekelőtt is elsőrangú szakembernek kell lennie. Ismernie kell az ország táviróhálózatát és földrajzát, a hivatalba befutó külföldi vezetékeket, a pótlásnak felhasználható vonalakat, a vonalfelügyelői szakaszokat, a hivatalok belső berendezéseit, a különböző kábelelosztókba, vizsgálóoszlopokra futó vezetékek elhelyezését és vázrajzát. Ismernie kell a vezetékek hosszát, anyagát és ellenállását. Tudnia kell, hogy melyik hivatalban van vonaltelep és hogy milyen erősségű árammal lehet az egyes vezetékeken levelezni.

Ezeknek a kívánalmaknak a vonalvizsgáló természetesen csak úgy tud megfelelni, ha a szükséges adatok ú. n. kartoték rendszerrel rendelkezésre állanak, hogy szükség esetén egy pillanat alatt megtalálhassa azt, amire az üzemzavar elhárítása céljából szüksége van.

Jelenleg a budapesti központi vonalfelügyelet vizsgáló hatáskörébe összesen 305 vezeték tartozik, 51 Hughes, 130 Morse, 16 átfutó, 30 tartalék, 36 üzemén kívüli, 7 rádió összekötő, 26 vasútüzleti és 9 más közérdekű vezeték.

A budapesti központi táviróhivatal vonalfelügyeletének 340 cm. hosszú és 145 cm. széles diófaasztalán a vizsgálathoz szükséges 12 jel-fogó, 12 Svetits-féle tájoló, 6 kettős billentő, 6 Kiss-féle írógép, 6 vonalvizsgáló kis szekrény (Box), 3 speciális távbeszélő kapcsolóváltó és 6 telefonkagyló van felszerelve.

A nagy vonalváltó asztallapján súllyal kifeszített 1-től 12-ig megszámozott 12 darab vonalfelügyeleti összekötő dugaszos zsinór van.

A Boxokon 3 sorban elhelyezett 15 hüvely és a talapzatból kinyúló 6 dugaszos zsinór látható. A felső sorban levő első két hüvely a vonalváltó 12 zsinór dugasz nélküli végével áll összeköttetésben. Ha tehát a 12 zsinór dugaszának valamelyikét egy vezeték hüvelyébe illesztik, a vezeték ezzel a kapcsolással máris a megfelelő Box első vagy második hüvelyére kerül aszerint, hogy melyik Boxnak megfelelő számú zsinórt vettek.

A Boxok felső sorának 3. és 4. hüvelye egymással és egy tartaléktelepleppel van összekötve (jelenleg ez a tartaléktelep használaton kívül áll). A második és harmadik sorban levő első 4—4 hüvely az áramforrással van összeköttetésben, illetőleg a telepvtó zsinórjainak megfelelő dugasz nélküli végével. A második sorban levő hüvelyekre rendszerint a telep pozitív (+) a harmadik sorban negatív (—) sarka van kapcsolva, így a vizsgálathoz tetszés szerint vehető 25, 50, 75, 125, 150, 175, 225 és 250 Volt erősségű minusz vagy plusz áram.

A Boxok alján alkalmazott dugaszos zsinórok dugasz nélküli végei közül az első és a harmadik a dolgozófolyamú, a második és negyedik az állandó folyamú készülékcsoporton át van összekötve. Az ötödik és hatodik dugaszos zsinór a vizsgálathoz szükséges áram bekapcsolására szolgál, ezek dugasz nélküli végei a billentő telepkúpjaihoz vezetnek.

Az elmondottakon kívül rendelkezésre áll még a vonalvtó felső részében elhelyezett két milliamperemérő melyekkel a hivatalok telepeinek áramerőssége, illetőleg a vezetékekről beérkező áram nagysága közvetlenül lemérhető.

A vonalak ellenállásának mérésére 1 Megger- és 1 Wheatstone-féle ellenállásmérő műszert használnak.

A vezetékvtó asztallapján súllyal kifeszített 3 dugózsinór van, melyeknek dugasz nélküli vége a fővezetékkel áll összeköttetésben. Ha a dugók valamelyikét a vezeték hüvelyébe illesztik, a külső vezeték a földön át záródik (földelve van).

A légvezetékben főként háromféle zavar észlelhető és pedig levezetés, szakadás és érintkezés.

Levezetés, vagyis áramelvezetés akkor keletkezik, ha a vezeték valami úton a földdel jön érintkezésbe, az áram tehát a földbe jut anélkül, hogy a rendeltetését végezné. Minél nagyobb a levezetés, annál nehezebb az azon túl fekvő hivatalokkal beszélni, de ez is csak a jelfogó kellő szabályozása mellett sikerülhet.

Levezetést okoz a hosszabb ideig tartó esőzés, nedves köd, harmat és az olvadó hó, kivált akkor, ha a vonalakon törött szigetelőlk vannak. Levezetés fellép, ha a kötőhuzal elszakad, felbomlik és a vezeték lecsúszik a tartóvasra, vasoszlopra, tetőtartóra, továbbá ha az élőfák ágai esős időben a dróthoz hozzáérnek, ha oszlopdűléskor a huzal a földhöz vagy nedves falhoz ér.

Teljes levezetés előáll akkor, ha a vezeték a földdel jó vezetővel van összekötve. Ez előfordul, ha a huzal elszakad és a földet érinti, ha egy hivatalban a villámhárító szemben álló csúcsai egymással érintkeznek, illetőleg, ha a 0.2 ampères ú. n. tartós áramú biztosíték fémszála elég s a rugó a földvezetékkel jön összeköttetésbe, továbbá, ha a hivatalok szobavezetékében a borított anyag lekopott és a drót a nedves fallal, vízvezetékcsővel stb. jut érintkezésbe.

Ha egy hivatal saját billentőjének lenyomásakor tájolójának tűje túlságosan nagy kitérést mutat vagy körben forog, akkor valószínű, hogy a levezetés magában a hivatalban van, esetleg annak közvetlen közelében.

A levezetés helyének *behatárolása* a vezeték különböző pontjain elrendelt szigeteléseknél észlelt jelenségek alapján történik.

A *szigetelés* a vezetéknek tulajdonképeni mesterséges elszakítása, amelyet vagy a levelezésre, illetőleg vizsgálatra bekapcsolt hivatalok

egyikének váltójában, vizsgálódeszkáján, tetőtartóján vagy az e célra be-rendezett kábelelosztókban, vizsgálóoszlopokon hajtanak végre.

Ha a levezetéses vezetéken a vizsgálat céljából elrendelt szigetelés ideje alatt a vezetékre bocsátott áram a delejtűt meg nem mozdítja, a vezetéknek a két pont közti része üzemképes. Ez esetben a vezetéket ren-des állásba tétetjük és a behatárolást ily módon tovább folytatjuk mind-addig, míg a zavar oly szűk helyre nincs behatárolva, ahol már sem vizsgálatra bekapcsolt hivatal, sem vizsgálóoszlop nincsen. A vizsgálatot végző hivatal ekkor az illetékes szakaszos vonalfelügyezőt, illetőleg felvi-gyázókat, aszerint, hogy a zavart vezeték-rész egy vagy több vonalfelvi-gyázó felügyelete alá tartozik, a hiba megszüntetésére táviratilag vagy teieronon utasítja.

Oly estben, amikor a vonalfelügyező a levezetést kétszeri gyalog-bejárás után sem találja meg, a zavar azonban még mindig fennáll, a le-vezetéses vezeték-részt egy alkalmas helyen *el lehet vágni*. Az ily erősza-kos módon végrehajtott szigeteléssel ismét közelebbi behatárolást lehet elérni.

Amíg a zavar meg nem szűnik, célszerű a vezeték teljes levezetéses ágát azzal a hivatallal, amelynek szigetelése nem látható, állandóan szige-telve tartatni, mert így a vizsgáló minden pillanatban megfigyelheti, hogy a vezetéken nem szűnt-e meg időközben a levezetés.

Minden elrendelt vizsgálati műveletet a vizsgálat biztonsága érdeké-ben kívánatos a zavar helyén túlfekvő hivatallal is figyeltetni, vagyis ellenvizsgálatot végeztetni.

Érintkezésnek nevezzük azt a zavart, amikor a vezetéken egy másik táviróvezeték jelei érkeznek be, a vezetékek tehát egymással rendellen-e-sen érintkeznek, a bennük keringő áram az egyikről a másikra átme-gy, ami a levelezést természetesen zavarja, sőt lehetetlenné teszi.

Érintkezés előállhat a vonalakon és a hivatalokban. Megtörténik az is, hogy ugyanazon vezeték két huzala összecsapódik; természetesen ez csak akkor lehetséges, ha a vezeték és visszatérője támszerkezeten halad.

A szabadon futó vezetékek érintkezhetnek, ha a támszerkezeten ha-ladó huzalok közül valamelyik laza és érinti az alatta levőket, ha pedig a vezetékek nincsenek eléggé kifeszítve, akkor szeles időben időnként egymáshoz csapódnak.

Érintkezést előidézhethet egy elszakadt vezeték vagy kötőhuzal, ame-ly a többi drótra ráesik, továbbá egy feldobott drót vagy más jóvezető tárgy, mely a vezetékeket mesterségesen, mintegy fémesen összeköti. Huzalok összecsapódását és így érintkezését gyakran okozzák a drótoknak neki-repülő nagyobb szárnyasok (ludak) is, esős, nedves időben pedig a vona-lakon függve maradt fagalyak, sárkányeresztő zsinór stb.

Az érintkezés helyének behatárolása bizonyos körülmények között sokkal gyorsabb és könnyebb mint a levezetésé. Ha ugyanis a vizsgáló azonnal megállapíthatja, hogy egy vezeték melyikkel érintkezik, vagyis melyik vezetékkel halad közös támszerkezeten, akkor az érintkezés helyét is gyorsabban tudja szűkebb helyre behatárolni.

A zavar behatárolása végett az érintkező vezetéket a bekapcsolt hiva-talokkal, illetőleg a vizsgálóoszlopokon szigeteltetni kell. Ha a szigetelés tartama alatt billentőnk lenyomására az érintkezés nem mutatkozik, a

zavart a szigetelő ponton túl keressük és a szigetelést, úgy mint a levezetésnél, tovább kell folytatni.

Addig, míg az érintkezés meg nem szűnik, azt a vezetéket, melyet könnyebben lehet nélkülözni, a zavar helyétől jobbra és balra legközelebb eső hivatalokkal állandóan szigetelve kell tartatni, hogy a másik vezeték üzemképes legyen.

Érintkezés előfordulhat magában a hivatalban is és pedig, ha a szobavezeték huzalai egymással összeérnek vagy ha azokat egy jóvezető tárgy fémes érintkezésbe hozza, sőt érintkezést okozhat egyes esetekben a rossz földvezeték is. Ha pl. egy hivatalnál több állandó folyamú vezetéknek közös földvezetéke van és a földvezeték elszakad vagy elrozsdásodik, akkor a vezetékeken keringő áram nem mehetvén a földbe, a többi vezetéken keres kiegészítődést.

Ha egy hivatalban az ugyanazon berendezéshez tartozó huzalok érintkeznek vagy pedig készülékek (jelfogó, írógép szorítói stb.) egymással rendellenesen fémes érintkezésbe jönnek, a hivatal egész berendezése vagy annak egy része az áramkörből ki van zárva, ezt a hibát *rövidzárnak* mondjuk.

Szakadtnak mondjuk a vezetéket, ha a dolgozó folyamú vezetékben billentőnk lenyomásánál a tájolónk tüje nem mozdul, az állandó folyamúnál pedig a delejtű semmi áramot sem jelez, holott állandó kitérést kellene mutatnia.

Ha a szakadás a vizsgáló hivataltól távol van, dolgozó folyamánál a billentő visszaeresztésekor kis zörej (visszaütés) hallatszik. Ugyanez a visszaütés minden szigetelés vizsgálatánál is többé-kevésbé észlelhető és aszerint, amint a szakadás távolabb vagy közelebb fekszik a vizsgálotól, a visszaütés hangja erősebb vagy gyöngébb lesz; minél távolabb van a szakadás, annál erősebb a visszaütés. E visszaütés oka az, hogy a vizsgálóhivatal áramja a billentő lenyomásakor a szakadási helyig telíti a vezetéket és a billentő rendes állásba tételekor az áram a billentőn és a földön át visszatér a negatív sarokhoz, amikor is a jelfogó delejzárát egy pillanatra megmozdítja.

A vezeték elszakadhat a nagy hideg miatt, továbbá a hónap (zuzmánának) a huzalokra való lerakódása, végül oszlopdulás, élőfáknak a drótokra való zuhanása stb. miatt is.

Nehezen határolható be a szakadás és nehezen található meg, ha a zavar rejtett helyen van, mint pl. a hivatalok bevezető csatornáiban vagy a szigetelő körül csavart huzalban. Hivatalok berendezésében is lehet szakadás és pedig, ha a vezetékhez valamelyik szorítóból kiesik, a biztosíték kiolvad, a jelfogó tekerceinek drótja elszakadt, a billentő érintkezési pontjai közé papír, rozsdá vagy más szigetelő anyag kerül, a telepben, földvezetékben szakadás lép fel, sőt a szabálytalan váltóállás (rossz dugaszolás) is okozhat ily zavart.

A szakadás helyét, ha a vezetéken kettőnél több hivatal dolgozik, első sorban középállomásokkal kell behatárolni. E hivatalok ugyanis a vezetéknek egyik vagy másik oldalra történt lezárásával azonnal megállapíthatják, a szakadás irányát és a vizsgálat eredményét közlik a vonalfelügyelettel.

Ha egy hivatal akár jobbra, akár balra eszközölt lezáráskor szakadást lát, a zavar minden valószínűség szerint a saját hivatalában van.

Ha a szakadást két szomszédhivatal közé behatárolták, további behatárolás úgy történik, hogy a szakadt vezetékágot valamely alkalmas helyen egy vele párhuzamosan haladó vezetékkel összeköttetjük, vagyis *mesterséges érintkezésbe* hozatjuk. A mesterséges érintkezést lehetőleg oly vezetékkel kell létesíteni, mely vezeték a vizsgálóhivatalba szintén befut. Ha ilyenkor a szakadás megszűnik és az érintkezés látszik, akkor a zavar az érintkezési ponton túl van.

A szakadást mesterséges érintkezés helyett a vezeték *földelésével* is vizsgálhatjuk úgy, hogy a vezeték szakadt ágát a vizsgálóoszlopokon vagy más alkalmas helyen földdel köttetjük össze, ha e földeléskor billentőnk lenyomására a tájoló tűje kitér, a szakadást a földelési ponton túl kell keresni.

Ha feltehető, hogy a szakadás valamely középállomásban van, akkor a hivatalt váltójában kizáratjuk vagy a vezeték két ágát annak tetőtartóján (hivatal előtti oszlopon stb.) közvetlenül összeköttetjük. Ha a zavar tényleg a hivatalban, illetőleg bevezető berendezésében van, akkor a vezetéknek a hivatal ily módon történt kikapcsolása mellett, jónak kell lennie. E kizárási vizsgálatot természetesen a végállomásoknál is el kell rendelni, ha feltehető, hogy a szakadás náluk van.

A szakadt vezetéknél nem mindig lehet észlelni a szakadásnak megfelelő jelenséget. Előfordulhat ugyanis, hogy a vezeték úgy szakad el, hogy egyik ága földet érinti, míg a másik egy más vezetékre esett. Ez esetben az egyik oldalon levő hivatalok levezetést, a másikon levők érintkezést látnak. Elszakadhat tehát a vezeték úgy is, hogy a jobbra és balra eső hivatalok más-más jelenséget észlelnek.

A vizsgálat módjának és az elrendelt műveleteknek tehát mindenkor az észlelt jelenségek után kell igazodniok.

A szakadás megszűntéig a vezeték szakadt ágát célszerű a zavar helyén túlfekvő első hivatalban állandóan földeltetni (távirókészüléken tartani), hogy a szakadás megszűntét a felügyelő hivatal azonnal észrevehesse.

Az elmondottakon kívül a táviróvezetéseket a légköri villamosság, északifény, földmágnesség és idegen áramok is zavarhatják.

Hiábavaló vizsgálatot, a vezetékek hosszadalmas üzemképtelenségét elkerülendő, minden hivatalnak kötelessége saját berendezését, készülékeit, gépeit és telepeit mindennap a szolgálat megkezdése előtt megvizsgálni. A vezeték- és helyiteleváltó helyes állására (dugasolására) figyelemmel lenni, a villámhárítót (biztosítékokat) megvizsgálni a készülékek csavarait megszorítani, a jelfogó, billentő kontaktusait (Hughesnél a delejzárt, áramindító érintkező pontjait stb.), a váltó dugaszait megtisztítani, a tájoló érzékenységéről meggyőződni, a jelfogót (delejzárt) az áram erősségének megfelelően szabályozni, a jővezető tárgyakat (ollót, kést, kötőtűt stb.) a gépasztalról eltávolítani, a gépkezelőnek nagyon fontos kötelessége.

A hivatalok e kötelességének elmulasztása a tulajdonképeni tényleges zavarok gyors elhárítását késlelteti és ezzel a levelezés gyors lebonyolítását hátráltatja.

Amint látjuk, jelenleg a táviró vonalvizsgálat a leggyakorlottabb személyzet mellett is kissé nehézkes, a behatárolás és a zavarok megszüntetése gyakran sok időt vesz igénybe, éppenezért, mihelyt az ország pénzügyi helyzete megengedi, kívánatos volna oly modern berendezés létesítése, mely a vonalháborgatások gyorsabb behatárolását elősegítené.

Mielőtt azonban a jelenlegi vizsgálati rendszert megváltoztatnók, gondoskodni kellene elsősorban a következő nehézségek megszüntetéséről:

Mindent megelőzően, az egész táviróhálózat rekonstruálására lenne szükség. Jelenleg a vonalak áramvezető képessége több helyen 50—75 százalékkal csökkent és sok helyen van törött szigetelő. Egy kisebb szélvihar, eső, nagyobb hibákat okoz és ilyenkor az eső okozta levezetést vagy szél okozta érintkezést alig lehet megkülönböztetni a tényleges zavartól. A huzalok nincsenek mindenütt kellően kifeszítve, szeles időben gyakori az összecsapódásuk, a túlzódszás drótok ellenállása pedig száraz időben nagy és méréssel esetleg hamis adatokat kapunk.

A hivatalok belső berendezését — kivált egyes postamesteri hivataloknál — elhanyagolják és emiatt gyakoriak a rejtett zavarok, melyeknek megtalálása hosszabb időt vesz igénybe.

Bizonytalanná teszi a vizsgálatot az a szabálytalan eljárás is, hogy egyes hivatalok a vezetékek önkényes lezárásával félrevezetik a vonalfelügyeletet.

A hivatalok szobavezetékét, gépasztalait és készülékeit szintén alaposan meg kellene vizsgáltatni, ki kellene cseréltetni, ugyancsak a telepek jókarbantartásáról fokozottabb mértékben gondoskodni, mert azok a legtöbb hivatalban az előírt áramerősséget nem szolgáltatják.

Megnehezítik a vizsgálatot a túl hosszú állandófolyamú vezetékek is; az ezeken előforduló esőokozta levezetések ugyanis az üzemet nagyon zavarják.

Késlelteti a zavarok gyors megszüntetését a szakaszos vonalfelügyélők gyakori távolléte is. Kívánatos lenne, ha a vonalfelügyélők székelyén a hivatalok egy arra alkalmas más altisztet is kioktatnának a vonalvizsgálati műveletek (szigetelés, mesterséges érintkezés, földelés) létesítésére.

A vonalszakaszokon történt minden változást: vizsgálóoszlop áthelyezést, vonalfelügyélői szakaszok létesítését, megszűnését, felügyélők szabadságolását, betegségét stb. azonnal tudomására kell hozni a vonalfelügyeletnek, hogy téves intézkedések a zavar megszüntetését ne késleltessék.

Célszerű lenne a vonalfelügyeletet oly megfigyelő berendezéssel is ellátni, mely a vizsgálat alatt levő vezetékeken időközben előálló változásokat azonnal jelezné. Erre leginkább tömeges zavaroknál van szükség, amikor egy-egy vizsgáló 15—20 vezetékkel kezel, de 2—3 vezetéknel többet egyszerre nem figyelhet.

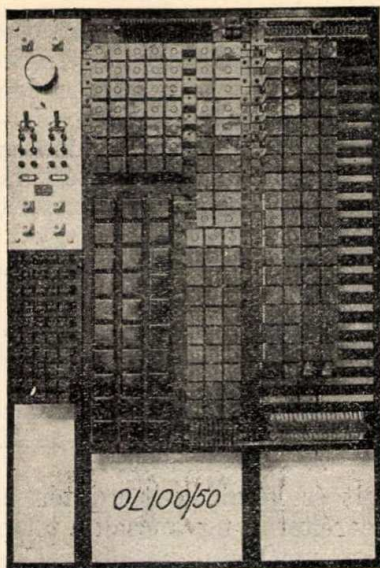
Végül felette kívánatos lenne, ha a kisebb hivatalokat az építési osztályvezetők gyakrabban látogatnák, hogy az érdekelteket a hivatalokban előfordulható kisebb hibák elhárítására kioktassák.

Hogy mily nagy munkát végeznek a budapesti vonalvizsgálók, álljon itt a következő pár adat:

A központi táviróhivatal vonalfelügyeletéhez beosztott 4—4 tisztviselő pl. az 1927. év folyamán 5878 esetben vizsgált vezetékkel, ebből 2394 alkalomkor levezetést, 1656 esetben szakadást és 837 esetben érintkezést állapított meg. Ezenkívül a szakaszellenőrök egyéb ok miatt 991 esetben jelentettek be vezetékeket vizsgálatra.

50 vonalas, 100-ig bővíthető automatikus
kapsoló.

»ERICSSON«

MAGYAR VILLAMOSSÁGI R.-T.
BUDAPEST FEHÉRVÁRI-ÚT

TELEFON: T. 228—09; **70.** T. 289—64; J. 340—98.

**Gyártmányaink
mindinkább közismertté
váló sajátosságai:**

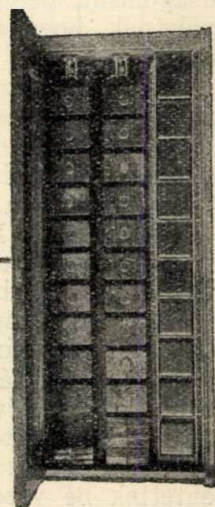
1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső
kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

Az 1928. év ujdonságai:

AUTOMATIKUS HÁZI TELEFONBERENDEZÉSEK 12-1000 VONALIG.

**ÁLLAMI CSATLAKOZÁS 4 FŐVONALIG
BILLENTŐGOMBOS KÉSZÜLÉKEKKEL.**

ALKÖZPONTOK 100 VAGY 1000 VONALIG BŐ-
VÍTHETŐ RENDSZER SZERINT. HÁZI ÉS KIMENŐ
ÁLLAMI KAPCSOLÁSOK KEZELŐ NÉLKÜL. BE-
JÖVŐ HIVÁSOK FOGADÁSÁRA ÉS TOVÁBBITÁ-
SÁRA MANUÁLIS VAGY FÉLAUTOMATIKUS
KÖZVETÍTŐ BERENDEZÉS. / TELJESEN AUTO-
MATIKUS VIDÉKI KÖZPONTOK ÉS HÁLÓZATOK,
INTERURBÁN FORGALOMBAN IS KEZELŐ
NÉLKÜL, BÁRMELY VONALSZÁMRA.

24 vonalas kapsoló

KÜLFÖLDI SZEMLE

A szórakoztató rádió orvhallgatóinak feljelentőit a német posta minden egyes feljelentés után, amennyiben a feljelentő nem német postai alkalmazott, 10 márka jutalomban részesíti.

A feljelentők nevét a német posta még a bíróságok előtt is titokban tartja, kivéve az oly eseteket, amikor a feljelentő nevének közlésébe beleegyeznek. (D. V. Z. 1928. 13. száma.)

Távolbalítás London és New-York közt. Az Associated Press a f. évi február hó 9. és 10-ike közti éjjelen London és New-York közt folyt távolbalítási kísérletről a következőket írja:

A távolbalítási kísérlet, mely a fényhullámoknak elektromos hullámokká való átalakításán s a továbbított elektromos hullámoknak a rendeltetési helyen ismét fényhullámokká való visszaformálásán alapul, a televízor feltalálójának John L. Baird-nek londoni laboratóriuma és a New-York melletti Hartsdale egyik villájában R. M. Hart által üzemben tartott állomás közt folyt. Hart állomása rövid hullámrendszerű, melyről Hart Clapp Benjammal, Baird amerikai vezetőmérnökével együtt már több hónapon keresztül végzett felvevő kísérleteket. Ezeknél a kísérleteknél a vevőkészülék a ház második emeletén, a tulajdonképeni televízor azonban a pincében volt felszerelve. Clapp felesége a kísérletezésnél már hosszabb idő óta szintén sok éjszakán át segédkezett. A kísérletekben való részvétel céljából a Baird-társaság főüzemvezetője Hutchinson kapitány szintén Amerikába utazott.

A megjelölt éjszakán a kísérletek végül türhető eredményre vezettek. Ide-oda mozogva megjelentek egy férfi és egy nő arcának a körvonalai. Amikor először a feltaláló Baird ült a készülék elé, Amerikában a vevőállomáson csak vakító vonalakból álló sugáreső jelentkezett. Clapp ezt a zavart egy Mexico városában működő rövidhullámokkal dolgozó állomás zavarásának tulajdonította. Később, mikor a készülék elé W. C. Fox, a „London Press Association” munkatársa, majd Howe asszony ült, a kísérletezés már némi sikerrel járt. A korábbi kísérleteknél babákat és férfiakat ültettek a készülék elé. Ez alkalommal vállalkozott egy hölgy, Howe asszony, aki a készülék előtt, vakító fényben, hajlandó volt 20—30 percig ülni. A közlés azonban kiemeli, hogy Howe asszony nem mindig ült teljesen csendben, hanem a hölgyek szokása szerint, kis zsebükre tekintetve, az izgalomban összekúszált frizuráját is rendezgette, aminek

következtében az amerikai felvevőállomáson torzított képet vettek fel. Howe asszony azt állította, hogy dacára annak a nagy hőségnek, melyet a hatalmas vetítőlámpák fejlesztettek, a készülék előtti ülést élete legkellemesebb izgalmának tekintette. Állítása szerint Baird őt az adókészülék másfél négyzetláb nagyságú nyílása előtt oly módon igyekezett bizonyos, a készülékkel összefüggésben levő nehézségekkel küzdve, megfelelő állásba hozni, amint azt a fényképezés is szokták tenni. Úgy tűnt fel neki, mint hogy ha a nyílás mögött egy vakítóan megvilágított teljes erővel működő fűrészmalom zakatolt volna. Egy elsőtétített térben aztán Howe asszony láthatta saját képét úgy, amint azt Amerikában felfogták. (D. V. Z. 1928. 13. szám.)

A magasfeszültségű gyógykészülékek és a szórakoztató rádió. A magasfeszültségű gyógykészülékek működésbe hozatala oly módon történik, hogy azokat a világítási vezetékekbe kapcsolják. E készülékek elterjedése meglehetősen nagy. Sajnos, meg van az a rossz tulajdonságuk, hogy a rádióvételel érzékenyen zavarják, sőt egyenesen lehetetlenné teszik. Megállapítást nyert, hogy egyetlen ilyen készüléknek a működése a rádióvételt 2 kilométeres körzeten belül zavarja. Biztos, hogy a gyógykészülékeknek ezt a kellemetlen hatását, maguk a használók is felelték sajnálják. Sokan közülök, talán maguk is rádióelőfizetők, akik saját tapasztalatból tudják, hogy milyen kellemetlen az, ha egy szép hangverseny élvezetét hirtelen megzavarja egy ilyen készülék. Jó szándékkal azonban ezek a kellemetlen-ségek mégis elkerülhetők. Az összes gyógykészülékek tulajdonosai az összes rádióelőfizetők igaz háláját fogják kiérdemelni, ha magasfeszültségű készülékeiket a rádióelőadások főóráiban, vagyis 16—19 és 20—23 óráig nem használják. (D. V. Z. 1928. 13. száma.)

Németország és az Északamerikai Egyesült-Államok közt a távbeszélőforgalom f. é. február hó 10-én nyílt meg. Az összeköttetést a London—New-York közt már működő rádiótávbeszélőüzem felhasználásával létesítették. Berlin és London közt kábel útján történik a csatlakozás. Német részről a forgalomban egyelőre csak Berlin, Frankfurt a/M és Hamburg vesznek részt, míg amerikai részről az Unió egész hálózata bevonatott. Németország és New-York közt egy beszélgetésért 330 márkát, Németország és San-Francisco közt 378 márkát kell fizetni. (J. T. 1928. 3. száma.)

Az első távbeszélő összeköttetés Berlin és Washington közt. A hatás Amerikában. Az

amerikai sajtó a Németország és az Észak-amerikai Egyesült Államok közt megnyitott távbeszélő forgalmat élénk és kimerítő kommentárokkal kísérte. A lapok valamenynyien közölték az „Associated Press” tudósítását és ismertették Marx birodalmi kancellárnak, valamint Schurman berlini amerikai nagykövetnek Olds washingtoni államtitkárral, úgyszintén a birodalmi postatámizsternek Prittwitz nagykövettel folytatott beszélgetéseit. Az első magánbeszélgetést a „Berliner Tageblatt” washingtoni képviselője, dr. Jordan folytatta a lap berlini főszerkesztőségével. Dr. Jordan Dawesnek, az Egyesült Államok alelnökének, Mellon államtitkárnak és a közismert Borah szenátoroknak az üzeneteit közvetítette. Dawes alelnök üzenete a következő volt:

A Németország és az Egyesült Államok közötti drótnélküli távbeszélőszolgálat megnyitása egy további eszközt jelent a két nép közötti jobb megértésnek. Ezzel újabb lépést tettünk a békés nemzetközi viszonylatok megteremtésének megkönnyítése felé. Ehhez az eredményhez azt hiszem mindkét országnak csak szerezését kívánhatunk.

Mellon államtitkár így szólott:

Nagy elégtételt jelent számomra az a tudat, hogy Németország és Amerika között közvetlen távbeszélő összeköttetés létesült. Ha az emberek egymással közvetlenül beszélhetnek, úgy ez mindig jobb megértéssel jár. Meg vagyok róla győződve, hogy ez az új vívmánya a tudománynak, mely a németeket és amerikaiakat egymás hallótávolságába hozta, nem lesz híján annak, hogy a barátságos viszonyt is megjavítsa és ennek a két nagy országnak a lakosságát egymáshoz közelebb hozza.

Borah szenátor így szólott:

Remélem, hogy a legközelebbi öt évben Németország a béke ügyéért éppen annyit tehet, mint amennyit az utolsó öt évben tett. Németország őszintén és határozottan szolgálta a béke ügyét. Ez meghozta számára valamennyi népnek bizalmát és dicséretét.

Egyike az első newyorkiaknak, akit Berlinből felhívtak, Walker főpolgármester volt. Ő a „Berliner Lokal-Anzeiger” főszerkesztőségével beszélt s üdvözlétét küldte Böss berlini főpolgármesternek, Schurman nagykövetnek és az iskolás gyermekeknek, akik előtte Berlinben olyan szépen énekeltek.

Ezután sok hírlapbeszélgetés következett. Az első nap hátralevő részére még vagy 20 beszélgetést jelentettek be. A beszélők között bankok is szerepeltek, így a többi közt az International Acceptance Bank Inc. beszélt hamburgi képviselőjével és egy 3 millió dolláros deviza üzletet kötött.

(D. V. Z. 1928. 13. száma.)

Svédország és az Északamerikai Egyesült Államok közt a távbeszélőforgalom a f. é. február hó 20-án nyílt meg. Svédország immár az ötödik európai állam, mely az Amerikával való távbeszélő forgalomba bekapcsolódott. Az első beszélgetést az új összeköttetésen a svéd trónörökös és Kellog államtitkár váltották. A beszélgetési egység díja 81.75 dollár. Az új összeköttetés létesítésének módja igen érdekes. Amerika és Anglia közt drótnélkül, Angliából Németalföldre tengeralatti kábelben, Németalföldről Hamburgig szárazföldi kábelben, Rostock és Malmö közt ismét tengeralatti kábelben, végül Malmö és Stockholm közt szárazföldi kábelben fut az áramkör, melynek európai szakasza kb. 1000 mérföld hosszú. Mivel a svéd fővárosban kb. 116.000 távbeszélő állomás van, a tengerentúli távbeszélő forgalomba bevont európai távbeszélő állomások száma meghaladja a 2 és fél milliót. (J. T. 1928. 3. száma.)

Az Anglia és az Egyesült Államok, valamint Kanada közti távbeszélgetések díját a f. é. március hó 4-től számítandó érvényesül 15 fontról 9 fontra szállították le.

(J. T. 1928. 3. száma.)

A hullámelosztás legközelebbi tárgyalása, melyen a szórakoztató radio hullámhosszainak nemzetközi felosztása kerül sorra, a szórakoztató rádió nemzetközi egyesületének a folyó év májusában összehívott értekezletén fog megtörténni.

(D. V. Z. 1928. 14. száma.)

Német—lengyel műsorcsere. A tervezett középeurópai műsorcsereinek mintegy előkísérleteként a f. é. április hó 4-re tervbe volt véve a berlini „Funkstunde” műsorának 20 óra 30 és 21 óra 15 közt a varsói adóra való átvitele s ehhez csatlakozóan 21 óra 15-től 22 óráig a varsói műsornak a berlini adóra való átvitele. A berlini műsor Gluck, Kreuzer, Weber és Mozart számokból, a varsói Moniszko és Chopin számokból volt összeállítva.

A nemzetközi megállapodásoknak megfelelően a berlini számokat a varsói társaság először lengyelül mondja be, utána pedig a berlini „Funk-Stunde” németül és franciául. A fordított viszonylatban a berlini társaság előbb az egész lengyel műsort németül ismerteti, a varsói társaság pedig az egyes számokat külön-külön francia és lengyel nyelven mondja be.

(D. V. Z. 1928. 14. száma.)

A falusi távbeszélő központok automatizálása. A brit Post Office mérnökei jelenleg igen fontos kísérletezéssel foglalkoznak, melynek eredménye esetleg eldöntheti egy a falusi távbeszélő természetének megfelelő új rendszerű automatikus távbeszélő központ típusának elfogadását. Angliában gazdasági okokból eddig csak a városi távbe-

szélhálózatok automatizálásával foglalkoztak; legújabban terelődött rá a figyelem olyan automatikus központ-típus konstruálására, mely a falusi üzem természetének megfelelő lenne. Az automatikus távbeszélőt a szétszórt falusi lakosság körében főleg azért nehéz meghonosítani, mert itt a berendezési költségek igen magasaknak bizonyultak, másrészt az elektromos energia-termelés falun nehézségekbe ütközik. Most e kérdés megoldásának fokozott figyelmet szentelnek. (J. T. 1928. 3. szám.)

Dr. Havas Ferenc

Légiforgalmi meteorológiai rádióhálózat Olaszországban. Az olasz légiforgalmi meteorológiai rádiószolgálatban két nagyobb, úgynevezett kerületi rádióállomás vesz részt, ú. m. Centocello (Roma) 1800 m. és Firenze 1300 méter hullámmal. Ezek az állomások a légiforgalom részére naponta ötször, közértelmű szövegű időjárás-jelentést adnak. Centocello kerületében ezenkívül még hat gyűjtőállomás közül időjelentéseket 900 métertől 2000 méterig terjedő különböző hullámokon, naponta szintén ötször. Ezek a gyűjtőállomások az időjelentéseket viszont egy egész sorozat, rádióval is felszerelt időmegfigyelő állomástól kapják, amelyek 900-tól 2650 méterig terjedő hullámokat használnak. Ezeknek a megfigyelő állomásoknak a száma 19.

Firenze kerületében a hálózati rendszer ugyanez; van hat gyűjtőállomása, amelyek 900 méter hullámmal dolgoznak és van 23 rádióval is felszerelt megfigyelő állomása, amelyek 900-tól 2050 méterig terjedő különböző hullámokkal közlik megfigyeléseiket a gyűjtőállomással.

Alig akad más olyan ország, ahol légiforgalmi célt szolgáló időjárás-megfigyelések gyűjtését ilyen nagy rádióhálózat igénybevételével végeznék, mint Olaszországban. Az adóállomások hálózata az egész országra kiterjed. Minden megfigyelőállomáson van rádió adóállomás, amely a megfigyelés eredményeit naponta ötször a legközelebbi gyűjtőállomásnak adja, ahonnan azokat a nagyobb gyűjtőállomásokhoz és végül a főgyűjtőállomásokhoz továbbítják.

Németországban e hálózat kiterjedése hasonló, csak a gyűjtőállomásokhoz való továbbítására a rádió helyett inkább a kábelhálózatot veszik igénybe. Ennek a rendszernek az előbbivel szemben a nagyobb biztonság és megbízhatóság az előnye. Azonkívül a rádiószolgálat tehermentesítése által a rádiózavarok is inkább elkerülhetők. Németországban meteorológiai állomások által okozott rádiózavarokról, éppen ezért, nem is igen panaszkodnak.

(D. V. Z. 12/928.)

Németország tengeri rádiótáviró forgalma 1927. évben. A parti állomások és a kereskedelmi hajók között az általános nyilvános rádiótáviró forgalomban az 1927. naptári évben összesen 70.925 darab táviratot váltottak. Ebből a tenger felől jövő táviratok darabszáma 56.609, mégpedig német hajókról 45.234 darab, idegen hajókról pedig 11.375 darab érkezett. Az 1926. évben az összes forgalom csak 57.299 darab volt. Az emelkedés tehát 13.626 darab, ami 24 százaléknak felel meg.

Képtáviró a „Daily Mail” szolgálatában. Az angol „Evening Post” jelentése szerint a „Daily Mail” (Rothermere lord lapja) német találmányú Siemens-Karolus-Telefunken képtávirót szándékozik magának beszerezni a célból, hogy Londonból Manchesterbe, az ottani kiadású lapja részére, képeket továbbítson. A lap elismeri a Németország és Ausztria közti forgalomban már üzemben levő készülék előnyeit, amelyet egyben a világ legjobb képtáviró rendszerének tart. (I. V. Z. 12/928.)

Uj jugoszláv adó. Belgrádban rövid idő óta egy új, 250 wattos szórakoztató rádióállomást helyeztek üzembe. Egyelőre csak vasárnaponként, 12 órától 18 óráig, 652 kc/s (460 m.) hullámon dolgozik.

(D. V. Z. II/928.)

Norvégiában a kormány jelenleg behatóan foglalkozik az iskolai rádió kérdésével és hogy a szükséges adatokat összegyűjtése, modern rádió vevőkészülékekkel akarja Osló négy iskoláját felszerelni. A hét egyes délelőtti nyújtandó előadások elsősorban nyelvi, mégpedig német és angol nyelvi előadások lennének. (D. V. Z. II/928.)

Temesvári rádiója. A temesvári román rádióállomáson legutóbb egy telefonüzemre szerkesztett rádió-adóállomást rendeztek be. Ez az állomás a kísérleti adásokat majdnem minden nap, 14 és 18 óra közt végzi. Hulláma 107 kc/s (2800 m.), teljesítménye pedig körülbelül 2 kilowatt. A kísérletek alkalmával többnyire gramophon zenét adnak; a bemondások román, magyar, német francia és angol nyelven történnek. (D. V. Z. 11/928.)

Marokkóban is van már szórakoztató rádió. A „Radio-Maroc” építését befejezték és 730 kc/s (410 m) hullámmal már kísérleti adásokat végez. A kísérletek jól sikerültek, úgy, hogy az állomás közeli megnyitására számítani lehet (D. V. Z. 11/928.)

A finnországi nagyadó Lahti, üzemét már megkezdte. Teljesítménye 40 kilowatt. Bemondásoknál a finn, svéd és német nyelvet használják. (F. 15/928.)

(Lahti adóállomást a Magyar Posta 1928. évi 3. számában már ismertettük.)

Nürnberget hallották Amerikában. A kaliforniai National City-ben egy rádióbarát f. é. február hó 11-én a reggeli órákban egy német rádióállomást hallott, amely állomás véleménye szerint Nürnberg volt. A másoron levő Weber: Oratorium és Strauss: Balletzene előadásokat, sőt a bemondásokat is vette. A rádiótársaság most megerősíti az amerikai rádióbarát állítását, mert tényleg Nürnberget, mégpedig a délutáni 4 órás adását vette. (F. 15/928.)

Nürnberg hullámát változtatták. Technikai okokból a nürnbergi adó hullámát f. é. március hó 29-ről 30-ra virradó éjjel az eddigi 303 méterről 241.9 m (1240 kc/s) hullámra cserélték. A hullámcsere főképen azért történt, mert régi hullámát külföldi állomások gyakran zavarták. (F. 15/928.)

Svédországban a rádióelőfizetők száma március elejéig közel 350.000-re emelkedett. Az utolsó két hónap emelkedése több mint 20.000.

Amerikai rövidhullámú adások. A Schemctday-i General Electric Co. — 2XAF — hívójelű rövidhullámú adója újabban 9554 kc/s (31.4 m) hullámmal dolgozik, mégpedig kedden, szerdán, pénteken és vasárnap középeurópai időben általában éjjel 24 órától reggel 6 óráig.

A társaság másik rövidhullámú, — 2XAD — hívójelű adója, amelyik 13.660 kc/s (21.96 m) hullámmal dolgozik. Hétfőn, csütörtökön, szombaton és vasárnap, többnyire éjjel 00 óra 30 perctől reggel 6 óráig és ezenkívül hétfőn és csütörtökön 20-tól 22 óráig ad.

Dán rövidhullámú adó. Néhány hete van üzemben az első skandináv rövidhullámú adó. Jelenleg minden kedden és pénteken éjjel 23 óra és 01 óra közt, 39.2 méter hullámmal ad. Az állomás hívójele — 7MK — tulajdonosa pedig a „Radioposten” című rádiófolyóirat. Az adót a folyóirat mérnöke kezeli. A bemondó német, angol, francia és holland nyelven beszél. Vételmegfigyeléseket a folyóirat szerkesztőségének „Radioposten”, Snaregade 10, Kopenhaga K, címére kéri megküldeni.

Ezenkívül egy idő óta Kopenhágában a „Radiolytteren” és a „Populaer Radio” rádiófolyóiratok egy — ED7RL — hívójelű rövidhullámú adót tartanak üzemben. Kísérleti adásait kedden 17.20 órától 18.00 óráig és 23.00—24.00-ig, csütörtökön 14.00—15.00-ig, szombaton 17.30—18.10-ig és vasárnap 12.30—14.00-ig 7122 kc/s (42.12 m) hullámmal adja. Megfigyeléseket eredményeit az állomás, — Kopenhaga, Raadhushpads 55. — címre kéri küldeni. (F. 13, 14, 16/928.)

Milano zavarja München adóját, a zavar elhárítását célzó intézkedések folyamatban vannak. (F. 14/928.)

Belgiumban a Charleroi melletti Dampremy-ben szórakoztató rádióállomást építettek. Az új adó 1430 kc/s (210 m) hullámmal dolgozik és „Radio Wallonia” szavakkal jelentkezik.

Schaerbeck új rádióállomást március hó 15-én avatták fel; ez az állomás 1305 kc/s (230 m) hullámmal dolgozik és naponta 20.30-tól 22.45 óráig hangversenyt közvetít. (F. 14, 16/928.)

Teész Frigyes.

Késpénzbérmentesítés feltételei a németalföldi postánál. A holland posta utóbbi időben, a feladók kényelme és az üzemeltetés lehetősége apasztása céljából mind nagyobb tért enged a postaküldeményeknél a késpénzbérmentesítési eljárásnak. Nevezetesen elvileg minden, díjmérséklést nem élvező küldeményt elfogad késpénzbérmentesítésre, ha az bizonyos előre meghatározott nagyobb darabszámban kerül egyszerre feladásra. Ez a legkisebb darabszám a havonként legalább egyszer megjelenő folyóiratoknál, újságoknál, címzetlen nyomtatványoknál 100, minden más nyomtatványnál 2000 darabban van megállapítva. Ez utóbbiakat bármely hivatalnál, bármikor fel lehet adni. Minden más esetben a késpénzbérmentesítés, mint kedvezmény igénybevételehez felsőbb (vezéregazgatósági) engedély kell. (Az árumintaküldeményeknél darabszám előre kikötve nincs, de esetről-esetre kell a késpénzbérmentesítéshez engedélyt kérni.)

A késpénzbérmentesítés mellett feladott küldemények valamennyiének a címről fellet a felvevő postahivatal nevének feltüntetése mellett a következő nyomtatott felírást kell viselniük: „Késpénzbérmentesítve.” (= Frankeering bij abbonement.) De e küldemények egyébként még csak hely és kelti bélyegzőlenyomatlan sem láttatnak el. Az azonos rendeltetési helyre szóló s tiznél több ilyen küldeményt megfelelő fedőlappal ellátott kötegekben kell feladni. A kötegelt késpénzbérmentesített levélpostai küldemények tarifaszere díjából a feladónak 10%-os engedményt ad a hollandi posta. Egyébként a késpénzzel bérmentesített levélpostai küldemények feladása két példányban kiállítandó jegyzék mellett történik, mely jegyzéken az egy-egy kötegen foglalt küldemény darabszámát s a köteg súlyát is fel kell jegyezni. A jegyzék egyik példánya a köteget kíséri, de a rajta feltüntetett darabszám ellenőrzése a rendeltetési postahivatal kötelessége.

Az esedékes díjak elszámolását illetőleg kétféle — előttünk szokatlan — rendszert vezetett be a németalföldi posta. Ha a feladó az esedékes díjakat a feladásnál fizeti, úgy azokat a kísérőjegyzék másodpéldányán számítja ki és beszédés után lehetőleg magas értékű postabélyegben felragasztja

a feladójegyzék egyik példányára s miután a felragasztott bélyegeket bélyegzőlenyomattal értéktelenítette, a fizetett díjak nyugtájaként azt visszaadja a feladónak. E nyugták, a rájuk ragasztott, rendszeren igen magas névértékű bélyegek miatt a tömeges feladók előtt filatelista szempontból is értéket képviselnek s a felvevő postalkalmazott ellenőrzésére is szolgálnak.

Az újságfeladó vállalatok részéről az esedékes díjak elszámolása negyedévenként oly módon történik, hogy a kiadóhivatalok kötelesek minden naptári negyedév első napján a következő negyedév alatt előreláthatóan továbbításra kerülő újság példányszámának megfelelő készpénzelőleget befizetni annál a postahivatalnál, hol az újságpéldányokat feladják. Negyedév végén minden kiadóhivatal egyeztetni a felvevőhivattal, hogy az elmúlt negyedév folyamán *tényleg* hány lappéldányt adott fel. Az esetleges hiányt készpénzzel pótolja, a netán fennmaradó többletet a következő negyedévre fizetendő díjelőlegbe tudják be. Itt tehát az nem fordulhat elő, hogy a hírlapok kiadóhivatalai hitelre adják újságpéldányaikat postára, sőt a posta egy negyedévre előre megkapja a várható újságforgalom után esedékes tarifaszzerű díjakat — ami igen ügyes és megszívlelendő berendezkedés.

Természetes, hogy a bérmentesítőgép útján bérmentett postai küldeményeknél külön szabályok nyerne a hollandi postánál is alkalmazást. (U. P. 1928. 3. száma.) *k. j.*

A közigazgatás és a kezelés között a szolgálat szempontjából annyira fontos kapcsolat biztosítása, a kezelési szolgálatnak az egyoldalúságtól s a betűhöz való ragaszkodás következtében könnyen előálló túlzott merevségtől való mentesítése érdekében utóbbi időben a német postaminisztérium és a kerületi főigazgatóságok tisztviselői tervszerűen s gyakran keresik fel a kezelési hivatalokat; ugyanabból a célból a postaminisztérium tisztviselőit időnként felcserélik a kerületi igazgatóságok bevált tisztviselőivel, azokat pedig a kezelési hivatalok vezetőivel; végül a kerületi postaigazgatóságok a hivatalvezetőket időnként közös megbeszélésekre hívják össze.

A kerületi postaigazgatóság és a postaminisztérium tervszerű együttműködésének megkönnyítését célozza ama rendelkezés is, hogy újabban a kerületi postaigazgatóságok elnökeit miniszteri rendelet kötelezte arra, hogy évenként mennél gyakrabban keressék a közvetlen és személyes érintkezést a postaminisztérium vezető férfiáival. Ezenkívül a kerületi főigazgatóságok elnökei működésükről és a vezetéseikre bízott kerület viszonyairól negyedévenként összefog-

láló jelentést kötelesek a postaminisztériumhoz beterjeszteni, melyben kezelési és üzemejlesztő javasolataikat is kötelesek bemutatni. (D. V. Z. 1928. 11. sz.) *(k. j.)*

Az új postai közigazgatási reform tudvalevően ez év április elsejétől került Németországban végrehajtásra. Ebből az alkalmából — mint azt már mi is tudjuk — a postaminisztérium hatáskörét folytatólagosan megtisztítják az összes nem elvi jelentőségű ügyektől. Ezek közül a fontosabb és az ügyek természeténél fogva, avagy más gyakorlati okokból, jövőben is központilag tárgyalandó ügyek intézését a postaminisztériumnak eddig is közvetlenül alárendelt központi szervre, a Telegraphentechnisches Reichsamtra bizzák, melynek hatáskörét új hivatásának megfelelően postai és pénztár szolgálatra vonatkozó ügyekkel is kibővítik és nevét is ennek megfelelően „Reichpostzentralamt”-ra változtatják; ennek önálló különítménye „Reichspostzentralamt, Abteilung München” elnevezéssel, de csupán Bajorországra kiterjedő hatáskörrel Münchenben fog működni. (D. V. Z. 1928. 11. sz.) *(k. j.)*

Nemzetközi hivatalnok-csere rendszeresítését javasolja az egyes idegen postaigazgatások között az egyik német szaklap. A rendszeres hivatalnok-cserétől a posta nemzetközi kapcsolatának élénkítését és állandósítását reméli a cikkíró. A csere-hivatalnok e terv szerint nem átmenetileg, tanulmányút céljából tartózkodnak a vendéglátó idegen igazgatás területén, hanem legalább egy évig, előre kidolgozott munkaprogramnak megfelelően. A vendég-hivatalnok előkészültségének megfelelő munkakörben rendszeres szolgálatot teljesítene s így alkalma volna gyakorlatilag is megismerkedni az őt érdeklő speciális szolgálati ágak ellátásának részleteivel is. A gondolat mindenesetre igen tetszetős s némely viszonylatban talán meg is valósítható, de a terv általánosságá tételének a gyakorlatban egyelőre igen sok elvi és gazdasági nehézségei lennének. (V. B. W. 1928. 13. sz.) *(k. j.)*

A gépirás jelentősége a modern közigazgatásban napról-napra emelkedik. Ezért igen fontosak azok az eredmények, amelyeket a német postaigazgatás a gépirás technikájának tökéletesítése és gyorsítása terén már eddig is elért. Olvasóink előtt is ismeretes, hogy a német posta az irodaszolgálatban 1924 óta lassan az u. n. vakos-gépirásra tért át, ahol a gépiró kezének nemcsak bizonyos újjaival keresséli a szövegnek megfelelő betűket, hanem reá sem pillantva az írógép klaviraturájára, az olvasott szöveget mind a 10 újjának tervszerű kihasználásával, úgyszólván hibátlanul s előttünk hihetetlennek tetsző gyorsasággal írja le az elébe tett idegennyelvű szó-

veget is. A német posta 1924 óta rendszeres tanfolyamokon összes meglévő gépíróit erre a vakos-gépírással képezte át úgy, hogy már a német posta irodáiban alkalmazott gépírók 75%-a vakírással dolgozik s ennek folytán az általuk elért munkaeredmény a múlttal szemben több mint 50%-kal javult. A német posta újabban már csak olyan vakírással dolgozó gépírókat alkalmaz, akik másodpercenként legalább 4 betű átlagos gyorsasággal és hiba nélkül képesek gépírni. (V. B. W. 1928. 14. sz. (k. j.)

Amerikában szerzett úti tapasztalatairól előkelő hallgatóság előtt számolt be Berlinben, 1928 március 12-én Feyerabend dr. államtitkár, aki legutóbb hosszabban tanulmányozta az Északamerikai Egyesült Államok távirda és távbeszélő berendezéseit.

Kiemelte mindenekelőtt, hogy Amerikában a távirda, de különösen a telefon a mindennapi élet nélkülözhetetlen kelléke s mindkettő teljesen magánvállalkozók kezében van. Az állam legfeljebb csak arra ügyel fel, hogy a magánvállalatok a közönséget túl magas egységárak követelésével ne zsarolják. Kezdetben minden nagyobb városban két versengő vállalat is tartott fenn távbeszélő központokat. Ma azonban Amerikában nagyjából a Bell-féle vállalat-hoz tartozó 24 részvénytársaság látja el a távbeszélőszolgálatot, mert Amerika 18.4 millió távbeszélő állomása közül 13.8 millió a Bell-társaság előfizetője, — mely társaságnál az előfizetők száma évről-évre átlag 800.000-rel emelkedik.

A Bell-féle vállalat New-Yorkban American Telephone and Telegraph Company elnevezéssel óriás méretű központi intézetet tart fenn, melynek központi igazgatósági épülete 148 m magas, 32 földfeletti és 5 földalatti emeletből áll. A földfeletti első 10 emeleten 6 önálló automatikus távbeszélő központ talál elhelyezést 120.000 előfizető befogadására. A többi emeletek nagyjából részben irodai célokat szolgál és a vállalat kb. 30.000 new-yorki alkalmazottjának jóléti berendezéseit tartalmazza.

Az alkalmazottak étkező és frissítő termeiben a Hudson folyó medre alatt, pompás, szellőztető berendezéssel s nagy fényűzéssel óránként 2000 vendéget tudnak kifogástalan minőségű ételkkel, italokkal olcsón kiszolgálni. Egy teljes emeletet az orvosi rendelő foglal le, ahol 12 orvos és az ápoló nővérek egész hadserege látja el a szolgálatot. A Bell-társaság minden egyes alkalmazottját évenként háromszor kötelező orvosi vizsgálatnak veti alá; a betegetek azonban csak a szükséges orvosi tanácsal látja el, de nem kezelheti. Ehhez hasonló méretű hatalmas épületben van a Bell-társaság clevelandi, sanfranciskói és st.-louis-i központi igazgatása is elhelyezve.

A Bell-társaság külön kísérleti állomásokot tart New-Yorkban üzemben, hol mérnökei és egyéb szakemberei tudományos kutatásokat végeznek az üzemben és a technikai berendezések terén elérhető gyakorlati egyszerűsítéseket, újításokat illetően. Itt van a vállalat hatalmas, nagy készülékgyára, a Western Electrica Co., mely a társaság részére szükséges összes hivatali berendezéseket, készülékeket, vezetékeket gyártja. Ugyancsak New-Yorkban a társaság üzemében dolgozik a Long Lines Departement, mely a távkábelek és távvezetékek mindenféle fajtát előállítja.

A Bell-féle társaság üzemének nagyságát jellemzi az az adat, hogy a társaság csikágói gyárában foglalkoztatott 26.000 munkás a többek között hetenként átlag 30.000 asztali távbeszélőkészüléket, 36.000 falikészüléket, 36.000 mikrophont az automata készülékekhez, 15.000 óraművet, 100.000 automatajelfogót stb. állít elő.

A távbeszélő népszerűségét a következő számadatokkal illusztrálta az előadó: New-Yorkban ezidőszent az előfizetők száma 1,500.000, Berlinben 450.000. 100 lakosra esik Berlinben 10.5, New-Yorkban 25 és San-Franciskóban 32 távbeszélőkészülék. Van New-Yorkban ház (pld. a Woolworth-épület, mely 264 m. magas és 58 emeletes), melyben egyedül 2800-nál több távbeszélő-állomás van üzemben, úgy hogy 5—6 ilyen nagyobb ház kiszolgálására külön távbeszélő központot kell berendezni. New-Yorkban több mint 200 önálló távbeszélőközpont van s ezekből nem egyszer egy és ugyanazon épületben több központ is működik. Sajátságos, hogy a Bell-társaság csak a forgalom hihetetlen növekedése miatt, az utolsó években határozta el a távbeszélőközpontok automatizálását.

Az Egyesült-Államokban egységes távbeszélő tarifáról persze alig lehet beszélni. Minden társaság, úgyszólván községenként változó díjszabással dolgozik. Van olyan kisebb város, ahol még általányozott előfizetési díjak vannak érvényben. New-Yorkban már 1898 óta beszélgetésenként szedik a díjakat. Az előfizetők bizonyos számú beszélgetésre fizetnek elő. A legkisebb beszélgetési szám, melyre elő lehet fizetni évi 800 beszélgetés. Ezért New-Yorkban évi 185, Berlinben ugyanennyi beszélgetésért 176 biredalmi márkát kell fizetni. Vonalfenntartási díjakat New-Yorkban már 5 km-nél rövidebb vonalnál is szednek. A távolsági beszélgetések Amerikában drágábbak, mint a németeknél.

Amerikában sokkal jobban kihasználják a távirdát, mint Európában. E tekintetben különösen két magántávírdatársulat jön számításba: a Western Union Telegraph Co., amely vonalain az amerikai

távíratforgalom 85%-át lebonyolítja és a Postal Telegraph Cable Co. Hogy mily nagy a különbség a távíratforgalom terén az Egyesült-Államok és Németország között, ezt az előadó ama egyetlen adata, is kellően megvilágíthatja, hogy míg a Western Union Telegraph Co.-nál 1926. évben 215 millió darab távíratot adtak fel, addig a Németországban ugyancsak 1926-ban feladott távíratok darabszáma csak 36.3 millió volt.

Az előadó szerint amerikai tapasztalatai után is helyesebbnek tartja a távirda-távbeszélőnek állami üzemben való ellátását, mert az egyesek és az állam nagy horderejű érdekeit állami kezelésben teljesebb mértékben ki lehet szolgálni. A magánüzem mozgékonyaságát pedig az állami üzem alapossága és fokozott biztonsága feltétlenül ellensúlyozzák. (D. V. Z. 1928. 14. sz. (k. j.)

A washingtoni nemzetközi rádiótávíró értekezlet megnyitó ülése. A washingtoni nemzetközi rádiótávíró értekezletet Coolidge az Északamerikai Egyesült-Államok elnöke az ottani kereskedelmi kamara nagytermében a következő beszéddel nyitotta meg:

Az Egyesült-Államok népe nevében van szerencsém az értekezlet delegátusainak a legszívesebb Isten hozottat mondani. Ritkán fog ennél az értekezletnél nagyobb érdekeltséget képviselő értekezlet összeülni. Az egész világ számos nemzete képviselőinek megjelenése elég erős bizonyítéka annak a fontosságnak, mely az Önök tárgyalásaihoz fűződik. Az a tény, hogy 15 év óta ilyen értekezlet nem tartatott, kívánatossá teszi, hogy számot adjunk magunknak a letárgyalandó nagy anyagról, annál is inkább, mert ez alatt az idő alatt a rádióval való adás és vétel nagy tökéletesedéssel ment keresztül s ennek a közlekedési módnak az alkalmazása is óriási fejlődést mutatott fel.

Alig 30 éve annak, hogy a közleményeknek rádióvillamosság útján való továbbítási módja megszületett. Közel 25 éven át az nagyrészt csak a kormány által való igénybevételre volt korlátozva, kiváltképpen a hajózásban. Az utolsó négy-öt év folyamán következtetett csak be, hogy a rádióvevőkészülékeknek otthonainkban való általános elterjedtsége, valamint nagyszámú magán-rádióhírszóró adóállomásnak a keletkezése révén népszerű nagyarányú fejlődési folyamatba kerülünk. Ennek a modern találmánynak a legesodátosabb és leghasznosabb az a tulajdonsága, hogy egy szempillantás alatt a légkörnek, mint természetes továbbítási eszköznek a felhasználásával a Földnek nagykitérjedésű területeit el tudja látni hírszolgálatával. A honvédelemben, a hajózásban, a kereskedelemben, a színház, a zene, az oktatás terén ez a találmány a népek életében fontos szerepet játszik.

Olyan eszköz, mely az emberiség javára ily nagyjelentőségű és hatású tulajdonságokkal van felruházva, kétségkívül úgy nemzeti, mint nemzetközi szabályozást és felügyeletet is igényel, hogy ily módon annak alkalmazásánál és a belőle keletkezett szolgáltatknál a legteljesebb rend és a lehető legnagyobb egyöntetűség biztosíttassék. Ez az értekezlet azért hívatott össze, hogy megvizsgálja, melyek azok a módok és szabályok, melyek ennek az eredménynek a biztosítására a legalkalmasabbak. Ajánlom Önöknek, hogy tanácskozásaikat a legnagyobb őszinteség, a nagylelkű békülékenység és a határtalan együttműködés szelleme vezesse. A rádióelektromosság az a tér, melyen egyetlen nemzet is könnyen bizonytalanná és hasznavehetetlenné tehet egy környező másik nagy területet, egyaránt kárára úgy ennek a nemzetnek, mint a többi érdekeltnek. Az egyöntetűség hatásos módot biztosít a rádióvillamosság problémáinak gazdaságos alapon való szabályozására. A különféle népek által elfogadott egyöntetű cselekvés mindig fontos haladást jelent.

Sok téren a mi országunk azt a jogot vindikálja magának, hogy saját független fejlődésének ura lehessen. A többi országoknak ezt a jogát viszont önként elismeri. A rádióvillamosság terén azonban egy ország belföldi és külföldi viszonylataiban a teljes fejlődés mégis csak a kölcsönös engedékenység és együttműködés szellemétől függ. Az Önök főfeladata oly szabályokat alkotni, melyek egyaránt előnyösek úgy eme nagy iparág érdekeltségére, mint e közlekedési mód igénybevevőire.

Az értekezlet elismerte, hogy a rádióvillamosság a világon kimagasló szerepet tölt be. Mint minden olyan találmány, mely az ember hatalmát nagyobbítja, a rádióvillamosság is ép úgy felhasználható a józnak, mint a rossznak az érdekében. Egyaránt szolgálhat a népek és nemzetek közti barátság és egyetértés előmozdítására, mint a rossz szándék és az egyenetlenség magvának elhintésére. A világ számára a rádióvillamosság által nyújtott erőgyarapodás csak abban a mértékben fog előnyt is jelenteni, amennyiben az egyúttal a morális erőknek is azonos méretű fejlődését vonja maga után. Az Önök egyik főcélja az legyen, hogy ezt a nagy iparágat a hasznos és jótékony irányú közszolgáltatás szintjére emeljék.

Mindazok, akik között idegen országbeliek, remélem nagyra fogják értékelni azt a szívélyes barátságot, mellyel az Egyesült-Államok mindnyájukat fogadja. Remélem lesz alkalmuk, hogy népünk életével a legközvetlenebb érintkezésbe kerüljenek, ami által kereskedelmi és politikai in-

tézményeinket előnyösen megismerhetik és ez értekezlet tanácskozásai az emberiség javát szolgáló erős tényezővé fejleszthetik.

Coolidge köztársasági elnök után még Hofker németalföldi delegátus, mint kor-elnök, majd Hoover, az Egyesült-Államok kereskedelmi minisztere és Purves ezredes Anglia delegátusa mondtak a megnyitó ülésen igen érdekes és gazdag tartalmú beszédeket, melyek közül különösen Hoover amerikai miniszter beszéde emelkedett ki.

Dr. Havas Ferenc.

Lindbergh postája. A híres óceánrepülő titkára nemrég közölte, hogy mennyi postai küldemény érkezett Lindbergh címére a nagy repülőútja után: 3½ millió levél és 100.000 távirat. A levelekben a többek között 5000 költemény és 14.000 ajándéktárgy volt. (Postzeitschrift.)

Belgrád 460 méteren. A belgrádi posta-és táviróminisztérium második szórakoztató-rádióállomása a próbauzemet megkezdte. Az állomás 25 watt antennae energiával 460 méter hullámon minden vasárnap 13 órától ad. (F.)

Dereng a sötét Afrika felett. Az óriási kiterjedésű Belga-Kongó rádióhálózata az utóbbi időben már annyira javult, hogy a kormány a táviratok helyes kézbesítéséért a felelősséget vállalja. Mindazonáltal az előírt maximum 48 órás kézbesítési időt még nem tudja biztosítani, de f. évi április hó 1-től mindazon táviratok díját, amelyeknek kézbesítése több mint 5 napot vett igénybe, visszatérítik. (Vn. P. T.)

Magánrádióállomás Bécsben. Egy idő óta a bécsi Technischen Hochschule kísérleti adója, amikor a bécsi szórakoztató rádió már nem ad, egészen jó műsoros előadást nyújt 620 m (536 kc/s), illetőleg 37 m (8108 kc/s) hullámon. Hívójele EHTH és teljesítménye 1.2—1.5 kilowatt. Az állomás többnyire hétfőn és csütörtökön 22 óra 30 perctől kezd dolgozni. A jövőben főleg a rövidhullámot fogja használni. A bemonadások eddig csak német nyelven történtek, de ezentúl angol és francia nyelven ismételní fogják. Adását Bécsben és környékén detektorral is jól lehet venni. Jó vételeredményről szóló értesítéseket kapott az állomás nemcsak Ausztria területéről, ahol ezt a kiegészítő rádióelőadást örömmel üdvözölték, hanem a szomszédos országokból is, főleg Németországból, Oroszországból, továbbá Észak- és Délamerikából, valamint Indiából. (D. V. Z.)

Európa rövidhullámú adóállomásai. A szórakoztató rádiók nemzetközi egyesületének tudomása szerint Európában jelenleg a következő rövidhullámú adóállomások vannak üzemben:

Rezgésszám kilocyclusban	Hullámhossz	Ország	Az állomás helye
4918	61	Francia	Radio-L. L., Paris
6000	50	Svéd	Karlsborg
6696	44,4	Ausztria	Wien (240 W.)
7500	40	Francia	Radio-Lyon (16,30—17,30 vasárnap kivételével.)
8108	37	Francia	Radio-Vitus, Paris
9523	31,5	Finnorsz.	Helsingfors (300 W.)
12500	24	Nagy-Brit.	B B C (25 kw.)
13392	22,2	Ausztria	Wien (240 W.)
16666	18	Németalf.	Kootwyk (40 kw.)
19354	15,5	Francia	Naniy (Nancy?)

Németországban egy 5 kilowattos rövidhullámú adóállomást fognak építeni, de hullámhosszára vonatkozólag még nem állapodtak meg. A csehszlovák táviró igazgatás egy rövidhullámú kísérleti szórakoztató rádióállomás felállítását tervezi.

Svédországban egy 1 kilowattos rövidhullámú adót építenek, amely állomás a 30—50 méter közötti hullámok egyikén fog dolgozni. (D. V. Z.)

(Az egyesületnek ügylátszik nincs tudomása a magyar posta HB hívójelű rövidhullámú adóállomásáról, amellyel a kísérleti adásokat 44 méteren már meg is kezdték.)

Téesz Frigyes.

Miniatűr telefonkönyvek Newyorkban. Fantasztikus gondolat valóra váltásával próbálkozik a Newyork Telephone Company zsebtelefonkönyvet akar nyomtatni, nem kuriózumképen, hanem üzleti okokból. Ez a társaság komolyan viaskodik azzal a problémával, amit a mai newyorki telefonkönyv óriási példányszámaival, rettenetes papírtömegével és szállítási költségeivel jelent. Európában el sem tudják képzelni, hogy ez is súlyos probléma lehet. És ha elképzelnék, mosolyogva térnének napirendre az ötlet felett, amit illetékes körök ott nemcsak fontolgattak, hanem már a kísérleti megvalósítás stádiumába juttattak.

A napokban ugyanis elkészült az első newyorki zsebtelefonkönyv, amely egy kötetben egyesíti mind a három súlyos newyorki telefonkönyvet és mégis mellényzsebben hordható. Hogy ez milyen fantasztikusan hangzik, azt csak akkor érezzük át igazán, ha megnézzük és sulyra emelgetni kezdjük a newyorki telefonkönyveket. Manhattant és Bronx kerület telefonkönyve 1536 meglehetősen apróbetűs oldalból áll, a brooklyni és staten islandi kerületek telefonkönyve 1116, a környék telefonkönyve 1152 oldal, összesen 3804 oldal. Hogy lehet ezt egy könyvbe összesűrűsíteni? Hogy lehet az összesűrűsítést úgy megoldani, hogy

a könyv nemcsak kuriózum, hanem üzletileg használható valami legyen?

Annak az eljárásnak, amellyel a könyvnyomtatásnak ezt a csodáját produkálták: aquatone a neve. Fotográfiai kicsinyítés és zselatin alkotja a két főoperációt. Régóta kísérleteztek, de komoly eredményt csak a legutóbbi hat hónap alatt értek el. A telefonkönyv, amely az eljárás első komoly produktuma, nem egészen egy centiméter vastag, Szabad szemmel nem olvasható. A könyvvel 10 centiméter hosszú nagyítócső jár: Bradley Allen Fiske ellentengernagy találmánya. Fiske tengerészeti teleszkópját az egész világon használják. Az új nagyító körülbelül ugyanezen a principiumon épül

fel. Ezzel a nagyítóval gyönyörűen lehet olvasni az új telefonkönyvet. A betűk és a számok nagyobbak benne, mint a rendes telefonkönyvben, amelyet szabad szemmel kell olvasni. Ha tehát a zsebtelefonkönyv megvalósul, a telefontársaságnak minden telefonkönyvhöz vagy minden telefonhoz mellékelni kell egy nagyítót.

A megtakarítás olyan óriási lenne, hogy esetleg a telefondíjszabás leszállítását is lehetővé tenné. A miniatűr telefonkönyv állítólag tartósabb is lenne, mint a nagy, mert éppen a kisebb költség és terjedelem miatt olyan papíron készülhetne, amely sokáig dacol az idővel.

H I R E K.

Nyugalombavonuló vezérigazgatónk és vezérigazgatóhelyettesünk búcsúztatása. A nyugalomba vonuló *Demény Károly* államtitkár, vezérigazgató és *Kolossváry Endre* h. államtitkár vezérigazgató-helyettes, április 30-án délelőtt búcsúztak el a vezérigazgatóság személyzetétől, a postavezérigazgatóság elsőemeleti tanácskozástermében, ahol a posta vezető tisztviselői teljes számban megjelentek és meghatározó jelenetek között vettek búcsút volt vezetőiktől. Megjelent az ünnepségen *Herrmann Miksa* kereskedelmi miniszter is és ő mondta elérzékenydedve, könnyező szemekkel, az első búcsúztató beszédet, szép szavakkal vázolván *Demény és Kolossváry* munkásságának jelentőségét.

Demény Károly államtitkár közel fél évszázadon át állott a posta szolgálatában, *Kolossváry Endre* pedig negyvenegy évig vitt vezető és irányító szerepet a posta technikai és műszaki feladatainak megvalósítása terén. A miniszter hangoztatta, hogy az ilyen hosszú és fáradhatatlan munkásság, mint a most búcsúzó főhivatalnokoké, meg is követeli a maga pihenőjét. Az a természet rendje — mondotta —, hogy a derekasan végzett munka után pihenni vágyók útát engedjenek az újabb generációnak. Két olyan munkatársamtól búcsúzom, akiket másfél éves miniszterségem alatt megtanultam szeretni, tisztelni és becsülni. Tiszteletem annál nagyobb irántuk, mert tudom, hogy fáradhatatlan buzgalommal végzett munkájukhoz szívük vére is hozzátapadt, aminthogy ezen a helyen nem is lehetett másképen dolgozni, különösen most, amikor ronjaiból kellett újjáépíteni a magyar postát. Beszédje végén a posta személyzetéről is megemlékezett, amely becsületére válik a magyar posta hírnevének.

Kolossváry Endréhez fordulva, azt mondotta: — Te voltál az, aki teljesezésbe

vitted a posta technikai terveit és a Te eredményes munkádnak tulajdonítható a táviró és távbeszélő magasszínvonalú fejlesztése. És itt kiemelte az automatikus *Krisztina* központot, mint a technikai munkásság egyik nagyjelentőségű eredményét. Mint minden technikai újításnál, — folytatta — úgy az automatikus kapcsolásnál is át kellett esnünk a gyermekbetegségeken, de át estünk rajta és ma már kitűnően működik. Most a közönségen van a sor, aki mindig türelmetlen a telefonnal szemben, hogy ő is átessék az új telefonkapcsolás használatának gyermekbetegségén.

— *Elfog az érzékenység* — fejezte be beszédét, szeméit zsebkendőjébe törölgetve — mikor búcsúzom tőletek. Higyjétek el, nagyon fáj, hogy ezentúl már nem láthatlak benneteket hivatali minőségemben, dolgozószobában. De azért hiszem, hogy továbbra is jóbarátok maradunk.

Dr. báró Szalay Gábor a posta új vezérigazgatója a következő búcsúztató beszédet mondotta:

Elfogódott szívvel állunk itt mi, — akik nemcsak a vezérigazgatóságnak, hanem a postának egész személyzetét képviseljük — búcsúzni gyűlvén össze vezéreinktől. Nehezen jön ki ajkunkon e szó: búcsú, — mert, bár tudtuk, nehéz hozzászokni a gondolat-hoz, hogy azok, akik higgadt ésszel, meleg szívvel, biztos kézzel irányítóink voltak hosszú, kiemelkedő, nehéz években — távoznak élünkrol.

De nemcsak a vezéri állásban, sokkal hosszabb időn, több mint egy emberöltőn, közel félszázadon át munkálkodtak szüntelen a közért — már akkor is legnagyobb-részt vezető állásban, távozó vezéreink. S mily eredményes, mily áldásthöz volt tevékenységük!

Miniszter Úr Öxellenciája szép sza-

vakkal, nagy elismeréssel emlékezett meg pályátookról s annak kimagasló momentumairól. Így én ezúttal csak annyit emelek ki, hogy kilenc éven át együtt végezték a magyar posta feltámasztását s mint két Atlas, vállatokra véve a postát, a sajnos, oly kicsivé zsugorodott országban lángoló hazafias érzéstől és a nyomorban sínylődő személyzet iránt való meleg részvételtől és szeretettől vezéreltetve kezdték meg a purifikálás és újraképzés nehéz munkáját.

Erre a lefolyt kilenc évre Méltóságok hatalmas egyénisége nyomta reá bélyegét. Mi mindekor büszkék leszünk arra és hála-lásak a sorsnak azért, hogy Méltóságok alatt szolgálva, irányításotok mellett részt vehettünk munkátokban, megszeretni tanulhattuk azt a soha nem szűnő, nemes és önzetlen munkásságot, amelyet hosszú köz-pályátok alatt mindenkor kifejtettetek s amely nekünk mindenkor példaképül szolgál.

De mi nemcsak eme, a közért való működéseket ismerjük és csodáljuk; nemcsak ezért vagyunk büszkék távozó vezéreinkre: — hanem büszkék arra a szavakkal kellően nem is jellemezhető működésekre, amelyet két, kollégái iránt melegen érző szív mindenkor kifejtett szociális téren, amely szív vezérelt benneteket minden elhatározásokban és tetteitekben, az irántatok való bizalmunkat, hálánkat, ragaszkodásunkat és szeretetünket nagyra növelte és elszakíthatatlan kötelékké erősítette.

Ezek azok az érzések, amelyek különösen nehezzé teszik nekünk az elválást vezéreinktől — ezek azok az érzések, amelyeket a magyar posta személyzete irántatok mindig táplálni fog s amelyek nem múlt ellenértékei érettünk való atyai gondoskodástoknak.

Egyben, hogy érzéseinknek igen szerény látható jelét is adjuk, engedjétek meg, hogy mindnyájunk nevében e plaketteket ajánljuk fel nektek, amelyen működésetek korszakos mozzanatait igyekeztünk symbolisálni és amely emlékeztessen mindenkor arra a változhatlan tiszteletre és ragaszkodásra, amellyel irántatok viseltetünk.

Tisztelettel kérlek benneteket fogadjátok e csekélységet szívesen s egyben ama hő kívánságunknak adok kifejezést, hogy a mindig jól elvégzett munka tudatában élvezzétek családotok körében azt a nyugalmat, amelyet a kormány és ország elismerése s a magyar posta személyzetének örök hála-ja fog nektek bearanyozni.

Demény Károly válaszában arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy a postaszemélyzet kívánságait és vágyait a lehetőséghez képest valósítsa meg a jövőben. Közben búcsúzó kollégájához, *Kolossváryhoz* fordult és így szólt:

— Látod, most nyolc és félesztendei együttes munkálkodás után elválunk. Meg

kell mondanom neked, hogy te több voltál nekem, mint helyettesem: barátom és tárogatóm voltál.

Aztán az új vezérigazgatóhoz *Dr. Szalay Gáborhoz* fordult:

— Téged pedig arra kérlek, hogy szorgalmasan munkálkodj. Az legyen mindenkor a cérod, hogy Európában mindent úgy emlegessék a példás magyar postát, mint minden nívós posta mintaképet.

Kolossváry Endre mondott végül rövid pár búcsúszót. Megemlítette, hogy nekik az volt a céljuk, hogy a magyar postát európai nívóra emeljék és azzal végezte szavait, hogy szeretné, ha munkájuk eredménye és emléküik továbbra is élne e falak között.

A megható ünnepség végén a távozó vezérigazgató és helyettese egyenkint kezét fogtak a jelenlevő tisztviselőkkel, akik közül nem egy sírva ölelte át volt főnökeit.

A m. kir. kereskedelemügyi Miniszter úr a távozó vezérigazgatóhoz és helyetteséhez a következő leiratokat intézte:

„Méltóságos

Demény Károly úrnak

államtitkár, a posta vezérigazgatója

Budapest.

A múlt évi november hó 22-én kelt folyamodványára értesítem Méltóságodat, hogy az 1912. évi LXV. t.-c. 31. §-ának b. és c. pontjai alapján a folyó évi április hó végével saját kérelmére nyugalomba helyezem.

Méltóságodnak a m. kir. posta és távirat szolgálatában — ennek legnehezebb korszakában — kifejtett működése kitorolhetetlen nyomokat hagyott az intézmény történetében.

Indíttatva érzem magamat ennél fogva arra, hogy most, midőn Méltóságod 45 évet meghaladó idő után a tényleges szolgálat kötelékéből kiválék, fíradhatatlan buzgalommal és önzetlen odaadással teljesített értékes működéséért, főleg pedig a postai szolgálatnak megreformálása, korszerű fejlesztése, a háború és a forradalmak utáni újjáépítése körül nagy szaktudással és hazafiassággal kifejtett mindenkori kiváló munkásságáért, sikerekben gazdag tevékenységéért, valamint szociális és kulturális téren is végzett alkotásaiért, amelyekkel a magyar postát a külföld előtt is ismertté tette, — teljes elismerésemet és hálás köszönetemet fejezzem ki.

Budapest, 1928. évi április hó 24-én.

Herrmann s. k.”

„Méltóságos

Kolossváry Endre úrnak

h. államtitkár, a posta vezérigazgatójának helyettese

Budapest.

Folyó évi március hó 24-én kelt folyamodványára értesítem Méltóságodat, hogy az 1912. évi LXV. t.-c. 31. §-ának b. és c.

pontjai alapján folyó évi április hó végével saját kérelmére nyugalomba helyezem.

Méltóságod a m. kir. posta és távirada szolgálatában 46 éven át fáradhatatlan odaadással működött. Alapos felkészültsége és lelkes ügyszeretete, amely Méltóságodat egész hivatali pályáján jellemezte, különösen pedig a posta műszaki szolgálatának megszervezése, legfőbb irányítása, a műszaki berendezések fejlesztése s korszerű kiépítése, főleg a nagyjelentőségű távbeszélőkábel létesítése s a budapesti távbeszélő automatizálása körül kifejtett fáradhatatlan buzgalma és céltudatos működése munkásságát gazdaggá, szolgálatait értékesekké tette.

Indíttatva érzem magamat ennél fogva, hogy Méltóságodnak a tényleges szolgálat kötelékéből való kiválása alkalmából évtizedeken át teljesített kitünő munkásságáért és érdemes szolgálataiért teljes elismerésemet és meleg köszönetemet fejezem ki.

Budapest, 1928. évi április hó 24-én.

Herrmann s. k."

Dr. báró Szalay Gábor a m. kir. posta új vezérigazgatója előtt május hó 1-én délelőtt 1/2 10 órakor tisztelgett a postavezérigazgatóság vezérkara, akiknek nevében Kol Ferenc h. államtitkár a következő üdvözlő beszédet mondotta:

A m. kir. posta egész személyzete, az egész magyar postás család nevében és képviselőitében jelentünk meg itt ma előtted, hogy amidőn a magyar posta vezérigazgatói székét elfoglalod, Neked őszinte szívből szerencsét kívánjuk és Téged igaz szeretettel üdvözöljük.

Nem kell személy szerint bemutatkoznunk, hiszen nagy örömünkre abban a szerencsében részesültünk, hogy olyan férfiú kezébe került a magyar posta vezéri jogára, ki a szó szoros értelmében véve köztünk nőtt fel és közel három évtizeden át velünk együtt dolgozva, mindnyájunkat személyesen ismer. Te ismered mindannyiunk képességeit és gyengéit is.

Te közvetlenül láttad a magyar postát virágjában, majd láttad romjaiban és tévéken részt vettél abban a megfeszített munkában, melyet a rombadólt magyar posta feltámasztása körül végeztünk és láttad, hogy ebben a vállvetett munkában mily lankadatlan kitartással haladtunk — bár néha csak vánszorogva is — de mindig csak előre ugyanazon kitűzött cél felé. Tudod azt, hogy bár rongyosan és gyakran éhezve is, de mindig törhetetlen akarattal iparkodtunk megállani helyünket a hazánk talpraállításában folyó gigászi küzdelemben azon a helyen, ahova minket a sorsunk e küzdelemben a harc vonalába állított. Tudod, hogy ma is ezt tesszük ebben a küzdelemben, mert rendületlenül hisszük,

hogy ezt az erős akaratot siker fogja koronázni, rendületlenül hiszünk a feltámasztásban.

Ismered azonban a mi fájdalmainkat, ismered a kívánságainkat és ismered ezek orvoslása érdekében folytatott küzdelmünk minden fázisát, de tudod azt is, hogy ebben az egyéni küzdelemben — bár néha a momentán sikertelenség helyenkint keserű kifakadásokat is váltott ki — mindig gondosan ügyeltünk arra, hogy oly eszközöket ne használjunk, melyek kenyéradónknak, a magyar postának és mindenek felett szeretett hazánknak érdekeit sértik, mert tudatában voltunk annak, hogy ezen egyéni küzdelemben nem szabad bennünket egy pillanatra se megállítani a magyar posta s egyben szeretett hazánk feltámasztásáért folyó harcunkban.

Mivel pedig Te mindezeket tudod és viszont mivel mi ismerjük a Te megértő gondolkodásmódodat, szentül meg vagyunk győződve arról, hogy Te a mi érdekeinket épp oly atyai jóindulattal fogod szíveden viselni, mint a milyen jóindulatban részesültek azok eddig és minden eszközt és alkalmat fel fogsz használni arra, hogy jogos és méltányos kívánságaink teljesüljenek.

Ezért mi most nem kérünk Tőled egyebet, mint azt, mutasd nekünk a cél felé vezető utat és diktáld az előhaladás tempóját. Mi teljes erőnket latba vetve, lankadatlan munkakedvvel fogunk követni abban a szent hitben, hogy rövid idő alatt elfogod érni azt, hogy a magyar posta ugyanazon területen fog virágozni, amelyen Istent boldogult nagynevű nagybátyád alatt világhírnek örvendett.

Ennek mielőbbi elérésére kívánunk Neked erőt, egészséget és kitartást és őszinte szívvel kiáltjuk, hogy a mi szeretett vezérünk éljen sokáig!

Dr. báró Szalay Gábor a magyar posta új vezérigazgatója a következőket mondotta:

Mindenekelőtt hálás köszönetemet kell kifejeznem Kol Öméltóságának üdvözlő szavaiért, amelyek, éreztem, szívből jöttek s szívemben meleg visszhangra találtak.

Midőn Miniszter Úr Ó Exellenciája bizalmából s a Kormányzó Úr Ó Főméltósága kegyéből állásomat elfoglalom — bármenynyire szép és megasztelő a feladat, amely reám vár — mélyen átérzem, hogy azzal nagy terhet és felelősséget veszek magamra:

Egyrészt azért, mert nagy és fontos kérdéseket kell megoldanunk, részint folyamatban levő befejezésre váró munkákat, részint olyanokat, amelyek a jövő fejlődés szempontjából nyomolnak előtérbe.

Másrészt azért is, mert gyönyörű örökséget veszek át: az Európszerte jó hírű magyar postát, amelynek hírét nagy elődök alapozták meg a múltban s amelyet ismét

feltámasztott a két kiváló vezér, akik tegnap, fájdalunkra, eltávoztak élünkről. Ily örökséget átvéve, — úgy érzem — hazafias és becsületbeli kötelességem egyszersmind, nemcsak csorbíthatatlanul fenntartani azt, hanem e tőkét továbbfejlesztenem is kell.

Részletes programot adnom most e helyen talán nem látszik szükségesnek, csak egyes dolgokat kívánnék megemlíteni, amelyek sarkpontjai lesznek működésemmek.

Elsősorban is nagy szeretettel kívánok a személyzeti kérdésekkel foglalkozni s az igazságosság, egyben a méltanyosság által fogom magamat ezekben vezetetni; sok seb vár — jól tudom — e téren gyógyításra; a sikertelenség e tekintetben legtöbbször nem rajtunk múlik, hanem az ország szerencsétlen helyzetéből folyik; de ha a körülmények arra csak valamiképp is módot nyújtanak — szíves-örömmel vállalkozom arra, hogy a gyógyítást elősegítsem.

Viszont kérem kedves munkatársaimat, valamint a posta egész személyzetét, hogy továbbra is ernyedetlen, kitartó munkával, kötelessége pontos teljesítésével segítse elő törekvéseimet.

Nagyon óhajtanódnak tartom, hogy az egyes karok közötti egyetértést, amely szerencsés kézzel megalapoztatott, továbbra is fennmaradjon, sőt kimélyíttessék; ne tekintsenek egymásra idegenül vagy féltékenyen, hanem, mint valamely óramű egyes kerekai egymást, egymás munkáját segítik elő, egészítsék ki a közös cél érdekében.

Ugyancsak barátságossá és testvériessé kívánám alakítani a viszonyt a többi közlekedési intézménnyel, különösen a vasúttal, amelyekkel hiszen egy cél felé törekvünk, a közgazdaság lüktető életének minél jobb, minél eredményesebb kiszolgálására.

A nagy kezelési reformok, amelyek a helyzet adta szükségességből folytak, véget érven, — időt kell hagynunk arra, hogy azok a személyzet vérévé váljanak. Nem akarom ezzel azonban azt mondani, hogy megszűnnénk kezünket az élet ütőerén tartani s a felmerülő kívánalmak, ha valamiképp is megvalósíthatók, süket fülekre találnának. Ellenkezően: az üzleti szellemnek, amennyire az nálunk, mint üzemi jellegű állami szervnél megengedhető, érvényesülni kell.

Figyelmünket teljes mértékben a most folyó és a jövőben még szükséges beruházások helyes keresztülvitelére s az ahhoz szükséges összegek előteremtésére kell fordítanunk. A távkábel és az országos telefonhálózat további kiépítése, a budapesti telefon automatizálásának mielőbbi befejezése, a legszükségesebb építkezések, a rádió és broadcasting fejlesztése, a mozgópostakocsik, autobuszok és egyéb szükséges járművek beszerzése a legközelebbi évek fontos feladatai. Ezért különösen fontos és nagyon

hangsúlyozni kívánom a scrupulositásig menő pontosságot, amellyel a költségvetés kereteit betartani minden vezető egyének kötelessége legyen, hogy a kívánt eredményeket elérhessük.

Csak pár szóval érintettem itt a közeljövő néhány legfontosabb feladatát, amelyek megoldására kérem szíves közreműködésüket. Nem mint idegen jövök — hiszen végigtekintve e termen, csupa kedves kollegát és sok jó barátot látok itt, akikkel együtt dolgozva, öröm és könnyű dolog lesz e feladatokat valóra váltani.

S ha oly erős akarattal és annyi jó szándékkal indulunk mindnyájan további munkánkra, — mint a mennyi bennem él, úgy reményem van arra, hogy sikerrel és eredményesen fogunk munkálkodhatni az ország, a postaintézet s vele mindnyájunk javára.

E reménnyel és Istenbe vetett bizalommal veszem át a vezérigazgatóság s vele a m. kir. posta vezetését!

Budapest székesfőváros területén felszerelt levélgyűjtő szekrényeket az illető városrész forgalmi viszonyainak megfelelően hétköznapokon naponként 1—8 ízben üritik ki. Vannak olyan levélszekrények is, melyekből a leveleket éjszaka is kiszedik; a pályaudvarok környékén levő szekrények kiürítése pedig éjjel-nappal szinte folyatóságos. Köznapokra eső ünnepnapokon és vasárnapokon a levélgyűjtés rendje külön van szabályozva.

Minthogy azonban a levélszekrényeken levő felírások ezidőszert csak arról tájékoztatják a közönséget, hogy a levélgyűjtést melyik hivatal végzi és hogy a levélszekrényeknek a legközelebbi kiürítése mikor történik, senki sem tudja, hogy annak a levélszekrénynek a tartalmát, melyben küldeményét elhelyezi, a különböző napokon, illetőleg egy nap leforgása alatt hány-szor és mely időben viszik el? Kívánatos volna, tehát, hogy a levélgyűjtőjáratok egész napi közlekedési rendje szembetűnő módon a szekrényeken is fel legyen tüntetve, hogy ilyen módon a közönség sürgősebb természetű levelezését olyan levélszekrényekbe helyezhesse el, melynek tartalmát gyakrabban üritik ki.

Úgy értesülünk, hogy vezetőségünk komolyan foglalkozik ennek a problémának a gyakorlati megoldásával s a főváros különböző pontjain kísérletképpen 10 olyan levélszekrényt szereltet fel, melyeken vastag üveglap alatt elhelyezett kartonlapon a levélgyűjtés egész napi rendje fel lesz tüntetve.

Ha a kísérletek kedvező eredménnyel járnak — vezetőségünk dönt majd arról, hogy összes levélszekrényeink megfelelő felírással tartalmazó útmutatással láttassanak el.

Lapunk 4-ik számának „Külföldi szemle” rovatában megemlékeztünk arról, hogy a német elemi iskolákban már hosszabb idő óta rendszeresen foglalkoznak a tanuló ifjúság postai irányú ismereteinek fejlesztésével. Most értesülünk, hogy a Posta Közlöny-nek 1927. évi július hó 20-án megjelent 13—14. számában „Posta az iskolában” címmel olyan közlemény jelent meg, amelyből kitűnik, hogy Peternelly Árpád postamester kartársunk, kiadó korában, már 41 esztendővel ezelőtt belátta ennek a kérdésnek végtelen nagy fontosságát s minden rendelkezésre álló eszközzel igyekezett a tanuló ifjúság postai ismereteit bővíteni.

A vallás és közoktatásügyi minisztérium az ú. n. közéleti fogalmazványokat már nemcsak az elemi, hanem a középfoku iskolák tantervébe is felvettette s ennek az anyagnak a tárgyalása közben a tanítók és tanárok kimerítően foglalkoznak a levéllel és a többi postai küldeményekkel is. Oktatás közben nyomatékkal emelik ki a pontos címzés nagy fontosságát, sőt a kellő gyakorlat biztosítása érdekében az iskolai feladatként készülő levelet, utalványt és szállítólevelet meg is címeztetik s a címzést épen úgy javítják, mint bármelyik más iskolai gyakorlatot. Kezdetnek mindenesetre ez is elég. Kívánatos volna azonban, ha az iskolákat a magyar postánál használatos különféle szerelvénnyel és készülékekkel is ellátnák, hogy ilyen módon a jövő emberei teljes felkészültséggel indulhassanak el az élet útjain. A nagyobb gyermekekkel meg kellene ismertetni a táviró és távbeszélő központok berendezéseit is. Az ilyen kirándulásokból nemcsak a tanulóknak volna haszna, de haszna volna a magyar postának is, mert a személyes tapasztalatok alapján szerzett szinte elmosódhatatlan benyomások, az idegörlő, rendkívül fárasztó postás munkának a megbecsülését is eredményeznék.

Magyarország és Csehszlovákország közt a f. é. május hó 1-én megnyitott az általános távbeszélő forgalom, vagyis abban az összes magyar és az összes csehszlovák

távbeszélőközpontok résztvesznek. Egyidejűleg új díjszabás is lép életbe. A határszéli viszonylatokban a díjak a régi díjszabás szerinti díjakkal azonosak, a többi viszonylatokban a változás nem nagy mérvű.

Szerkesztői üzenetek

Herges Ottmár felügyelő Debrecen. A „Műszaki Közlemények”-et a Magyar Posta nélkül nem lehet megrendelni. Együttesen mindössze évi 12 pengő az előfizetési díj. Olyan csekély összeg tehát, mely még az önköltségi árat sem fedezi.

Pincési László kiadó Hosszúpályi. Áprilisi szerkesztői bizottsági ülésünkre olyan tömeg kézirat érkezett, hogy cikkének letárgyalására sor nem kerülhetett. Mindenestre nagyon örülök, hogy a kiadói kar között is akad valaki, aki hivatalos kötelességén felül még szakkérdésekkel is foglalkozik s újításokon és a szolgálat megjavítását célzó javaslatokon törí a fejét.

Többeknek. Lapunk miniszteri rendelkezés értelmében az általános szabadságolások ideje alatt június, július, augusztus és szeptember hónapokban nem jelenik meg. A legközelebbi szerkesztőbizottsági ülés szeptember hó 21-én lesz.

Szabari Benedek kiadó Kál. 1. Postamesteri hivataloknál alkalmazott kiadók segédtisztökké ezidőszert nem minősíthetők át, tehát az erre vonatkozó kérvény beadása céltalan. Különben is tudomásunk szerint az üzemi tisztviselők státusának kiegészítését nem tervezik s így belátható időn belül szó sem lehet arról, hogy postamesteri hivataloknál szolgálatot teljesítő kiadók segédtisztnek lehessenek. 2. Az üzemi tisztviselői szaktanfolyamra vonatkozó rendelkezéseket a P. R. T. folyó évi 7. száma tartalmazza. Tanfolyam elvégzése nélkül még kincstári hivatalnál alkalmazott kiadó sem lehet segédtiszt. 3. A kinevezés időpontját előre nem lehet megtudni. 4. A postamesteri hivatalnál kisegítői minőségben eltöltött időt a kincstári szolgálatban egyáltalán nem számítják be. A kiadói időnek a felét csak nyugdíjazás alkalmával, de csak akkor számítják be, ha a postamesteri és kincstári szolgálat között megszakítás nincsen. Az előmenetelnél semmiféle beszámítás nincsen.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postatitkár.

Héllas rt., Budapest, V., Sziget-utca 25. (Igazgató: Kovács Mátyás.)

Tóth Imre és társa

épület - bádogos, légszesz, víz-
vezeték és csatornázási vállalat

Budapest, V.,
Katona József u. 3
Telefon: T. 233—93

Hatschek, Guttman és Társa

elektrotechnikai vállalat

Budapest, V.,
Széchenyi u. 7

Költségvetések
díjtalanul!

Költségvetések
díjtalanul!

Készít mindenféle villamos berendezési munkákat

KÖRTING B. és E. RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GÉPGYÁR **Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 11. sz.**

Létesítette a Magy. Kir. Posta Egressy-uti központi járműtelepének fűtésberendezését, többek között kb. 100 drb. saját konstrukcióju és gyártmányu calorifer légfűtőkészülék alkalmazásával.

50 ÉVES TAPASZTALAT!

Porszívó- és szárítóberendezések különféle célokra. PENTA csónakmotorok. Fűtési-, vízvezeték- és csatornázási berendezések bármily terjedelemben.

MAGYAR ACÉLÁRUGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

IRODA, GYÁR ÉS RAKTÁR: BUDAPEST, VI. KER., VÁCI UT 93. SZÁM

Alapított: 1895 ~ Sürgőnycim: Magyacél ~ Telefon: 190-15, 190-16

I. Rugógyár:

1. Kocsi- és autórugók.
2. Mindenfajta hord-, tekeres- és csavarrugó vasuti járművekhez.
3. Géprugók.
4. Kis csavarrugók.

II. Kovács- és présmű:

1. Hintótengelyek.
2. Kovácsolt géprészek minőségi acélból.
3. Gép- és autótengelyek.
4. Kovácsolt és lemezből préselt csapágytokok.
5. Kő- és szénfurók.
6. Acélgolyók cementgyárak részére.
7. Motor- és automobilalkatrészek.

III. Acélsőmű:

1. Hidegen huzott precíziós acélsövek.
2. Forrcsövek.
3. Formacsövek acélból.

IV. POLDI szerszám- és szerkezeti acél:

Nagy raktár. Méretre kovácsolás, megmunkálás, edzés.

GANZ-DANUBIUS

BUDAPEST, X., KŐBÁNYAI-UT 31. SZÁM.

Telefonszám: Teréz 104-75. ♦ Sürgőncim: Ganz com Budapest.

Waggongyár

Mindennemű személy-
és teherkocsik.

G é p g y á r

Motorok, lokomobilok, traktorok, mezőgazda-
sági gépek, hengerszékek, viziturbinák,
szivattyúk, téglagyári és aprítógépek.

Hajógyár

Hajók, motorcsónakok, kotrók,
daruk, hid- és vasszerkezetek.

MAGYAR RÉZHENGERMŰVEK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

AZELŐTT

CHAUDOIR GUSZTÁV ÉS TÁRSA RÉZHENGERMŰVEI
BUDAPEST, V, VIZAFOGÓ 1460

SÜRGŐNCIM: „CHAUDOIR“
TELEFONSZÁM: LIPÓT 909-00, 909-01, 909-02.

GYÁRTMÁNYAINK :

Hengerelt és huzott vörösréz-, sárgaréz-
és egyéb fémárúk, ugymint: lemezek,
csövek, huzalok, rudak, kupok, lokomo-
tívűzszekrénylemezek, butorcövek stb.

továbbá

szőlőpermetezők elsőrendű minőségű vörös és sárgarézszelvényekkel, vörösrézüstök, sárgarézbutorveretek és esuklóspántok stb.